КЛАСНІ ІГРИ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ

К.....! С.....!

Які ж вони вмілі і радіохвилі

Філософський камінь

Вроки — на сороки

Дзюдо — шлях до успіху

Страшно, страшно, дуже страшно!!!

ДЕНІЕЛ РЕДКЛІФФ

Наші зелені друзі

ВИГРАЙ ПРИЗ

10

Гоголь-моголь

Пророчі перли

- Теорія Луї Пастера про мікробів — смішна фантазія (П'єр Паше, професор університету Тулузи, 1872 р.).
- Телефон має багато недоліків, аби розглядати його як засіб зв'язку (з дебатів у компанії «Western Union», 1876 р.).
- Літаючі машини, важчі за повітря, не можливі (лорд Кельвін, президент Королівського товариства, 1895 р.).
- Та кого, в біса, цікавлять акторські балачки? (Г. М. Уорнер, директор «Warner Brothers», про озвучення фільмів, 1927 р.).
- Нам не подобається їх звук, і взагалі, гітара — то вчорашній день («Decca Recording Co», яка відхилила альбом «The Beatles», 1962 р.).
- Ну який може бути зиск з отої штуки? (на засіданні з нагоди обговорення проблем створення мікросхеми в «Advanced Computing Systems Division of IBM», 1968 р.)

Знаменитий свистун

Одного відомого художника запитали, як він починав кар'єру. «Краще не питайте!» — роздратовано відповів той, та все ж повідав таку історію. Заробляти на хліб насущний йому доводилося в департаменті, причому одному за двох, бо поряд з ним протирав штани один свистун, який нічого не вмів і не хотів, а тільки насвистував цілими днями... «Ну, — скрушно хитали головами слухачі, — мабуть, він погано скінчив». — «Ще б пак! — погоджувався художник. — Вхідних даних не записував, вихідні папери не відмічав. При скороченні вакансій нас першими зі служби пожбурили. Так він поступив у консерваторію, а я став художником, — зітхаючи закінчував він свою розповідь». — «А як звали отого свистуна?» — цікавився люд. І художник відповідав: «Чайковський».

Чорнильна екологія

Озеро, наповнене «чорнилом», є в Алжирі, поблизу міста Сиді-бель-Аббес. Водою цього озера можна писати на папері. «Чорнило» тут ніколи не висихає, оскільки його запас постійно поповнюється. Річ у тому, що в цю «природну чорнильницю» впадають дві невеличкі річки: води однієї з них багаті на солі заліза, а другої — на гумінові речовини (які входять до складу звичайного перегною). Ось вони, зливаючись докупи, і утворюють рідину, яка мов дві краплі води схожа на звичайнісіньке шкільне чорнило.

Не просто сир...

У Швейцарії, країні годинників, банків і сиру, є цікавий звичай. У сім'ї, де народжується хлопчик, у день його народження варять сир, і... Так, сир той з'їдають, але не відразу, а через багато-багато років — у день одруження того, на чию честь він був зварений. А в Англії, у графстві Глостершир, з високого пагорба щороку скочують головку сиру, за яким біжать усі, хто може бігти. Той, хто дожене, окрім звання переможця сирних перегонів отримує ще й приз — спійману ним головку сиру. А на півдні Німеччини сир дарують нареченій на оглядинах. Дарують — і відразу ж зиркають, що ж вона робитиме. Якщо відриває скоринку, значить неохайна. Якщо обрізає — марнотратниця. І тільки та, що обережно зішкрібає скоринку ножем, бережлива і охайна.

Міражі, міражі...

У Сахарі щороку фіксується близько 160 тисяч міражів. Вони бувають стабільними і блукаючими, вертикальними і горизонтальними. Невгамовні картографи навіть додумалися укласти спеціальні карти караванних шляхів, на яких позначено місця, де зазвичай спостерігаються міражі. Більш того, на цих картах зазначено й те, які саме міражі й де з'являються: колодязі, оазиси, пальмові гаї, гірські кряжі... Чи потрібна така карта? Виявляється, потрібна, варто лише згадати, що жертвами міражів особливо часто стають каравани в пустелі Оргер-Раві, коли перед людьми за якісь два-три кілометри постають оазиси, до яких насправді виявляється аж ніяк не менше семи сотень кілометрів.

Не затягуй краватку — осліпнеш!

Список жертв, що їх потребує мода, поповнився ще однією — сліпотою. Вчені з нью-йоркського Центру очних і вушних хвороб стверджують, що сильно затягнута краватка перетискає яремну вену і спричиняє сильний тиск на очне дно. А звідси вже й до глаукоми рукою подати. Чи до цілковитої сліпоти. У третини чоловіків, які не мали проблем із зором, вони виникали після того, як ті стали одягати краватку. В ході проведеного дослідження вчені протестували силу-силенну чоловіків, які носять краватки, і з'ясували, що в кожного з них тією чи іншою мірою розвивається глаукома. При цьому помічено, що в 65% чоловіків, які одягають краватки, глаукома вже розвинута, а 70% здорових представників сильної статі скоріш за все стануть її жертвами.

Любомудр із бочки

Жив колись давньогрецький філософ Діоген Синопський. Про мудрість його складали легенди. І про дивакуватість — теж, бо мешкав він у бочці! І ось одного разу захотів з ним поспілкуватися сам Александр Великий (він же Македонський). Відшукавши філософа, великий полководець звернувся до нього зі словами: «Проси в мене чого забажаєш!» Мовляв, чи знайдеться щось таке, що було б мені не під силу? І що ж ти думаєш? Діоген не розгубився і звернувся до Македонського з таким проханням: «Шановний, чи не була б твоя ласка не заступати мені сонце?» — «Капут філософу!» — подумали всі, хто супроводжував Александра Великого. Та той лиш розсміявся і сказав: «Якби я не був Александром Македонським, то волів би стати Діогеном!» Отака сила філософії.

Я пам'ятник собі замовив...

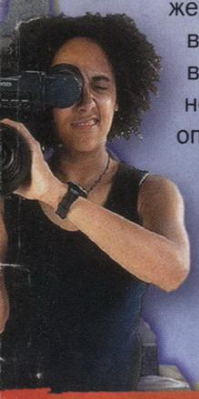

Одна з поховальних компаній, що обслуговує кладовище в Голлівуді, вирішила увічнити своїх клієнтів, оснастивши їх надгробки моніторами, на яких кожен, хто прийде вшанувати пам'ять небіжчика, зможе переглянути невеличкий відеофільм про його життя. Прем'єра «стрічки» відбувається вже на похороні, а зйомки починаються ще при житті потенційного небіжчика. І займається ними цілий штат професійних продюсерів, операторів, режисерів-постановників, комп'ютерних аніматорів, хореографів і спеціалістів із сценічного красномовства. Ідея увічнити себе у форматі DVD настільки популярна в Каліфорнії, що багато її мешканців уже готують матеріали для майбутніх «поховальних» фільмів своїх дітей від самого їхнього народження. Компанія пішла назустріч цим бажанням, і її оператори та режисери відвідують доми, школи, знімаючи майбутніх покійників, беруть у них інтерв'ю. Вартість однієї серії (зазвичай замовляють на менше трьох) — 495 доларів.

Коли брехня — це добре

У північноірландському містечку Сантонбридж проходив щорічний конкурс брехунів. Цього року не було рівних 33-річному англійцеві Джорджу Кемпу, який повідав, що брав участь у мотогонках на острові Мен на власному мотоциклі, повністю виготовленому з дерева. Перемогти не переміг, зате натеревенився з пілотом «Формули-1» Найджелом Менселлом, який саме вигулював пса. Кемп отримав 39 доларів і срібний кубок кращого брехуна. Друге місце посів Джон Грем з побрехенькою про хортицю свого діда, яка ощенилася під час забігу на змаганнях, та все одно фінішувала першою. Ще один брехун клявся, що в Африці на власні очі бачив живого Елвіса Преслі. Треба ж додуматися!

Хай заздрять сусіди!

Невдовзі в новому корейському діловому центрі «Seoul Digital Media City» (DMC) буде збудовано найвищий у світі хмарочос. Щоправда, для початку доведеться збудувати сам «Digital Media City», та якщо за справу беруться працелюбні корейці, то які можуть бути сумніви у тому, що так воно й буде! 110-поверхова споруда (з десятьма підземними рівнями) сягне висоти 540 метрів, залишивши далеко позаду нинішніх світових рекордсменів — малайські вежі-близнюки з їхніми 88 поверхами та 452 метрами. Завершення будівництва хмарочоса, який, згідно з архітекторським задумом, буде вщерть нашпигований офісами, магазинами і одним готелем, планується на 2007-2008 рр., а його загальна площа складе цілих 369000 квадратних метрів. Буде де розгулятися!

КЛАС! КЛАСНІ ігри

№ 10'2003

ЗМІСТ

Книжка для Киці: Рости на здоров'я!
Класна стіннівка
Мода і погода: Дещо з життя парасольок
Квіти — наші друзі: Трояндовий зорепад
Who is хто? Зоряний гороскоп Дена Редкліффа
Білі плями історії: Філософський камінь
Готик-хол: Страшно, страшно, дуже страшно!!!
Класні страхи: Василь Королів-Старий. Чортова перечниця + Словничок-путівничок
Автоклас! Монстри на колесах
Будьте здорові! Вроки – на сороки
Юннат-клас: Наші зелені друзі
Страшилки від Класного: Зачарований годинник
Навколо світу на машині часу: Таємничий граф
Цікавенькі були!
Разом з Класом в ногу з часом!
Класний спорт: Дзюдо — гнучкий шлях до успіху
Легенди спорту: Костянтин Цзю: червоний – колір перемоги
Лікбез для хлопців: Винахідництво як сенс буття
Hi-Files + Куточок меломана
Класна музика: Таніта Тікарам: дівчина з перехрестя + Успішний «Саша Project»
Класний гіпертест + Klacword
Фокус-покус
Твоя сторінка
Ігротека
Логічні задачки
Кросворди від ДуКласа
Японські кросворди

«КЛАС!»
пізнавально-розважальний журнал №10'2003 (82)
Реєстраційне свідоцтво КВ №1929 від 10.04.96 р.

Засновник і видавець: ТзОВ «W», вул. Живова, 11
Адреса для листування: 46008, м.Тернопіль, а/с 525
тел./факс (0352) 22 90 05, 25 04 98
e-mail: admin@schoolboy.com.ua

Передплатний індекс: 40240
Тираж 25 000 примірників. Підписано до друку 23.09.2003
Друк: ТМ «Мандарин» ТзОВ «Видавнича група «Експрес»
тел. (0322) 97 47 68. Замовлення № 698

Розповсюдження «Школярик»
Тетяна Кошелінська, Василь Косович
тел. (0352) 23 50 35, 43 10 72. Ціна договірна

Кольороподіл «Колір ПРО»
м. Львів, тел. (0322) 35 34 40

Редакційна колегія: **Во Вік**
duklas@schoolboy.com.ua **ДуКлас**
Анатолій Саган
Ольга Косович
Художники: **Сергій Шемета, Андрій Урбан**
Наталя Марцюк, Світлана Словотенко, Наталя Гайда
Набір та коректура **Олександра Вовк**
Технічний супровід **Андрій Зеленський**
Верстка **Олена Березовська**
Шеф-редактор **Володимир Головач**

Для «Класу» писали, малювали і фотографували:
Василь Тесля, Оксана Копак, Мар'яна Стеценко, Ірина Вівчар, Володимир Сушкевич

© **W ltd**, 2003
При частковому чи повному передруку текстів та відтворенні графічних матеріалів журналу «Клас!+» посилання на журнал обов'язкове.

РОСТИ на здоров'я!

Провів я у Класі соціологічне опитування на тему «Для чого нам проблеми?», і цікава картина вийшла! Вісімдесят відсотків респондентів (Пундик, Джексон, Джомолунгма й Колібрик) бадьоро відповіли, що труднощі зустрічаються нам лиш для того, щоб їх успішно перемагати. І лише п'ята частина (Киця) опитаних із сумом в очах повідала, що проблеми створені, щоб отруювати наше існування. Що тут скажеш? Двадцять відсотків (і яких відсотків!) — не так уже й мало, аби лишати їх сам на сам із своїми проблемами. Тим більше, що й біди ці так часто ми самі собі надумуємо. От узяти проблему зросту... Знаєш, який зріст Мадонни чи Кайлі Міног? 156 і 152 см! От тільки не видно, щоб вони цим гризлися. Їм що, часу на це не вистачає? Чи причина в іншому?

Звідки проблеми ростуть?

Якщо твій ріст відносно твого віку вже надто маленький, а тіло не має відповідних пропорцій, варто звернутися до ендокринолога. Ріст людини контролюють гормони гіпофізу, які так і називаються «гормонами зросту», тому проблеми на гормональному рівні безпосередньо впливають на зріст і розвиток нашого організму. Але візити до лікарів, Кицюню, краще робити з батьками. Часом доводиться робити рентген хребта. На дистальних кінцях кожної кістки є так звані «зони росту». Ці зони відкриті в різних людей до певного віку: в одних — до 20 років, у других — до 25, а в третіх — до 18. Поки вони відкриті, ти ростеш, тобі треба активно рухатись, стрибати, тягнутися до чогось, допомагаючи кісткам. Корисно прибирати, змітаючи павутину зі стелі, витирати шкільну дошку, зривати плоди з дерева... А що вже й казати про спортивні ігри. Ти тільки поглянь на баскетболістів. Не всі ж вони були такими високими, це все постійні стрибки й дотягування до заповітного кільця!

Ти скажеш: не всі ж можуть займатися баскетболом. Що правда, Кицюню, то правда. Що ж робити тим, хто хоче стати вищим, для кого отих три-п'ять сантиметрів — найзаповітніша мрія?

Звичайно, можна вдаватися до ефективних, але дуже болючих методів збільшення зросту. Скажімо, за рахунок видовження ніг. Ні, я нічого не вигадую. Бажаючим мати довгі ноги періодично упродовж якогось часу їхні «короткі» ноги в різних місцях ламають, щоразу накладаючи на переламану кістку спеціальний апарат Єлізарова. Особисто я тобі, Кицюню моя прекрасна, не радив би отак себе мордувати. Є чимало простіших і гуманніших способів підрости.

Спеціалісти авторитетно запевняють, що навіть тоді, коли людина вже «виросла», але її зони росту ще відкриті, підрости на кілька сантиметрів можна. Нехай не на багато, але все ж таки можна... Просто треба докласти трішечки зусиль, навіть не фізичних, а, я б сказав, ВОЛЬОВИХ. І дуже-дуже цього захотіти. Отож...

Наші великі друзі

Для збільшення зросту досить щодня висіти на перекладині. До речі, це дуже корисно при сколіозі, кіфозі та остеохондрозі (так лікарі називають різні види викривлень і деформацій хребта). Але, гадаю, тебе ці проблеми зовсім не стосуються.

Безперечно, впливає на зріст і наша постава. Подивися, Кицюню, на свою поставу збоку, байдуже, з якого. Чи не в кімнаті сміху ти часом? Стоїш перед кривими дзеркалами і «любуєшся» — яка спина, який животик, а про груди що вже й казати... За спиною необхідно слідкувати, виробляючи пряму красиву ходу. Мені особисто до вподоби, коли дівчина знаходить час займатися бальними або класичними танцями. Яка в них постава, яка грація — збожеволіти! Здається, тут уже зовсім не важливо, скільки сантиметрів має їхній зріст, такі дівчата завжди виглядають високими і стрункими.

Добре, балерини з тебе не вийшло, нічого страшного. Бери книжку і ходи з нею по хаті. Ні, не в руках чи під пахвою, а... на голові. І дивися, щоб не па-

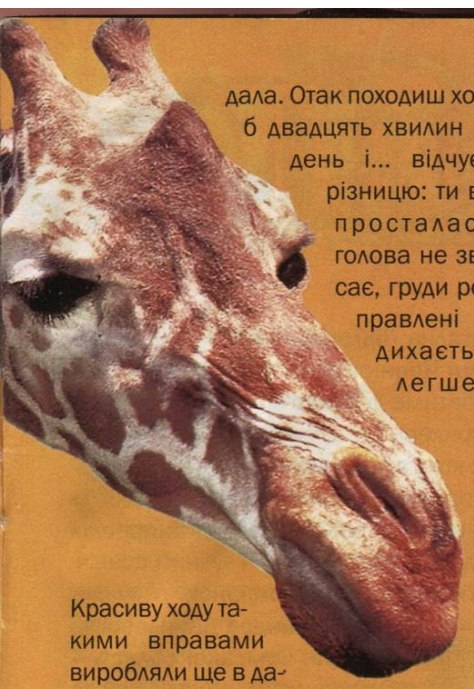

дала. Отак походиш хоча б двадцять хвилин на день і... відчуєш різницю: ти випросталась, голова не звисає, груди розправлені і дихається легше...

Красиву ходу такими вправами виробляли ще в давні часи, тільки не книжки розумні на голові носили, а глеки і жбани. Та й сьогодні мешканки гірських, зокрема кавказьких районів носять воду у глечиках на голові, граційно рухаючись вузенькими крутими стежками. Їхня

горда постава не має собі рівних. Пригадую, як одна моя знайома балерина розповідала, що її змалечку вчили ходити так, наче між грудьми є гачечок, яким людина прив'язана до неба. Ось ця уявна «мотузка» постійно тягне тебе вперед, не даючи змоги сутулитись і ходити криво.

Є ще одна вправа, яка допоможе тобі виробити гарну поставу. Візьми рівну палицю, на кшталт шкільної указки (можна використати лижну чи гімнастичну палку). Злегка зігнувши руки, пропхай палицю за спиною і походи так кілька разів по 5-10 хвилин. Таку вправу треба повторювати щодня, і результат відчуєш сама.

Наш хребет має властивість з роками дрябнути, осідати. Він стає не такий рухливий, а до старості взагалі може зігнути людину навпіл. Тому бережи себе ще з юних літ, займайся плаванням, тенісом, ходи на масажі, правильно харчуйся і не перевантажуй хребет зайвою вагою. До речі, повні люди візуально виглядають набагато коротшими, ніж вони є насправді. Їхня шия поступово вростає в плечі, а груди плавно переходять у живіт. Ну а про талію і взагалі можна забути.

Щоб визначити, чи правильно ти, моя люба, стоїш, зроби глибокий вдих і видихни — в цей момент у людини найкраща постава. Плечі завжди повинні бути на місці: не занадто високо і не зовсім низько. Періодично перевіряй себе цією вправою, щоб виробилася звичка стояти рівно.

Гардеробні хитрощі

А якщо тобі, Кицюню, бракує не якихось там 2-3 см, а цілих 15-20, не сумуй. Хороший спосіб виправити ситуацію давно придумали. І зробила це маркіза де Помпадур. Фаворитка французького короля Людовика XV мала великий вплив на короля, була неперевершеним майстром різних інтриг при дворі і займала серед королівських підданих особливе місце. Єдине, чого їй не вистачало, так це зросту. І маркіза придумала... каблук. Так, той самий, яким уже не одне століття користуються жінки в цілому світі. Ніколи класичне взуття на «шпильках» не сходило з подіумів та зі сторінок модних журналів. Але тобі, красуню, не раджу сліпо гнатися за модними течіями, ламаючи собі ноги на тих шпильках. До вибору взуття треба мати дуже серйозний підхід. Як говорять: «На все свій час» або «Кожному своє». Зрештою, на тему взуття ми уже мали розмову в статті «Ой чиї ж то ніжки...» Прочитай уважніше.

Ретельно вивчивши особливості своєї фігури (не забуваймо, що в тебе вона лише формується), можна допомогти собі стати значно вищою, правильно підібравши гардероб. Давно відомо, що деякі елементи одягу нас «вкорочують», а деякі — навпаки. Наприклад, штани, які легко розширені донизу, з напуском на каблук візуально видовжують ноги. Таку ж функцію виконують вузенькі прямі штани з еластичної тканини, скажімо, стрейчеві джинси. Добре підкреслює фігуру і «витягує» зріст одяг з еластином. Він гарно на тобі сидітиме. Спідниця типу «годе» чи довга пряма спідниця також візуально видовжують фігуру, підкреслюючи талію та стегна. А от спідничка «міні»,

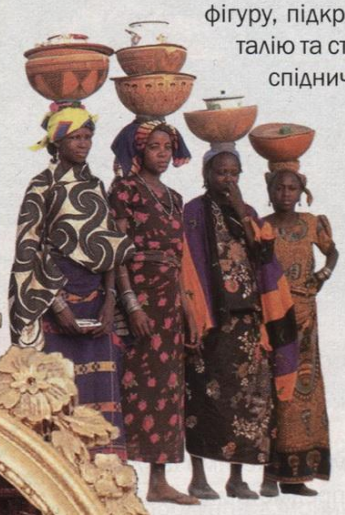

«дзвіночок» чи «до колін», натомість, зроблять тебе нижчою. Кольорові колготки також візуально «вкорочують» зріст. Але це все дрібниці порівняно з твоїм внутрішнім настроєм. Якщо ти переконаєш сама себе, що ти, Кицю, найкрасивіша і найстрункіша за всіх, так воно і буде. Усі будуть думати про тебе так, як ти сама про себе думатимеш! Звичайно, небагато на світі таких щасливих людей, у яких правильна самооцінка, тобто на потрібному рівні. Таких людей всі люблять і поважають. А їхній зріст, повір, значення не має жодного. Але, на жаль, в більшості наша «об'єктивність» відносно самих себе або дуже завищена, або надто занижена. І те, і інше нічого доброго не принесе ні самій людині, ні тим, хто поруч. Отже, не падай духом, життя прекрасне!

Класно

Фото Вікторії Капленко

Приколаж

По собі знаю: коли за літо занудьгуєш за друзями-однокласниками, вчителями та улюбленими предметами, ніщо так не тішить слух, як дзвінок на... велику перерву. Бо ж коли, як не на перерві можна переглянути свою улюблену стіннівку! А в ній — результати конкурсу фотоприколів.

Відразу скажу: я, звісно, підозрював, що читачі «Класу» — люди веселі, цікаві, але щоб ще й такі фотогенічні!.. Фотографій прийшло чимало. І всі — дуже різні: веселі та прикольні, ліричні і гарні, проникнуті любов'ю до природи і до «братів наших менших». Ясна річ, розмістити все на одній малесенькій сторінці стіннівки аж ніяк не можна було, та й конкурс — це таки конкурс. Однак, порадившись із авторитетною фотоколегією на чолі зі мною, я ухвалив:

1 збільшити число призових фотографій з трьох до п'яти й розмістити їх у цьому випуску стіннівки;

2 оголосити новий фотоконкурс на тему «Брати наші менші», в якому візьмуть участь знімки, які вже прислані на конкурс фотоприколів, але ще не брали участі в конкурсі. Здебільшого це ваші фото з домашніми улюбленцями.

Даю чесне слово, що підсумки нового конкурсу будуть надруковані в одному з наступних номерів.

Як на мене, рішення дуже навіть доречне. Тож знімай, знімайся сам і присилай свої фотографічні шедеври. А ми вже тут їх оцінимо. Одне лиш прохання: не забувай, що фотографії мають бути справді цікаві та гарної якості, інакше вони просто не зможуть потрапити на сторінки нашого журналу. Й так уже чимало знімків не пройшли відбору тільки через низьку якість зображення. А це дуже, дуже прикро.

Вертаюся до підсумків нашого нинішнього конкурсу. Я вже казав, що учасників було багато, причому кожен по-своєму розцінив саме поняття «фотоприкол». Прийшла величезна кількість просто гарних фотографій, де автор знімка був у колі друзів. Це, звичайно, здорово, та де ж ту прикол? Деякі дівчата прислали свої фотографії (дуже непогані, між іншим), мабуть, прирівнявши конкурс «Фотоприколи» до конкурсу «Міс фотомодель». Трапилось і кілька мальовничих пейзажиків (тут, очевидячки, прикол полягав у тому, що їх взагалі прислали саме на цей конкурс).

Однак істинних приколістів теж виявилося чимало. Ось, наприклад, **Іра Крикунова з Києва, Дана Кованевська з Березані Київської області** проявили схожу пристрасть фотографуватися, просунувши голову у спеціально прорізаний отвір на щиті, де зображені герої різних коміксів. Такими щитами часто рясніють морські пляжі на курортах, і це дає мені повне право припустити, що саме там проводили літні канікули наші учасниці. Ох і щастить же вам, дівчиська!

Фото Марійки Алексєєнко

Наталка Підгородецька з села Вманківці Чернівецької області, можливо, робитиме фотокар'єру в категорії «фототрилер». Саме така думка осяяла мене, коли я побачив мармизу, що її Наталя примудрилася скривити перед об'єктивом. Мораль звідси така: працюй над своєю мімікою — і гучний сценічний успіх тобі гарантовано!

А от **Олександра Данилевська з Басівки Сумської області** — палка шанувальниця боді-арту. І нехай її перший розпис по тілу не вирізнявся вишуканим орнаментом та різноманітністю палітри, та й причина була не дуже весела — вітрянка. Саша оригінально й не без гумору переносить негоди хвороби.

Фото Аліни Шандиби

Вже тільки за це її можна поважати. Чекаємо нових твоїх робіт, Сашо! Тільки нехай їх породжує творчий стан душі, а не проблематичний стан здоров'я.

Величезна кількість прикольних фотографій з домашніми улюбленцями спонукала нашу фотоколегію влаштувати для них окремий конкурс (я вже казав про це вище). Тож сьогодні ми про них говорити не будемо — відкладемо до наступного випуску стіннівки.

А зараз — парад-але наших переможців! Дивишся на них — і відразу стає ясно, що читачі «Класу» — народ веселий, незакомплексований і неординарний. Окремі представники читацького племені ще й надзвичайно гарні, як, наприклад, персонаж на фотографії **Вікторії Капленко з міста Буринь Сумської області.** На жаль, вона не написала

Стінівка

нам ніяких коментарів до свого фотоприколу, тому дуже важко зрозуміти, хто ж там такий зображений. Єдине, що можна вказати точно, — це юний вік нашого героя (чи героїні), який дуже виразно підкреслює світна лисина й легка неголеність. Палити, звісно, дуже шкідливо, але в даній ситуації сигара тільки посилює «романтичність» фотообразу. Ну і, ясна річ, таку неземну красу возити можна тільки... в багажнику автомобіля, інакше — ніяк! На мій погляд, вийшло дуже весело, чи не так?

Аліна Шандиба з Охтирки Сумської області явно перебуває в родинних стосунках з легендарним Саїдом, знамениті пригоди якого ми могли бачити в «Білому сонці пустелі». Інакше як можна розцінити голову дитини, яка одиноко випинається над піщаним барханом? Чує моє серденько — Абдулла десь поблизу. Ну тримайся, Аліно! «Клас» — на твоєму боці! Та й товариш Сухов от-от нагодиться.

На фотографії, присланій **Марійкою Алексєєнко з села Великий Кунинець Тернопільської області,** взагалі суща плутанина. Хоча, як твердить Марійка, на фотографії — вона та її подружка Оля Канюка. А мені спочатку здалося, що то або мутанти класу «тягни-штовхай», або прибульці з паралельного світу. Судіть самі: тулуб — один, голів — дві, рук — аж чотири, а ніг і взагалі не видно! Що тут ще може прийти на думку, як таке побачиш? Ні, цим дівчиськам точно можна в циркове училище без екзаменів поступати! І в цирку виступати в репризі «Перекотиполе». Дуже прикольно вийшло, що є, то є.

Судячи з присланої фотографії, **Юля Токар з смт. Єланець Миколаївської області** вирішила знімати продовження «Хижака». Який він там за порядком буде — третій чи четвертий? Ясна річ, Шварценеггер уже старуватий для такої ролі, і дивлячись на фото, розумієш, що підростає гідна зміна австрійському кінобогатирю. Мабуть, аніскільки не помилюся, сказавши, що Юлині претенденти глибоко увійшли в образ і достойно пройшли фотопроби. Я не беруся вибирати, хто з них кращий, тому пропоную лишити двох у ролі головних героїв. Удвох таки зручніше з хижаками боротися та й не так страшно. А Юлі побажаю вдалих зйомок.

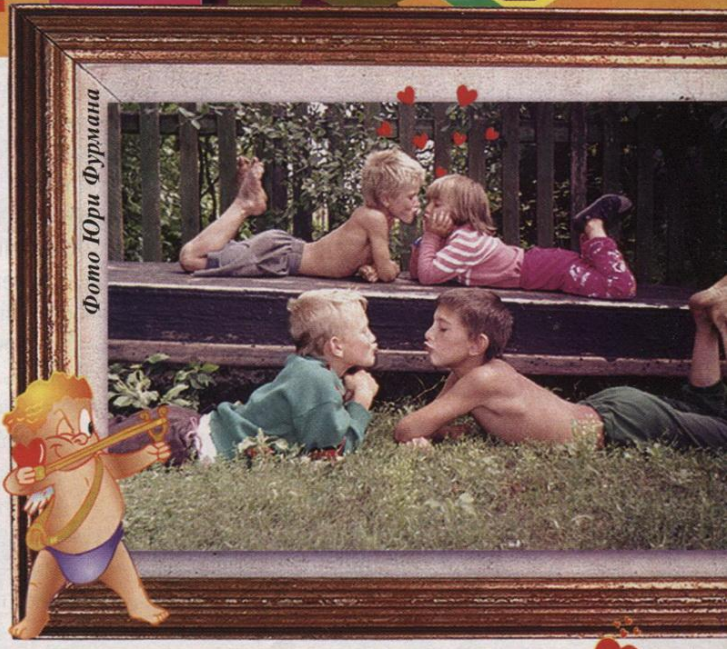
Фото Юри Фурмана

Де, на твою думку, знаходиться земний рай? Звісно, там усі люблять одне одного. А це місце має точну адресу: **с. Шишківка в Чернігівській області.** Саме такий висновок напрошується, коли дивишся на фотографію **Юри Фурмана.** Таке враження, ніби мешканці села поголовно закохані і вдень та вночі намагаються виразити свої почуття одне одному. Лишається тільки порадіти за щасливчиків. Час глобального благоденства не за горами!

Ну ось ніби і все на сьогодні. Не забувай, що ми чекаємо твоїх домашніх звірят, увічнених на фотознімках. Дякую всім, хто взяв участь у цьому конкурсі. І не біда, що цього разу твій знімок не потрапив у стіннівку. Це не останній конкурс, і успіх до тебе колись обов'язково прийде.

Фото Юлі Токар

А поки не пролунав дзвоник на урок, щоб закінчити нашу бесіду на ліричній ноті, я пропоную тобі вірші постійного читача «Класу», юного поета і просто класної людини, **учня 22 школи м.Тернополя Олеся Кравця.** Вірші про дуже нагальне: про школу, про кохання, про мрії підліткові...

Школа

Моя школа — другий дім,
Я кажу це людям всім,
Моя школа — то храм знань,
Всім я кажу без вагань.

В твоїх стінах — двадцять друга,
Сум втіка, втікає туга,
Я наук граніт гризу,
До вершин таки дійду.

В душі

В моїй душі
цвітуть фіалки:
Любов Оксани
і Наталки...

Летять тумани
золоті
В моїй школярській
ще душі.

В моїй душі — пісні казкові,
Пахучі роси світанкові,
До гаю манять солов'ї,
Їх спів бринить в моїй душі.

В моїй душі — людське тепло,
Дитяча щедрість і добро,
Повірте, друзі, то не в сні—
Живе усе в моїй душі.

Дещо з життя парасольок

Ну-от, будь ласка! Знову спізнилася на репетицію, а за тиждень прем'єра. Я маю грати Джульєтту, роботи непочатий край, ще не до кінця розкритий образ героїні, діалоги з Джексоном (він удає з себе Ромео) ще допрацьовувати треба, а ти стоїш собі і чекаєш. Чого? Таж погоди, бо чого ще можна чекати, стоячи під виступаючим карнизом дому і рахуючи кола на калюжах.

Надворі дощ періщить, а парасоль мій — просто жах: спиці стирчать у різні боки, мов ребра потрощені, механізм розкриття не спрацьовує. Зекономила, називається! Тепер ні грошей, ні парасольки... А восени куди без неї! Нікому не побажаю опинитись на моєму місці, а тому, поки дощ іще не закінчився, чи не провести нам такий собі парасольний лікбез?

Усі парасолі світу поділяються на два види — складні і тростини. Складні ж бувають подвійного і потрійного складання. Парасолі-тростини не складаються, завдовжки вони сантиметрів по 90. У цьому їхній мінус і плюс. Мінус — те, що в жодну сумочку вони не влазять, а плюс — у їхній міцності. На відміну від складних, вони значно краще протистоять сильним поривам вітру та рідко, дуже рідко вивертаються в інший бік.

Парасолі подвійного складання сягають до 40 см і легко вміщаються в сумку або кейс. Зазвичай це «чоловічий» стандарт, але багато хто пропонує й жіночі парасольки такого розміру.

Потрійні парасолі дуже симпатичні й компактні. Їхня довжина — всього 24 см, тому їх без проблем можна заховати в сумочці. Але вони дуже вередливі, легко викручуються і ламаються на сильному вітрі. Візьми собі це на замітку, якщо полюбляєш прогулятися під зливою по набережній при штормовому вітрі.

У багатьох країнах нікого, окрім наших туристів, не дивує, що поважні магазини та супермаркети під час дощу забезпечують своїх покупців безкоштовними одноразовими парасольками. Так, тими самими, які в нас часто видаються за «справжні».

Спиці компактних парасольок для полегшення ваги роблять з алюмінію, який особливою міцністю не відзначається. Сталеві спиці парасольок-тростин значно міцніші.

Вибираючи парасольку, роздивись її: відкрий, закрий, вивчи якість швів. Тканина розкритої парасольки має бути міцно натягнута, а всі механізми — рухатися легко, без тертя і рипу. Центральний бігунок повинен бути міцним — скажімо з металу або спеціальної пластмаси, але не з поліетилену! На розправленому куполі парасольки не повинно бути ані складок, ані зморшок. Шви мають бути рівні та йти чітко по лінії спиці, без зигзагів. Продавець зобов'язаний розпакувати парасоль і показати його в дії. Якщо він навідріз відмовляється це зробити, кажи йому «Good bye!» і йди далі.

Із тканин зазвичай використовують плащовий нейлон або балон. Сучасні дизайнери відомих фірм пропонують тефлонове покриття, з якого вода стікає так швидко, що парасолька не встигає намокнути.

Вибір дуже великий, а от якість... Першість серед виробників парасольок можна віддати японцям. Відома фірма «Три слони» уже багато років не знає конкуренції. Так, добротні парасолі й коштують добряче, та не для того ж ми їх купуємо, щоб в автобусах щотижня забувати. Хоча й таке трапляється.

А пальму першості серед найдешевших парасольок міцно тримають китайські та корейські вироби. Трохи кращі від них румунські парасолі, та з кольорами в них не дуже. Непогані парасолі російські, польські та наші. У них надійніші механізми, хоча тканина могла б бути кращою. Зате вони виграють у ціні порівняно з імпортним товаром того ж гатунку.

Сучасна мода на парасолі дуже розмаїта — від найпростішого до суперекстравагантного. Усе залежить від твоїх уподобань. Лиш пам'ятай, що в моді на парасолі теж є певні стилі і стандарти, які не варто ігнорувати, поєднуючи одяг та імідж у цілому.

Погодься, кумедно виглядатиме поважна леді в елегантному костюмі під парасолькою з зайцями або усміхнена школярка з хвостиками під строгою чорною чи темно-сірою парасолькою-тростиною.

Парасоль — атрибут особливий, він може багато чого розказати про того, хто під ним. Наприклад, про симпатичну, гарно вбрану дівчину під кривим парасолем, з якого в різні боки спиці стирчать. От що про неї подумати? Але негода багато чого виправдовує, і дехто просто не зважає на всі умовності, аби лиш залишитися сухим. Бо що тут не кажи, а здоров'я — понад усе.

ТроянДовий зорепад

Коли на світ з'являється людина, вона уже має ім'я. Просто хтось повинен його вимовити. А як називають квіти? Багато сортів троянд названо іменами акторів, співаків, моделей... Одне слово, зірок. «Катрін Деньов», «Луї де Фюнес», «Шарль Азнавур», «Клаудія Кардинале». За їхніми іменами стоять манери, характери і, безумовно, риси справжніх постатей. Як виглядає «Луї де Фюнес»? Це квітка з насиченим ароматом і яскраво-оранжевого кольору.

У 1981 році в містечку Антипі, на півдні Франції, з'явилась троянда з рожево-оранжевими пелюстками і ніжним запахом. Її назвали на честь Катрін Деньов. Іменем золотокосої Марлен Жобер названа троянда з рудими пелюстками. А біла «Клаудія Кардинале» відповідає стриманості і тонким рисам цієї жінки.

У назвах троянд увічнено імена Філіппа Нуаре і Даніеля Желена. А на честь співака Шарля Азнавура названо аж два сорти.

Чимало троянд назвали іменами письменників: «П'єр Ронсар», «Франсуа Рабле», «Альфонс Доде», «Оноре де Бальзак», «Віктор Гюго», «Гі де Мопассан»... Не обминули художників з музикантами: «Огюст Ренуар», «Тулуз-Лотрек», «Моцарт», «Паганіні», «Мікеланджело», «Леонардо да Вінчі», «Марія Кюрі»...

А от із політиками важче, я знаю лиш одного — це Шарль де Голль. «Його» квітка має блідо-фіолетове забарвлення та насичений запах. І є ще «Кардинал Ришельє».

Першу чайно-гібридну троянду, виведену у Франції 1889 року, назвали «Ля Франс». У 1919 році з'явилася її яскраво-червона спадкоємниця — «Франція-переможниця», а після Другої світової війни — «Вільна Франція».

Існує троянда із назвою «Мир». У 1945 році до Сан-Франциско прибуло 49 делегатів з почесною місією заснування ООН, і кожному з них було вручено по символічній квітці.

Перша пурпурова троянда «Париж» була виведена в Голландії у 1929 році. А в 1945 р. відомий садівник Дельбар вивів чималеньку «Францію-2000». Пелюстки цієї троянди мали насичений темно-рожевий колір, але сама квітка «майбутнього» не мала ніякого запаху. Зате неповторна яскраво-червона троянда «Мрія Парижа», яку виростив Мейан Ришардьє, мала чудовий аромат. Троянду «Ейфелева Вежа» вивели в 1963 році у США. А на виставці новинок сезону 2000-2001 рр. у Франції були представлені дві «російські» троянди: «Чайковський» — на честь видатного композитора, і «Большой» — на честь московського театру. «Чайковський» мав близько ста блідо-жовтих пелюсток, а «Большой» відзначався чудовим солодким ароматом і мав кілька кольорових відтінків.

Французькі кутюр'є теж прагнуть мати «власні» троянди. У 1995 році перед випуском у продаж парфумів «Париж» Ів Сен-Лоран замовив у фірми Мейана Ришардьє спеціальну троянду, яка б відповідала темно-рожевим барвам, що ними прикрашали флакончики з парфумами. Нову троянду так і назвали — «Париж Іва Сен-Лорана».

Вражають красою «Паскуаль Мірабо», «Соня Рікель», а також троянда з іменем відомого дизайнера годинників Іва Піаже. Існують також троянди із назвою відомого жіночого часопису «Elle» та паризького тижневика «Парі Матч».

І як знати, чи не стане колись переможницею якоїсь престижної виставки виведена тобою троянда під назвою «Клас»? Або «Киця».

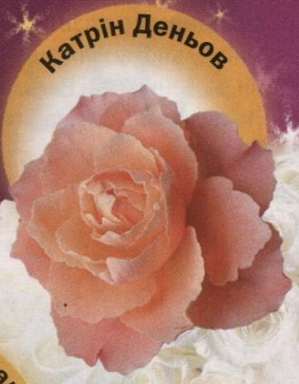

ЗОРЯНИЙ ГОРОСКОП

«Я вважаю, що бути знаменитим — цікаво, але зараз не хочу думати про це. Я хочу бути звичайною людиною і мати надійних друзів».

Деніел Алан Редкліфф

Мабуть, зорі під небесним склепінням знали все заздалегідь. Бо дива з Гаррі Поттером почалися ще задовго до його народження. Деніел Редкліфф, якого обрали на роль Гаррі Поттера з 16000 кандидатур, народився того самого дня, що і його «літературна мама» Джоан Кетрін Роулінг, 23 липня 1989 року в Лондоні. Деніел, як і Гаррі, не мав ані брата, ані сестри. Та й зовні він такий, як уявляла собі Гаррі Поттера його авторка.

Прийомний син Джоан Роулінг

Режисер Кріс Коламбус готував типажі для екранізації «Гаррі Поттера і філософського каменя» і добряче поморочився з головним героєм. Різні Поттери (маленькі та не дуже) мерехтіли йому перед очима, а результати були незадовільні. Здавалось, що доводити містерові Коламбусу не здатен уже ніхто, але... Одного дня йому на очі потрапив фільм «Копперфілд», у якому епізодично знявся Деніел. Знайшов Кріс Деніелового батька Алана Редкліффа і давай уламувати, щоб пустив той малого на роль. А батьки затялись, так ніби сина в космос без скафандра посилали. Та справжня причина була інша: і мама, і тато чудово знали, що таке зйомки і слава для підлітка.

А тут ще й помічник Кріса Девід Гейман побачив Деніела в театрі й собі затявся: «Так це ж наш Гаррі Поттер!» І таки взяли дядечки тінейджера на роль. Заясніли зорі в Деніеловому гороскопі. Одного вечора, коли майбутній Гаррі Поттер мився у ванні, режисер зателефонував батькові і все погодив. Юний Редкліфф так верещав на радощах, що сусіди позбігались.

Сам не читав, але знаю...

Усі однокласники Деніела зачитувались «Гаррі Поттером», а Редкліфф-молодший навіть першої частини не подужав. Наука йому теж не йшла у голову без дрина. Всі думки Деніела були прикуті до сцени, кіно. І вчителі це побачили давно.

Навесні 1999 року Ден потрапив на зйомки телесеріалу «Девід Копперфілд», популярного роману Чарльза Діккенса, і став героєм юного чарівника. Для цього Денові довелося пережити 5 прослуховувань. Редкліфф роль зіграв чудово, хоч роману ніколи не читав. Він, правду кажучи, читати не любить. От перед телевізором посидіти годинами, втупившись у мультики і спорт — це будь ласка! А читати — sorry!

За роль юного Копперфілда Редкліфф здобув премію, яку «Бостон Геральд» визначила як «приз за натхненне виконання». Хвалили його й серйозні актори-дорослі. А потім Ден знявся в епізоді у стрічці «Панамський закрійник» (2000) із самим Пірсом Броснаном.

Однак докорінно життя Редкліффа змінилось після «Гаррі Поттера». Великий пресинг навалився на нього, всілякі там інтерв'ю, реклама, клацання фотоапаратами, фанати несамовиті... Нелегко бути славним.

По той бік екрана

Знімали фільм дуже довго, адже три основних персонажі — діти, яким чинне законодавство дозволяє шкваритися на знімальному майданчику лише 4 години на день. Алан Редкліфф наполіг на тому, щоб Дену найняли репетиторів — не лишатися ж у тому самому класі на другий рік! Студія не знайшла кмітливого педагога — і після зйомок та персональних занять із репетитором Ден почувався як витиснений лимон. Він цілими жменями пожирав шоколадні батончики і ковтав лимонад. Поправитися за такого розкладу йому, звісно, не вдалося, адже всі трюки у фільмі він робить самотужки. Його улюбленим епізо-

ДЕНА РЕДКЛІФФА

дом стала гра у квідич, фантастичний гібрид бейсболу та волейболу, де гравці шугають на швидкісних мітлах.

Одного дня Деніелу довелося довгенько повисіти у повітрі, прив'язаному до мітли такою тоненькою линвою, що в кадрі її непомітно. Щоправда, про всяк випадок внизу надули й поставили гумовий балон. Інший би на його місці перепудився, але Ден торжествував: «Така висота, що й справді було відчуття польоту».

Відтоді на зйомках на Дена стали дивитися зовсім іншими очима. Уявляєш собі, раніше він був звичайним англійським школярем, а тепер: «Як вам буде завгодно, сер! Маю за честь повідомити вас...» Дорослі актори, котрі знімались пліч-о-пліч із Редкліффом, знали, що він уже не така й чемна дитина, як виглядає. Розповідають, що на знімальному майданчику він є майстром всіляких витівок, причому з кожним днем більш витончених. Почав він з того, що поцупив у «Хегріда» (Роббі Колтрейна) мобільник і перепрограмував його на турецьку мову. Роббі весь день проклинав телефони «із дикими викрутасами», не здогадуючись, що це витівки юного чарівника. Добродушний здоровань став мішенню для приколів юного Поттера. Іншого разу герой приліпив йому на сидяче місце етикетку «Стукни мене», і вся знімальна група аж трималася за животи. Роббі довго не розумів, що то за смішки на його адресу, а коли здер напис, то схопив водяний пістолет і півдня пробігав за малим.

Ще однією жертвою витівок стала дівчина-гример. Вона помітила знепритомнілого Дена із величезними синцями і почала волати про допомогу. Що там і казати — дівчина купилась на власноруч накладений грим, який придбав Ден у театральній крамниці.

Видно, підліток Редкліфф не хоче розділяти своїх кіноролей від такої натуральної для його віку гри. Хай там як, а його витівки почали потроху діставати дорослих. Щодо самого Денні, він усім по вуха задоволений, втішений і щасливий. Хлопець захоплено ділиться враженнями з цікавими журналістами, навіть зізнається, що й сам би хотів повчитись у такій школі чарівників. У реальний світ він узяв би плащ-невидимку, триголового пса і чарівну паличку. Подейкують, що така школа вже відкрилась в Австрії.

А далі побачимо

Зараз навколо Деніела крутиться не тільки слава, а й численні невирішені питання, на які він сам, без чужих підказок повинен відповісти. Не можна ігнорувати й такого вельми важливого фактора підліткового буття, як бурхливі темпи росту та мутація (зміна голосу). Зрештою, за якісь кілька років містер Редкліфф вижене ться вгору, змужніє і навряд чи буде придатним на цю роль, байдуже, що його герой також росте і змінюється. Сьогодні просто по-дитячому радіє з того, що має, і не турбується про майбутні зміни. До речі, голос у Дена й справді почав «ламатись». Ця подія навіть навіяла різні чутки: наче голос Гаррі дублює хтось інший.

І що б там не казали, а Деном як актором режисери задоволені. Він не зазнається, (ще не нанюхався зоряного пилу), не вихваляється перед однокласниками та ровесниками. Режисер так висловився про юного Редкліффа: «Цей 14-річний хлопчина має серце 35-річного, в ньому стільки глибини, стільки прихованої від стороннього ока внутрішньої роботи над собою, наче Деніел уже прожив одне життя!»

Деніел Редкліфф любить музику, писати, зніматися, фотографувати.

- **Улюблені види спорту:** біг та гімнастика.
- **Шкільні предмети:** точні науки та фізкультура.
- **Домашні тварини:** шотландські вівчарки Бінка і Наггет.
- **Дикі тварини:** вовки.
- **Фільми:** «Що з'їдає Гілберта Грейпа», «Аполло-13», «Закоханий Шекспір», «Мулен Руж».
- **Мультики:** «Сімпсони».
- **Музичні групи:** REM, U2.
- **Футбольна команда:** Fulham FC.
- **Книги:** «Гаррі Поттер» та «Діри» Льюїса Сакара.
- **Актриси:** Джулія Робертс, Кейт Уїнслет, Камерон Діас, Кетрін Зета-Джонс, Кейт Хадсон.
- **Актори:** Тім Роббінс, Ентоні Хопкінс, Бен Стіллер, Том Хенкс, Роберт де Ніро, Ед Гарріс.
- **Улюблений персонаж:** Хегрід із «Гаррі Поттера».
- **Улюблене слово із фільму «Гаррі Поттер»:** Волдеморт.
- **Фільмографія:**

1999 — «Девід Копперфілд» (роль юного чарівника). **2000** — «Панамський закрійник». **2001** — «Короткі штанці» (у ролі самого себе). **2001** — «Скажи штанцям збідніти» (також у ролі себе самого). **2001** — «Гаррі Поттер і філософський камінь». **2002** — «Гаррі Поттер і таємна кімната».

Філософський камінь

Відколи існує людство, воно постійно в пошуках. Джо ніяк не надибає фірмовий баскетбольний м'яч фірми «Reebok», Колібрик — підшивки «Юного техніка» за 1973 рік, Киця — помади сріблястого кольору, Джексон — повної антології «Beatles»...

Чого тільки не шукали люди впродовж тисячоліть! А найбільше їм хотілося знайти те, чого до кінця не збагнеш, логічно не пояснеш і до шафи за скло не поставиш. Вони шукали істину, рай, пекло, знання, вічний двигун. І навіть формулу кохання виводили! А очолює цей пошуковий список конкретних та абстрактних речей, безперечно, філософський камінь. Він — справжній лідер, флагман усіх шукань, що спонукає сотні людей рушати на відчайдушні вчинки, доводячи людську пристрасть до справжнісінького божевілля. Філософський камінь спричинив появу цілої спеціальної науки — алхімії, яка вабила не одне й не два покоління алхіміків. Усі вони палко прагнули дійти до своєї заповітної мети — знайти отой філософський камінь. Цілими роками алхіміки терпляче сиділи по своїх лабораторіях, посхилявши голови над колбами, мензурками й ретортами, сподіваючись, що кінець кінцем їхні труди будуть винагороджені, і однієї прекрасної миті їм удасться побачити на дні дослідної посудини малесенький, криваво-червоний камінчик — філософський камінь.

Що ж воно таке цей філософський камінь і в чому його сила, яка уміла так шалено приваблювати людей?!

Жорстока і красива казка

Почалося все дуже давно, коли люди складали казки і передавали їх від покоління до покоління. Тому філософський камінь також можна вважати казкою, яка була одночасно прекрасною і жорстокою. Адже вона забрала не одне життя, скалічила не одну людську долю.

Сьогодні прийнято вважати, що першою людиною, яка розповіла світові про філософський камінь, був єгиптянин Гермес Трисмегіст, або, як його ще називали, Гермес Тривеличний. Не просто Величний — а Тривеличний! Чим же він увійшов в історію, що народ не пошкодував на нього такого почесного прізвиська?

Це легендарна постать, про яку відомо зовсім мало. Його називали сином єгипетських богів Осириса та Ісиди, а дехто і взагалі вважав давньоєгипетським богом-чаклуном Тотом. А ще Гермеса називають першим алхіміком, якому вдалося одержати філософський камінь. Цікаво, що «рецепт» виготовлення цього каменя був записаний на «Смарагдовій табличці Гермеса» над його гробом. Окрім цього рецепта на камені ще було висічено 13 настанов своїм нащадкам. На жаль, більшість книг Гермеса Трисмегіста знищила пожежа в Александрійській бібліотеці, а те, що залишилося, якщо вірити легендам, було закопано в пустелі у невідомій нікому схованці. До нас дійшли тільки перекручені переклади.

Так, перший і чи не єдино правильний рецепт виготовлення філософського каменя пропав у невідомості. А новий інтерес до алхімії виник уже в середині X століття в середньовічній Європі й тягнеться аж донині.

Початок золотої лихоманки

Філософський камінь — це міфічна речовина, здатна принести своєму володарю безсмертя, вічну молодість, красу, життєву мудрість, досвід і геніальні знання. Тепер зрозуміло, чого він вартий? Та, виявляється, не лише ці фантастичні властивості каменя стали поштовхом для його пошуків. У першу чергу алхіміків приваблювала приписувана йому легендарна здатність перетворювати взагалі будь-який метал на благородне золото!

До речі було б сказати, що навіть сучасна хімія не відкидає можливості перетворення одного хімічного елемента в інший, однак це не перешкоджає їй стверджувати, що алхіміки середньовіччя не могли одержувати золото з інших металів.

По-перше, каже сучасна наука, вони не мали відповідних засобів. Хоча час від часу виринають в історії легенди про такі хімічні перетворення. Наприклад, у XIV столітті іспанець на ім'я Раймонд Лулій отримав від англійського короля Едуарда замовлення на виплавленння 60000 фунтів. Для виконання королівського «прохання» йому доставили ртуть, олово і свинець. Після кількох експериментів Лулію все-таки вдалося отримати жадане золото. Воно було високої проби і з нього накарбува-

ли силу-силенну жовтеньких кружалець, які до сьогодні зберігаються в англійських музеях. А якщо вірити тому, що розповідають нам серйозні історичні документи, то упродовж досить тривалого часу ці монети використовувалися як засіб платежу при проведенні чималих бізнесових операцій. Про що це говорить? А про те, що якби то було не золото, а щось інше, всі тодішні купці до тих монет і на гарматний постріл не підійшли б. Тому що в дорогоцінних металах люд тоді розбирався не гірше від нас. Тільки-от яка закавика виникає: стара добра Англія просто не мала джерел, які б настачили їй стільки золота, та ще й такої високої проби. То ж чи не чудо це, скажи?!

Або ще одне, нехай і непряме свідчення неймовірних металоперетворень. Імператор Священної Римської імперії Рудольф II (1552-1612), австрієць за походженням, лишив по собі дуже багато золота й срібла у злитках, десь 8,5 і 6 тонн відповідно. Скільки не сушили свої мізки історики, так і не змогли взяти до тями, звідки в пана імператора така сила-силенна дорогоцінних металів, яка переважує весь золотий запас імперії? А потім довели, що те золото відрізняється від золота, з якого тоді чеканили монети. Воно було такої високої проби, що майже не містило домішок. На ті часи це було щось просто неймовірне.

Взмахом помахом руки...

Однак таких історій дуже мало. Більшість середньовічних алхіміків були шарлатанами. Для того щоб бовкнути, ніби сталося диво, ніякого філософського каменя не треба — досить отримати й сплав потрібного кольору.

Як тільки не дурили! Наприклад, брали шматочок заліза. На очах у здивованої публіки розплавляли його, поводячись при цьому, як ДуКлас на сцені, і коли метал тверднув, частина його перетворювалась на золото! А вся річ була в чарівній паличці. Вона справді була чарівною в якомусь розумінні. Зазвичай її робили з дерева, і була вона на чверть порожнистою. Всередину давали шматочки золота й заліплювали воском. Коли ж алхімік підносив її до розплавленого металу, віск плавився, і золото випадало. Все залежало від вправності рухів, а поки в когось виникало бажання роздивитись паличку ближче, її нижня частина згоряла.

Сплави міді й олова теж мають характерний колір і блиск, тож їх неважко прийняти за золото.

Не златом единим...

Істинні алхіміки не прагнули до отримання золота, воно було для них лиш знаряддям. Метою ж був сам філософський камінь! Мовляв, духовне звільнення, вознесіння, які даються тому, хто ним володітиме — абсолютні. Ось один з рецептів, за яким вони намагалися зготувати філософський камінь. Зауважу тільки, що камінь цей — зовсім не камінь, частіше його уявляють як порошок, як розчин порошку — той самий еліксир життя.

«Щоб зробити еліксир мудреців, названий філософським каменем, візьми, сину мій, філософську ртуть і розжарюй, поки вона перетвориться на зеленого лева. Потім прожарюй сильніше, і вона перетвориться на червоного лева. Нагрій цього червоного лева у піщаній бані з кислим виноградним спиртом, випаровуй отримане, і ртуть перетвориться на каменеподібну речовину. Поклади її в обмазану глиною реторту і повільно дистилюй. Збери окремо рідини різного складу, які при цьому появляться. Кіммерійські тіні вкриють реторту своїм темним покровом, і ти знайдеш усередині істинного дракона, бо він пожирає свій хвіст. Візьми цього чорного дракона, розітри на камені і торкнися його розжареною вуглиною. Він загориться і, негайно ж набувши чудового лимонного кольору, знову відтворить зеленого лева. Застав його зжерти свого хвоста і знову дистилюй отримане.

Нарешті, сину мій, ретельно очисти його — і побачиш появу палючої води і людської крові...»

Неважко, правда? І головне — дуже поетично.

У XX столітті один голландський вчений вирішив відтворити процес виготовлення філософського каменя за допомогою аналогічних речовин, які були доступні середньовічним алхімікам. У підсумку вийшли гарні кристали яскраво-рубінового кольору. Як з'ясував хімічний аналіз, то був чистісінької води хлораурат срібла $AgAuCl_4$! Чи не його середньовічні алхіміки вважали філософським каменем, оскільки завдяки високому вмістові золота (44%) при плавленні кристали могли надавати будь-якій поверхні золотого забарвлення? Як знати?..

СТРАШНО, СТРАШНО, ДУЖЕ СТРАШНО!!!

Як тільки не називали літературу жахів: моторошною, готичною, трилером... Та від цього вона не стала менш цікавою. Нею захоплюються різні покоління, читають і перечитують малі та великі. Запитується: чому ж так манить усіх література жахів? Нам що, повсякденних страхіть мало? Виявляється, мало! Ну, може, не всім, можливо, навіть не тобі особисто, і все ж... Людям здавна хотілось побувати у віртуальному світі страхіть. Саме віртуальному, бо хто б і з якого дива добровільно попхався в пащу до динозавра чи в підвал з привидами. Ще згинеш, чого доброго. А з книги, як і з кінотеатру, повертаєшся цілий і неушкоджений, ну хіба що трохи поляканий.

Література жахів — це тобі й фольклор, і містика, і фантастика, і детектив, і пригоди, і фантасмагорії. І все ж є в ній щось своє. Кожен автор намагається передусім настрахати читача, загнати мурах попід шкіру і добряче їх там поганяти. А ще — таємничість, містика... Письменник простежує зв'язок між світами живих і мертвих, додає перетворення тварин і предметів, чудовиськ у людей — і навпаки. Не забути б при цьому додати похмурості у сюжетну канву. Автор і тут вдається по допомогу до детальних описів жаху, нестерпних страждань, вибирає ніч, темряву, повний місяць, кладовища, привидів, мерців, навіть воскреслих. Дуже часто у такій літературі описують акт умирання, із обов'язковим додаванням містичної приправи.

Герої багатьох моторошних творів — психологічно надломлені, а нерідко й божевільні особи. По-перше, такий сюжетний хід дозволяє робити їх посередниками між світами живих та мертвих. А по-друге, автор легко нанизує на таких персонажів читацьку увагу.

ДВА МОТИВИ ДО ЧИТАННЯ

Та все ж, що примушує одних творити, а інших читати — натворене. Я тут бачу два незаперечні мотиви.

Мотив перший. Страх (як любов і ненависть) — одна з найсильніших людських емоцій. Нам буває приємно боятися, особливо тоді, коли страх театральний, показний і спричинений аж ніяк не реальною загрозою нашому життю. В таких літературних страшилках переважає ігрова, розважальна, емоційно-естетична первина.

Мотив другий. У кожній добі вирізняється невелика група осіб (як-от: шамани, волхви, кобзарі, мольфарники, священики та митці), котра виразніше за всіх інших бачить зло і відчуває містичне. Така публіка надає перевагу готичній прозі філософського, дидактичного та психологічного спрямування. В їхніх творах поетика жаху вже не мета, а засіб впливу на людську свідомість. Вони борються із потойбічним, розтинають темінь мечем віри і правди. Буває, що й самі гинуть у цьому герці.

У будь-якому разі ця література допомагає зазирнути кожному у глибини свого «Я», виявити межі фізичних та психічних можливостей, запитати себе: а що ми знаємо про світ? Чи можемо протистояти злу? І що воно таке — зло?

Є тут і момент очищення: читаючи художньо довершений жах, людина готується гідно зустріти й подолати реальну небезпеку. Переживаючи з героями страх, гнів, безпорадність, відвагу, співчуваючи їм, вона позбавляється надлишку власної руйнівної (темної) енергії.

Моторошна проза популярна передусім у країнах благополучних, заможних, позбавлених жахіть суспільних. Корені цього жанру сягають XVIII ст., доби ранньої романтики, коли в Англії з'явився готичний роман.

Слово «готичний» походить від назви германського племені готів, що знищили античну культуру Європи, та є синонімом середньовічного варварства. Згодом воно стало позначати «середньовічний» або ж «лицарський» роман. Отому й часто події відбуваються у знищених капличках, монастирях та замках, де живуть великі чорні птахи та чути крики пугачів при повному місяці.

Перший хоробрий

Фундатором готичного роману вважають Горація Уолпола (1717-1797), котрий з юних літ зацікавився середньовіччям і, маючи досить коштів, побудував поблизу Лондона замок Строберрі-Хол у готичному стилі. Якось Уолполу наснився сон: на сходах замку лежить гігантська рука в лицарській рукавиці. Прокинувся Горацій та почав усе записувати — так з'явився його роман «Замок Отранто». Замах, підступне вбивство, прокляття, яке лягло на рід убивці, нарешті, покара. За схожою схемою побудовано більшість готичних романів. Авторами найвідоміших є Анна Редкліфф, Вільям Бекфорд, Метью Льюїс.

Початок XIX століття знаменує новий етап моторошної прози. Одного дощового літа 1816 року на Женевському озері зібралися поет Персі Шеллі, його дружина Мері, її зведена сестра Клер та лорд Байрон і його лікар Джон Полідорі. Через негоду доводилось сидіти вдома, а щоб не нудитись, вони читали вголос страшні історії про привидів та упирів. І от Байрон пропонує, щоб кожен написав по страшненькій байці. Вдалось це лише двом: Мері Шеллі (роман «Франкенштейн, або Сучасний Прометей») та Полідорі (повість «Вампір»).

Де живе Франкенштейн?

Герой роману — молодий швейцарський учений Віктор Франкенштейн — створює штучну істоту. Він захоплений перспективою підкорення природи, нововідкритими можливостями людського розуму. Проте створеному чудовиську не пристосуватися у людському світі, першими його жертвами стають рідні науковця.

Повість же Полідорі започаткувала у європейській літературі цілий напрямок — «вампіричний». Найкращий з-поміж них — «Дракула» Брема Стокера (1842-1912).

Класичні зразки французької моторошної прози — роман Жака Казота «Закоханий диявол» (1772), «Шагренева шкіра» та «Прощений Мельмот» Бальзака, «Закохана небіжчиця» Теофіля Готьє, «Вампір» Александра Дюма. Найвідоміший німецький майстер готичного письма — Ернст Теодор Амадей Гофман («Еліксир сатани», «Піскова людина», «Майорат»). Досить багата і своєрідна література жахів у США. З'явилася вона із суміші американських матеріалів та європейської традиції. Найкращими з них є новели Вашингтона Ірвінга (1783-1859) «Ріп Ван Вінкель», «Легенда Сонної Улоговини», «Нареченийпривид», «Диявол і Том Уокер». Найвидатнішим майстром жаху в американській літературі XIX ст. став Едгар По (1809-1849). Його «Історія Артура Гордона Піма» — ціла енциклопедія жахіть. Не чужа література жахів і для Японії — повість про привидів «Піоновий ліхтар» Саньютея Енте і роман «Чудовисько в мороку» Едогави Рампо зачитують до дірок. Розроблялась містично-моторошна тематика в російському письменстві («Острів Борнгольм» Карамзіна, «Портрет» Гоголя, «Родина вурдалаків» Олексія Костянтиновича Толстого) і в нашому, узяти хоча б «Марка проклятого» Олекси Стороженка.

Я хочу, щоб жахіття ожило!

XX століття подарувало нам цілу низку екранізацій. Знаменитий «Кабінет доктора Калігарі» з'явився в Німеччині в 1919 році. Це історія божевільного науковця, директора психіатричної клініки Калігарі, який гіпнозував людей і штовхав їх на вбивства.

У 1931 році світом пронісся фільм «Дракула» з угорцем Белою Лугоші в головній ролі, а в 1932 з'явився «Франкенштейн» з англійцем Борисом Карлоффом. Майже в той час паризькі журналісти П'єр Сувестр і Марсель Аллан видали книгу про Фантомаса, а там і фільм не забарився.

Герої багатьох романів і фільмів — не люди, а мумії, інопланетяни. Номер перший тут — Кінг-Конг, який з'явився на екрані ще 1933 року. Іноді це є підземні та наземні потвори, як Годзілла, собака Баскервілів, птахи Альфреда Хічкока. Сьогодні популярними стали не тільки література й кіно, а навіть театр, телебачення, радіо, живопис та фотографія жахів. Спектр видань — від коміксів до антологій.

Коли ж заходить мова про український варіант жахів, то донедавна тут усі відмахувались, мовляв, такого не було... А кілька років тому вийшла симпатична, чудово проілюстрована «Антологія українського жаху» з кращими творами цього жанру, починаючи від фольклору («Мандрівка Богородиці по пеклі»), давньої літератури (Квітка-Основ'яненко «Мертвецький великдень», Орест Сомов «Київські відьми», П. Куліш «Огненний змій») — і до майстрів української літератури (Іван Франко «Терен у нозі»; Богдан Лепкий «Гостина»; Валерій Шевчук «Панна Сотниківна»). Можна тут надибати й сучасних авторів, як Євген Баран «Монолог небіжчика», О. Жовна «Партитура на могильному камені»...

Читай, тремти і насолоджуйся!

Василь Королів-Старий
Чортова перечниця

Чорт Гірчило прокинувся саме в той момент, коли вечірнє сонце доторкнулося землі своїм ніжним червоним краєм. Він добре вимив милом свої гострі вуха, щіточкою пошарував пазурі й почав одягатися. Тим часом його мати варила йому снідання. Одне слово, Чорт Гірчило починав свій день тоді, коли ми починаємо ніч.

Як уже зовсім споночіло, Гірчило взяв свою перечницю й насипав у неї тертого перцю. Перець той був солодкий, як цукор, а запашний, мов імбир. Гірчило, легко перестрибуючи, швидко опинився понад самою землею і полинув до міста. За кілька кроків він наздогнав двох рибалок, що саме вертали додому і голосно лаялись. На річці вони упустили великого сома, тому й лаяли тепер усю нечисту силу. Гірчило висипав їм на язик трохи свого перцю, і від нього

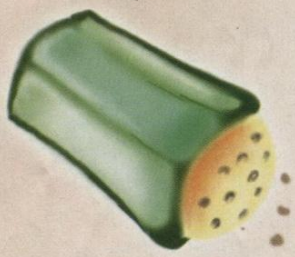

думки рибалок умить стали добрими і приємними.

Чорт Гірчило полинув далі. Багато він обминув людей, а перцю ще залишалась майже повна перечниця. І от дістався він до міста. Що далі летів він містом, то частіше мусив трусити своєю перечницею. Коли ж на вулицях трохи вщух гамір та гук, Гірчило полетів до театру. Там йому вийшов майже увесь перець, а роботи було ще до третіх півнів. Він надумав полетіти додому, знову набрати повну перечницю і повернутись назад до міста. Тільки й тішила його думка, що по дорозі його ніхто не затримає. Він сипонув останній перець кільком музикантам, котрі сварились в оркестровій ямі, і тієї ж миті, мов стріла, шугнув додому.

Під великим гарним будинком вовтузились на деревах якісь люди, і зверху їх було добре видно. За плечима у них теліпався гамак. Чорт і собі присів на верхів'ї осокора й став дивитися, що ті роблять.

— Ну, тепер ми й удвох тут управимося. А ти не гай часу, лізь мерщій! — промовив один з тих людей.

Тоді другий витяг з кишені машкару, начепив собі на обличчя, підліз до вікна і спробував, чи не відчиниться...

«Еге! Ось воно що! — помислив сам собі Гірчило. — Злодії. А хто там живе?» — блимнула в нього думка.

В ту ж мить він плигнув у комин і враз опинився в хаті. Перелетів кількома великими порожніми кімнатами і побачив, що тут живуть якісь дуже багаті люди. Однак самих людей ніде не було видно. Гірчило промайнув по всіх покоях і нарешті в одній маленькій кімнатці угледів на ліжку стару пані, яка міцно спала. Так само міцно спала в кімнаті біля кухні й стара служниця. Чорт метеором пролетів по нижньому поверху. Там не було жодного чоловіка, навіть служка й та кудись повіялася.

«Добре вибрали!» — подумав Гірчило про злодіїв і подався до спальні тої пані, куди саме добирався злодій.

На стіні він угледів заправленого в рамку великого листа, на якому було написано тій пані подяку за добрі діла для малих дітей. Після того він рішуче наважився не впустити сюди злодіїв, що хотіли забрати добро, котре могло піти на доброчинність. А тим часом злодій з чорним обличчям уже виймав шибку, щоб просунути руку й відімкнути засувку зсередини. Чорт вхопився за свою перечницю, але там не було ані порошинки. Що ж робити?.. Показатись йому? Так, напевне ж, це такий злодюга, що й живого чорта не злякається!

Тоді Гірчило підскочив до злодія і щосили торохнув його просто по губах своєю перечницею. Злодій навіть скрикнути не встиг, а враз зірвався і сторчголов полетів униз. По дорозі він вхопився за другого, другий збив падаючи третього, і вся трійця, заплутавшись у сітці, глухо гупнула на землю, мов лантух, набитий половою.

Гірчило кинувся мерщій на вулицю, розбудив нічного дозорця, що хропів під будкою, і показав йому на злодіїв. Сам Чорт щодуху подався додому по нову порцію перцю. Він летів як вихор... Але вдома на нього чекала прикра неприємність: перцю більше не було. А найгірше було те, що й перечниця його розбилась у сутичці.

Наступного дня якийсь поважний пан підняв дивну потріскану річ, подивився на неї, повертів її в руках, навіть понюхав і, не знаючи, що то, промовив:

— Та це якась чортова перечниця!

Всі навколо голосно засміялися, але ж нікому й на думку не спало, що він випадково вперше у своєму житті сказав чисту правду.

Словничок-путівничок

Кажуть люди знаючі, що довкіл нас духів та всілякої нечисті значно більше, аніж тих, про яких нам розповідали у дитинстві. Всяких. Різних. Шкідливих та корисних. З хвостами та без них. Кумедних і страшних. Ні, звісно, ні тебе, ні мене ніхто ними не налякає — ми вже не ті наївні діти, щоб їм хотілося мати з нами якісь справи. І все ж таки, знати їхні «паспортні дані» навряд чи кому завадить. Отже, починаємо нашу екскурсію таємним і незвіданим.

Алконост — напівжінка-напівптах. Має різнобарвне пір'я, дівочу голову в золотій короні з ореолом, а в руках — райські квіти. Той, хто почув спів Алконоста, забуває про все на світі. І недарма, бо надто вже істота ота близька до давньогрецької сирени.

Балда — могутній богатир, наділений якостями Перуна. Він може давати такі щиглі, від яких падають мертвими навіть бики й ведмеді. Аби відібрати собі заховані скарби, Балда не гребує гостинами до самого... Тьху, тьху, тьху, цур мене!

Блуд, водило — всяка нечисть, що чіпається у нічний час і водить нетрями нічних мандрівників. Так вона карає людину за непотрібне втручання і зайве носопотикання. Буває, водить за носа злодіїв у чужий сад. Єдиний спосіб його позбутися — покинути крадене. Блуд перекидається кішкою, козою, копицею сіна або світлом. Може звести на манівці.

Вітрило — південний вітер, у якого завжди вологі крила, якими він закриває лице. З його білої бороди струменить вода. Хмари, зустрівши Вітрила, спиняються в нього на лобі, аж поки не виллються дощем.

Возило — дух, що стереже коней. Подоба — людська, але з вухами й копитами коня. Всяк господар на селі має свого Возила, який живе у стайні та оберігає коней від хвороб, напасті й лютого звіра.

Гамаюн — посланець богів, що співає їм божественні слави та віщує майбутнє тим, хто чує його таємну мову. Він знає все про все: і про створення світу, неба й землі, і про богів, духів та героїв, і про людей та звірів. Ще й на музиці знається.

Заян — міфічний герой, який народився від отриманого у зайця яблука. Пропонує зайчик-побігайчик яблучко — чемно відмовся...

Карна — богиня-плакальниця, сестра Жалю. Коли воїну доводилось помирати далеко від дому, Карна першою приходила його оплакувати.

Крутильник — ворожбит, чарівник або знахар, що вмів через повітря «прикрутити» до себе людину з великої відстані.

Кулинка — первовічна дружина Ясен-Місяця на небі. Панна Кулинка сприяє плодючості та врожайності на землі. До цієї чудотворної жінки промовляють вишиті нею ж ангели, просять, аби спекла їм пшеничну паляничку.

Металець — фантастичний змій, який, беручи хвіст у рот, котиться колесом і свистить перед дощем (коли петард ще й близько не було).

Ний — провідник душ на той світ, один із найстаріших демонів царства мертвих: величезний горбатий дідуган, що зігнувся, як дуга. Вічно злий та ниє, тому що доводиться працювати і вдень, і вночі — приймати грішні душі померлих. (А їх тепер значно побільшало.)

Ох — лісовий цар, живе на могилах та пеньках і чіпається до перехожих. Бороду має зелену аж до колін (маскується під місцеву флору). В будь-якому разі не можна казати йому «Ох!» — учепиться так, що не відкупишся. Краще говорити щось веселіше: «Будьмо!» чи, скажімо, «Овва!»

Пек — старий кровожерливий син Чорнобога і Мари, хитрий та підступний чортисько кривавих бійок та різної біди. Вирізняється величезними розмірами. Живе глибоко під землею, сидить високо на троні, що над пеклом, та стежить, як туди провалюються душі грішників. Дуже боїться сонячного світла.

Сашок — зоряний собака-сторож, що пильнує трьох зірочок-сестер. Прикутий ланцюгом, якого перегризе лише тоді, коли вже світові настане кінець. Ось таке повір'я існувало колись в Україні про сузір'я Малий Віз.

Скочище — місце, де у давні часи проходили свята, ритуали з танцями та плесканням у долоні. Серед гуцулів існувало повір'я, що навіть піч зрушує з місця — і в танець! Вірили люди, що високі стрибки та швидкі танці сприяють новому врожаю. А цікаво, чи мають якийсь вплив на врожай сучасні танці на дискотеках?

Характерник — чарівник, для якого не існує жодних перешкод. Він не боїться небезпек, бо знає багато замовлянь. Його також не бере ні шабля, ні куля. У пізніші часи — козак-чаклун, якого змалював Пантелеймон Куліш у своїй «Чорній раді».

Монстри на колесах

Ми часто-густо думаємо, що тільки потойбічні сили або живі істоти мають силу впливати на нас, володіти нашими думками, заганяти нас у глухий кут і насміхатися. А не все воно так. Бо часом і неживий предмет такого коника викине — куди там полтергейстам з барабашками! От узяти хоча б машини...

Привиди з переднім приводом

Одному жителю міста Львова (звали його Ігорем) якось поталанило — придбав він майже за безцінь машину ВАЗ-2101 («копійку» по-народному). Щоправда, його застерегли: в машині оселився привид. Та щасливому й повному кипучої енергії власнику гарної машини було не до застережень.

Це вже потім він дізнався, що перший власник «Жигулів» загинув за нез'ясованих обставин: перекинувся в кювет на рівній дорозі, ще й тверезий-тверезісінький. Його вдова також мала права на цю машину і час від часу виводила «Жигулі» з гаража. Отак одного разу, сидячи за кермом, відчула когось на заднім сидінні. Хтось безжально схопив її холодними руками за горло. Перелякана жінка швидко загальмувала, і... позаду нікого не було. «Мабуть, примарилось», — подумала жінка й поїхала далі. І — знову чиїсь руки на шиї. Не витримала такої напруги жінка, машину кинула на трасі, а додому дісталась пішки. І продала «копійку».

Новий власник теж дуже їй радів! Однак незабаром потрапив до лікарні: клята машина в гаражі сама раптом наїхала на нього, хоч і була поставлена на ручне гальмо. Два місяці загоював новий власник переламані ноги, а коли вийшов з лікарні, позбувся «копійки». Про машину містом поповзли чутки. Вона ще кілька разів міняла власника, але ні в кого довго не затримувалась. А якось у нового керманича почалися чудасії. Однієї зими на шаленій швидкості він гнав по трасі. Аж раптом під колеса йому кинулась дивна постать. У ту ж мить машиною підкинуло так, що заіржали ресори. Не на жарт перелякaний автолюбитель спинився, вискочив на дорогу і залементував: «Рятуйте! Я збив людину!» — і сам собі здивувався — під колесами не було нікого! Наступного дня він усі стовпи обклеїв оголошеннями про продаж «Жигулів».

Покупці приходили, але через деякий час повертали машину. Очевидячки, та ніяк не хотіла розлучатися з власником. Украй розчарований, він уже й гараж на ніч не замикав, сподіваючись, що її поцуплять. Та крадії міста вже знали, що то за даруночок. І минали його десятою дорогою.

Заручники автомобільного монстра

Неподалік від Чикаго (США) є місце, знамените автомобілями-привидами. Вони виникають нізвідки і зникають в нікуди. Тільки уяви: перед тобою виринає машина, а через кілька хвилин розчиняється у повітрі. А що, коли такий привид пре просто на тебе і не дає ухилитись від зіткнення?.. Ти викручуєш кермо, а привида й слід прохолов...

Природі таких незбагненних явищ присвятила свою книгу «Енциклопедія привидів та духів» американська дослідниця Розмарі Гуїлі. Ось послухай-но тільки, що я там у ній вичитав.

У 1955 році фатальна автокатастрофа обірвала життя відомого актора Джеймса Діна. Якось він сам обмовився, що вірить у пророковану загибель від автомобіля. Було це його власне передчуття чи й справді збіг обставин — тепер невідомо, але клята машина не зупинилась на Діновій смерті.

Джеймс Брайан Дін народився у лютому 1931 року, швидко здійнявся на гребені слави в кінематографі, створив екранний тип молодого бунтівника, котрий вічно конфліктує зі світом.

Стрічки «На схід від раю», «Бунтар без ідеалу» зробили з Діна справжню зірку. Він так і не встиг зіграти свою роль у фільмі «Гігант»... У житті Джеймс дуже нага-

дував своїх кіногероїв: такий же стрімкий, невгамовний, ризикований. Він обожнював швидкісні перегони і мотоцикли, мав славу майстерного гонщика. Майже усеньке літо Дін провів у Техасі на виїзних зйомках «Гіганта». Компанія «Уорнер бразерс» заборонила Дінові брати участь у перегонах, поки не закінчаться зйомки, але актора однаково вабили дороги.

Коли Дін повернувся в Лос-Анджелес, в око йому впав новенький спортивний автомобільчик — сріблясто-сірий «Порше-спайдер». Невдовзі він стояв у гаражі суперстара. Один з автомеханіків фірми супроводжував його на перегони. Хоч Дін і був у захваті від свого «шаленця», але друзі його занепокоїлись: передчуття біди наступало їм на п'яти. Дін висміяв їх і переконав сам себе, що просто людям властиво заздрити...

Джеймс подався на перегони. За ним тягнувся шлейф із фотографів та техперсоналу. Кортеж минав порожнє шосе, Дін гнав щодуху, так що його невдовзі зупинив дорожній патруль і оштрафував за перевищення швидкості. Справно сплативши штраф, Дін помчав під гору. А за дві години сріблясто-сірий «Порше» напоровся на «Форд-седан», в якому мирно та тихо їхав собі студент Каліфорнійського інституту Доналд Тернепсід. Від несподіванки студент загальмував — розминутись було неможливо. Мала необережна мить вирішила все: машини зіткнулись, і актор помер на місці від перелому шиї. А що ж студент та інші? Не повіриш — залишились живими! Механіка викинуло з машини — він відбувся незначними переломами, а студента трішки подряпало.

Загибель Діна вразила увесь Голлівуд. Про «Порше» почали складати легенди, варто лиш було другові Джеймса придбати розбите авто на деталі. Тільки-но він притарабанив автобрухт до себе в гараж, як вантаж упав і покалічив службовця. Згодом два завзяті гонщики придбали собі мотор і пару запчастин, за що й поплатилися здоров'ям.

Або ще одна загадка: дві покришки від «Порше» при аварії не пошкодились, і хтось із близьких Діна продав їх молодому автолюбителю. Через кілька днів цей молодик розповів продавцеві, що мало не угробив свою машину: обидві покришки луснули, мов за командою, а його самого викинуло з дороги. Потім ще й не таке було. Мисливці за сувенірами розшукали гараж Дінового друга і намагались викрасти вцілілі деталі. Але ні з того ні з сього напоролись на гострі виступи і так пороздирали собі руки, що бажання красти взагалі будь-що в них щезло геть.

Не на жарт наляканий друг постановив поховати деталі пекельної машини, але... Хіба ж можна отак заривати у землю великі прибутки!? Це не по-американськи! І патрульно-дорожна служба Каліфорнії вмовила виставити деталі як експонати пересувної виставки безпеки на дорогах, щоб приманювати глядачів ім'ям Джеймса Діна. Дві виставки пройшли без ексцесів, а під час третьої гараж із експонатами згорів аж до фундаменту. Згоріло все, окрім... отих частин Дінового «Порше»!

Все, що так чи інакше пов'язане з цією машиною, несло біди.

Деталі несподівано перекидались із постаментів на виставках, самі викочувались із вантажівок під час перевезень, спричиняли аварії й неполадки. Та найгірше, що в цих перипетіях гинули сторонні люди.

Останній казус із «Порше» стався 1960 року. Залишки машини спорядили в Майамі для виставки, яка була присвячена безпеці руху. Після виставки деталі запакували в ящики, повантажили на трейлер і відправили в Лос-Анджелес. До місця призначення трейлер не дійшов... Де ж він тепер?

Коротше кажучи...

Висіло над чудовим сріблясто-сірим «Порше» прокляття чи виникло воно вже по смерті містера Діна, зараз не скажеш. Існує ще й таке повір'я, що певні предмети і місця краще обминати, якщо з ними пов'язане якесь насилля чи, не дай Боже, вбивство. Езотерика (наука про надзвичайні явища) каже, що речі вбирають і зберігають у собі емоції та карму і власників, і тих, хто поруч. Японці не купують навіть добре збережених авто, якщо попередній власник помер — дорога їм на сміттєзвалище. Може, в останні хвилини свого земного життя Джеймс Дін пережив такі феєрверки негативних емоцій, що вистачило і на друзів, і на знайомих. А можливо, причина в іншому. У чому? Про це ми вже ніколи не дізнаємось.

Вроки — на сороки

«Монету під п'яту клав, Пундику?» — «Клав!» — «А бузок їв?» — «Аж два букети». — «Дулю в кишені тримав!» — «Ще б пак!» — «Ну тоді я не знаю». — «А що тут знати, Колібрику! У директора око лихе. Він на мене глипнув — я й витяг не той білет. Врік він мене...»

Замовляння від вроків

«Помагаєш ти, вода явленая, очищаєш ти, вода явленая, і луги, і береги, і середину. Очищаєш ти, вода явленая, народженого од прозору: надуманого, погаданого, стрічного, водяного, парубоцького, дівоцького. Підіте, вроки, на сороки, а пристріти — на їх діти, на очерети, на болота, на моря».

Коли ми хворіємо — хто часто, а хто не дуже, — одразу ж біжимо в аптеку по ліки, і фармацевт відразу ж вивалює перед нами цілі гори пляшечок, мікстур і таблеток... Та є й такі хвороби, ліки від яких в жодних аптеках не продаються... То — вроки (зурочення, порча, пристріт). Віра в них сягає давнього культу сонця й грози. Раніше казали, що сонце як магічне око всесвіту грізним поглядом вбиває урожай, насилає посухи та хвороби. Згодом віру в недобре око і злі помисли перенесли на нечисту силу, як-от: Вій, Касіян чи Костомар. «Чи не пристрів тебе, сестро, Костомар? У нього, кажуть, ледачі очі: гляне на коня, завидуючи, то й коневі не минеться».

А там і людей стали наділяти лихим оком. В Італії власників поганого ока називають джетаторе. В Німеччині як вогню боялися людей зі зрослими бровами — вірили, що з їх очей вилітають метелики смерті, і зводили вони нанівець тих, про кого подумано.

Звідки це береться

Наврочити людина може словами або очима. У давнину побоювались людей косооких, різноколірних (гетерохромія — при цьому одне око може бути карим, а інше — блакитним), густобрових, людей з вовкуватим поглядом або тих, у кого очі віддзеркалюють не пряме, а обернене зображення.

Знахарі кажуть, що не можна прилучати немовля двічі до грудей — на Поліссі таких називають завернутими. Уникали також зустрічі з планетниками — людьми, котрі у певну пору мають підвищену енергію та не вміють її підкоряти. Тому і ховають нехрещених немовлят від злого ока, особливо при купанні. Навіть предмет, котрий потрапив у поле зору такого «джетаторе», може бути наврочений: добра скрипка може тріснути в руках, свіже молоко — скиснути,

Щоб завдати шкоди, досить погляду, дотику — навіть думки. Вчені назвали це тваринним магнетизмом, а народ — вроками. Термін «тваринний магнетизм», який запропонував Месмер, проводячи досліди над тваринами, сьогодні застарів. Зараз це можна прирівняти до сугестії (навіювання та впливу на відстані), до сильного гіпнозу.

Касіянів день

Про Вія ми всі вже наслухані, а от що таке Касіянів день? Святкують його раз на чотири роки — 29 лютого. Кажуть: «На що Касіян не гляне, те усе в'яне». І недарма, адже святий Касіян три роки сидить із чортом і лупцює його по голові, щоб не мав той часу на обдумування шкоди. Цю роботу Касіян полишає тільки на свої іменини і йде молитися, щоб дав Бог сили боротися з чортом. Поки святий молиться, чорт вилазить із безодні і все, на що він погляне, гине.

людина — ослабнути. Для цього кожній матері не завадить знати кілька побутових замовлянь проти дитячого пристріту, аби дитина вночі не кричала, добре їла і тихо спала. Додаткові обереги від злого ока — червоні стрічки на колясках та червоні ниточки на руках, яких не знімають цілий рік. Більше надій покладають на хрестик, який дають дитині при хрещенні, на свячену сіль, зашиту в шов, чи вчеплену на видноті шпильку.

Що це таке...

Слово «вроки» (або «уроки») прийшло зі старослов'янської і означає не що інше, як «ректи» (казати). А ще їх ототожнюють із чорною заздрістю. Якщо комусь раптом сподобається хтось чи щось, треба обов'язково сказати: «Тьху, тьху, тьху — нівроку», а при цьому символічно сплюнути. Бо слина, кажуть, очищає від всілякої нечисті на хвороб.

Заздрити — це «пильно подивитись», а якщо при цьому ще щось собі подумати, то й самому можна стати побутовим «джетаторе». А раптом настане така година чи хвилина, коли й невинні очі спричинять біду! Про цю годину знають лиш відьми та знахарі, але людям не кажуть. Саме тоді вони використовують своє вміння, аби наврочити. Я вже не згадую про людей, котрі можуть керувати цим, коли треба й не треба. Мається на увазі телекінез — уміння совати поглядом предмети, та телепатія — передача думок на відстані.

Тварини й птахи також наділені магією впливу на людину. Ластівка карає веснянками того, хто поруйнував її гніздо, а котячу та собачу шерсть підкладають у ліжко нареченим.

Пристріт викликали різними шляхами: «підливали» чи «підкидали» всяку погань тому, на кого насилали недугу, «пускали за вітром» зачарований порох, «виймали слід» (коли людина йшла дорогою, з її сліду чарівник виймав ножем землю і після замовляння висушував у печі. Висихав слід — сохла й людина. Зурочували так і плодові дерева.

Якщо хтось хотів помститись на урожай, то робив у житі своєрідні «закрутки», які не можна було чіпати, аби не перебрати на себе хворобу.

Найлихіші ворожбити робили воскові фігурки і брали на них частку одягу тієї людини, на яку мали йти вроки, її волосся, нігті. Потім фігурка втикалася голками. Важлива тут була не так сама фігурка, як сила і бажання чарівника. Зло полягає в тому, що від голок болить тіло у того, на кого наврочують. Найгірше, коли цю фігурку ритуально хоронять, — тоді висихається і сама людина. (Елемент такого зурочення зустрічаємо у фільмі «Тіні забутих предків». Виконувачем такого «замовляння» став мольфарник — чарівник у гуцулів.)

...І як з цим боротись

Справи ці страшні та небезпечні, хоч не всі у них вірять. І не так важливо, скільки людині років та яку посаду вона займає — вроки чіпають тих, на кого вони наслані. Таку порчу можна «відшептати» (у баби-шептухи) або відмовити. Усе залежить від того, якої складності вроки завдано людині. Авжеж, найбільше побутових — слабких та нешкідливих, як-от: забирання сили, псування майна тощо; гірше, коли насилають сухоти, і вже геть кепсько, якщо комусь пороблено на смерть — тоді може відробити тільки той, хто ті вроки наслав.

Загалом, вроки — це забирання життєдайної рідини з людини, висушування та знекровлення. Тому й не дивно, що у багатьох країнах світу було поширено вішати обереги у вигляді повногрудої жінки або ставити глек із водою.

Як засіб від зурочення широко застосовували метод «викачування» яйцем чи хлібним м'якушем. Від пристріту рекомендували вмиватися святвечірніми помиями.

Що кажуть учені

Сьогоднішня наука вважає, що вроки — це тільки з вигляду фізичний вплив, а насправді — енергетичний перерозподіл. Не дивина, що з одними людьми нам добре і затишно, а від інших є бажання втікати й не озиратись. Причому, серед зурочителів чимало калік та знедолених — саме тих, кому бракує своєї енергії. Тож виходячи з дому, не забудь про обереги. Найефективнішими з них є:

- одягнута навиворіт білизна;
- шпилька на видноті;
- захисна молитва;
- освячений хрестик;
- дрібка освяченої солі;
- предмет червоного кольору (стрічка, шнурочок);
- прикриття волоссям спини (у дівчат);
- закривання шиї (бандана).

Наші зелені друзі

Все менше й менше кольорових барв стає навколо. Ні, ніхто не сперечається, що зелена Джексонова бейсболка чи оранжева, мов баскетбольний м'яч, футболка Джомолунгми і восени, і взимку залишаться такими ж яскравими і далі милуватимуть наш зір. Про нову яскраво-рожеву кофту Пундика і взагалі мовчу. Я про інше. Я про ті барви, які не просто нас оточують, а разом з нами радіють кожній миті життя. Квіти. Дерева. Трава, кінець кінцем! Все це скоро вкриється білою пухнастою ковдрою, щоб поринути у довжелезний сон... А мені так хочеться, щоб кругом завжди було зелено і гарно. Хоча б у квартирі.

Літо в горщику

Смаки в людей різні, і вибираючи рослини для дому, кожен спирається на свої уподобання. А чи задумуємось ми, як і що вибрати, щоб рослини завдавали поменше клопоту і побільше радості? Перш ніж завести якусь рослину, подумай, ким вона тобі буде: домашнім улюбленцем чи просто оздобою інтер'єру? Якщо улюбленцем, то чи вистачить тобі терплячки? І, основне, чи зумієш ти створити йому відповідні умови?

Коли ж рослині випадає роль прикраси, то і ставлення повинно бути відповідним. Як до букета зірваних квітів. Рано чи пізно вони втрачають усю свою естетику. Часто можна бачити чудові вазони, що служать окрасою квартир, магазинів, офісів та ресторанів. Їх охоче купують як «живі букети», особливо тоді, коли ті цвітуть. А коли вони відцвітають, їх... викидають. Ні, не тому що люди жорстокі. Просто рослини ці вередливі і не призначені для тривалого вирощування. Кожній чогось неодмінно бракне, чогось такого, чого не дадуть ані найдобріший господар, ані найквітолюбніший менеджер.

Наприклад пуансетія, яку іще називають «різдвяною зіркою», для цвітіння майже не потребує світла. Навіть нічного ліхтаря під вікном буває забагато, щоб вона ніколи не зацвіла. Усім рослинам з родини вересових, скажімо, азалії та глоксинії, просто необхідна підвищена вологість і холод, коли вони сплять. А де його взяти в опалюваній квартирі? Доводиться купувати «готовий» вазон, вирощений в оранжереї, і тішити ним око, аж поки той геть утратить свою красу.

А такі улюблені багатьма кімнатні трояндочки теж не виростиш у домашніх умовах, тож не розчаровуйся, коли вони відцвітуть. Таке вже в цих квітів, я б сказала, «одноразове» призначення.

Клумби на вікні

Краще поговоримо про рослини, які таки можна вирощувати вдома. Серед них також є і примхливі, і невибагливі. Тому для початку треба вибрати місце у квартирі чи у класі, де мали б «жити» твої зелені «вихованці». Від цього буде залежати розмір і «характер» рослини. А можна й навпаки: якщо дуже хочеться вирощувати і доглядати якусь рослинку, спочатку ознайомся з умовами її утримання, а тоді підшукай для неї годящу місцинку.

Нерідко недотримання бодай однієї умови може погубити рослину. Та, на щастя, умови можна створити й самостійно. Наприклад, при нестачі вологи можна частіше поливати і зрошувати рослину, на батарею чи під неї поставити посудину з водою... А коли бракує світла, можна продумати додаткове електричне освітлення, коли ж навпаки — його забагато, — затемнити вікно. Деякі рослини не люблять протягів, тож для них шукаймо затишне місце.

Для невибагливих рослин, яких не лякають перепади температури і часті провітрювання, можна зробити місце на кухні (звичайно, за умови, що це не буде суперечити маминим порядкам). Рослини, які люблять тінь, можна підвішувати на стінах у спеціальних вазонах, а світлолюбні краще ставити на підвіконня чи на столики біля вікон. Для надмірних любителів сонця і вологи в літній період краще зробити місце на балконі, а взимку вже в кімнаті доведеться облаштовувати їм додаткове освітлення лампами денного світла. Великі тропічні рослини полюбляють просторі, світлі і дуже теплі приміщення.

Завжди милують око квітучі рослини, але пам'ятай: від них багато сміття, адже постійно відцвітають і осипаються зів'ялі пуп'янки. Прибирати коло таких рослин доведеться частіше. Які б гарні не були квіти в горщику, а якщо навколо нього брудно, ніякого задоволення від них не буде.

Щоб уникнути несподіванок, поцікався, до яких розмірів виросте рослина по досягненні нею «повноліття». Сьогодні це маленький вазон, а за рік — пальма на півкімнати. Одного разу я купила на базарі невеличкий компактний абутилон, який гарно цвіте, а за півроку він вигнався на метр угору і вперся у стелю. Виявляється, його треба було постійно обрізати...

Ростіть на здоров'я!

Часто причина загибелі рослин — неправильне пересаджування. Тому без потреби краще не рухати рослину, «переселяючи» її з одного горщика в інший. При пересаджуванні навіть найменший вазон переживає сильний стрес. Але існують правила, коли такі маніпуляції робити просто необхідно, щоб продовжити життя рослині і створити кращі умови для її розвитку. Наприклад, коли горщик уже надто маленький і коріння починає вилазити через дренажний отвір (така дірочка на дні горщика). Або коли за певних причин треба змінити грунт, продезинфікувати та підживити його, чи коли треба відрізати частину кореня, скажімо, при загниванні чи для розділення рослини, що розрослася.

Окрім пересаджування, є ще спосіб перевалювання. Він не такий шкідливий, бо рослину переносять разом із земляним валом з попереднього горщика, не травмуючи коренів.

Будь-які маніпуляції рослини найкраще переносять навесні. Головне правило пересадки чи перевалки: кожен новий горщик має бути не набагато більший від попереднього. Його діаметр може відрізнятися лише на 2-4 см, тобто місця має бути на 10-20% більше. Річ у тому, що нові корінці будуть відростати до стінок і до дна горщика, де легше добувати повітря. Якщо відстань завелика, коріння потребуватиме більше часу, щоб дістатися до країв нової «хижки», а сама рослина переноситиме пересаджування важче. Тож принцип «чим більше, тим краще» тут не годиться.

А от старі глиняні горщики краще зовсім не використовувати. У їхні мікроскопічні пори уже набилося стільки солей, грибків та інших шкідливих речовин, що рослині буде з ними несолодко. Сьогодні існує великий вибір пластикових горщиків багаторазового використання. Та коли виходу немає і ти будеш пересаджувати рослину в глиняний горщик, то обов'язково його помий гарячою водою з господарським милом чи розчином соди і сполосни кип'ятком.

Пересаджуючи рослину, слід постелити на дно горщика 2-сантиметровий дренажний шар. Для цього підійде керамзит чи інший пористий матеріал, шматки пінопласту, вугілля, дерев'яна стружка і малесенькі негострі камінчики. Земля для пересаджування повинна бути розсипчастою і трошки вологою. У квіткових магазинах і на базарах продаються готові суміші для вазонів. Саму рослину перед цією процедурою необхідно полити і в жодному разі не видлубувати із старого горщика ножем чи іншим гострим предметом. Обстукай горщик довкола і обережно витягни рослину разом із земляним валом, тримаючи за стовбур і стараючись не пошкодити коріння.

Якось мені довелося розбити старий глиняний горщик, щоб видобути з нього рослину. Тільки в таких випадках не можна бити горщиком об землю, краще розбивати його молотком чи ще чимось, аби лиш менше травмувати рослину.

Обережно перенеси рослину в новий горщик і досип свіжої землі, щоб поверхня стала рівною. Тоді дай рослині пити. Поливай кілька разів потрошки, поки вода не почне витікати через дренажний отвір.

У жодному разі не пересаджуй рослини у скляні банки чи посуд без отворів, вона в такому «житлі» просто запариться і загниє.

Основні помилки при догляді за кімнатними рослинами:

- пересушування та надмірне зволоження грунту;
- переохолодження рослини (при пониженні температури в приміщенні, особливо в холодну пору року);
- протяги;
- нестача світла;
- надмірне світло і тепло.

Для когось це, може, просто прикрі помилки, але тільки не для твоїх зелених друзів. Для них вони фатальні, а чи варто бажати такого другові? Бережи свої рослинки, і тоді у тебе вдома завжди буде гарно, зелено і затишно.

Зачарований годинник

Давно це було чи не дуже, але те, що сталося, вразило не тільки мене, Класного, але й усіх, хто знав у ті часи Феофана Гушту і його дівчину-красуню Фірзу особисто. Та про все — за порядком.

Загадковий дідок

Літо хилилось до осені, день був славний, погожий, а студенти готувалися до нового семестру. Над берегами Ельби гуляли молоді пари, вітер перебирав листям. На березі сиділи двоє студентів: Феофан та його кращий друг Ян. Поки парубки гомоніли, підійшов до них старий, з ніг до голови замотаний у коричневий саржевий плащ і взутий у добре підтоптані черевики. Конусна шапка й тростина, яку тепер беруть хіба що на карнавали, виказували в ньому дивака. Та найбільше вражали дідові очі: великі, променисті, повні здоров'я.

— Доброго вечора вам, парубки! — мовив незнайомець.

Хлопці привітались.

— Що скажете про це? — спитав дідок, дістаючи з кишені золотий, щедро вигравіруваний годинник, усипаний діамантами.

Студенти зачудувались, вихваляючи красу антикварної штучки. Однак старий відчув, що хлопці йому не довіряють, мають за дивака якогось. Що ж — не відповідає такий скарб його скромним шатам, та це нічого...

«Мабуть, поцупив у якихось вельмож, — подумав Ян, — треба до нього придивитись». У ту ж мить хлопець зазирнув незнайомцеві в очі — і моторошно йому стало, мурашки полізли по шкірі. Він відкликав убік Феофана, щоб порадитись.

— Я би віддав свій улюблений томик Платона, аби тільки довідатись, хто той старий. Очі — мов у голодної гієни, так і пасе, так і пронизує... Одягнений, як блазень, а годинник — гідний хоч самого імператора!

Тільки Феофан, думаючи про свою Фірзу та можливий достаток, не зважив на слова товариша. Хлопці спокушались на годинник, і старий врешті промовив:

— Авжеж, вам подобається цей годинник! А може ви б хотіли його мати? У подарунок! Феофан від несподіванки втратив дар мови: така річ — ото був би весільний подарунок для нареченої!

Старий наполягав на своєму — мовляв, годинник легко та просто може бути власністю когось з них — Яна або його друга. Ян скрушно похитав головою, відмовляючись від несподіваного подарунка. А от Феофан не на жарт спокусився. Спочатку, звичайно, не повірив, що якийсь незнайомий дивак просто на березі річки отак ні сіло ні впало подарує йому ТАКУ річ!

— А ви й справді, — прохопився зворушеним голосом Феофан, — можете подарувати мені цей годинник? О Боже! Як мені віддячити?

— Пусте, — сказав старий, — це лише подарунок, але є одна умова, котру неодмінно треба виконувати.

Ян потягнув друга за рукав, сподіваючись відрадити від непевного кроку, але той уже не чув Яна.

— Якщо ви одержите від мене у подарунок цю дрібничку, вам доведеться упродовж усього року накручувати цей годинник щовечора перед заходом сонця.

Студент лише розсміявся: тільки й усього? Старий же вів далі серйозним тоном:

— Якщо ж хоч раз не виконаєте угоди, помрете через шість годин після зупинки годинника. Якщо його не накрутити перед заходом сонця, він неодмінно зупиниться!

— Це мені не до вподоби, — сказав Феофан, — дайте часу поміркувати... Та старий уже розчинився в повітрі.

— Ким би не був той старий, я його не боюся! — підбадьорив себе Феофан і подався додому.

Ще не вечір...

Так щовечора він ретельно накручував годинник, мріяв про Фірзу і читав Платона. Життя йшло як по маслу, невдовзі мав настати і той день, коли він, надушений дорогим одеколоном, вдягнений з голочки, прийде просити руки своєї нареченої у супроводі друзів та родини. Мрії ці завели його до хатини, де жила Фірза — старої химерної будівлі із вайлувато навислим верхнім поверхом. Сила-силенна горщиків із квітами прикрашали дім. А при вікні сиділа сама вродлива панна, мабуть, чекаючи на коханого. Через мить Феофан уже був там — у тій кімнаті, де з вікна його визирали блакитні очі коханої.

Вони вийшли у сад, аби пройтись приємними квітучими доріжками, помилуватися чудовою дниною і одне одним. Надвечір'я видалося спокійне, лагідне, по вінця наповнене щастям і музикою.

— Подивись-но, як гарно сьогодні заходить сонце! — тихо промовила Фірза.

Знервований і знесилений Феофан зізнався, що не знає, і втупився у старого розпачливим поглядом. Але той не вимагав у юнака ніяких пояснень. Натомість запропонував:

— Що ж, я дам вам фору — покару за невиконану угоду можна відстрочити! Адже у вас є кохана, яку любите ви і яка любить вас! Даю вам 24 години. За цей час годинник можна продати в найбільшому ломбарді за смішні гроші. І той, хто придбає його, буде нести вашу кару за невиконану угоду. Підіть-но до Адріана Венцеля, він усе влаштує! — і, сказавши це, зловісний дідуган знову розчинився у повітрі.

Феофан же, замість того щоб зрадіти, аж пополотнів од жаху... Адже він забув накрутити свій годинник! «Я пропав!» — розчаровано вигукнув хлопець і стрілою вискочив з їхнього дому. Ніхто не збагнув, що сталось раптом з хлопцем, чому він так дивно повівся. Фірза безнадійно розвела руками, не знаючи, гніватись їй чи зачекати пояснень.

Феофан отямився на полі, рясно политий нічним дощем. Було темно. Гроза ринула на нього із несамовитим запалом! Феофан хотів би померти від розлючених блискавиць, але смерть не приходила. У темряві з'явився чорний силует. Громовиця несподівано вщухла, а грім притих, ніби його приспали. На хлопця дивились очі незнайомця — Феофан це відчував кожною клітиною свого тіла. Він упізнав би його навіть у пеклі! Старий заговорив перший:

— Ви прийняли мою умову, а тепер не раді мені? ВОНА знає про годинник?

Як стрілки по колу...

Наступного дня золотник Венцель без зайвих слів прийняв годинника, віддавши Феофанові Гушті левову частку виручки за нього. Хлопець немов знову народився на світ, і от бадьорий та веселий він поспішав до коханої. Та час від часу налітали спогади про вчорашню витівку в гостях, і хлопця від них то в жар кидало, то морозило. Думки розкаяння сновигали в голові, наче перелякані миші, а серце калатало, мов дурне... Як тепер подивитись в очі коханій? Що сказати? Як пояснити недоречний вчорашній вибрик? Чи стануть його слухати?..

Фірза сиділа при вікні бліда і хворобліва, немов підрізана троянда. Побачила вона свого коханого і тут же зомліла. Щось неймовірне діялось у цьому домі. Коли ж Фірза отямилась, то розповіла йому вчорашню історію, котра сталась після його втечі. Отак, мовляв, сиділа вона, приголомшена його витівкою. Не знаючи, як повестись, подалась на прогулянку. І от в її уяві з'явився дивної краси годинник, голос кликав у крамничку Венцеля... Дівчина пішла туди і побачила точну копію своєї фантазії. Купила, принесла до хати... А тепер їй зле, вона втрачає сили і не знає, що робити.

«Я сам своїми ж руками убив кохану!» — подумав Феофан, але не було вороття із цього забуття. Йому знову з'явився старий, іронічно насміхаючись. Феофан попрохав про допомогу — востаннє, і старий погодився, але юнак мав якнайшвидше принести годинник! А годинник зник! Шукали його і батьки, і Фірза, і Феофан. Час проминав, секунди відпливали у вічність... Аж раптом хтось відхилив штору — годинник був там!

Феофан біг щодуху, але так і не встиг. На тому місці, де стояв старий, на піску були нашкрябані слова: «ЧАС ПРОМИНУВ!» Хлопець упав непритомний.

Прийшовши до тями, він з подивом побачив, що лежить на дивані в домі Фірзи, а дівчина дивиться на нього пристрасним поглядом.

— Фірзо, Фірзо! — вигукнув нещасний юнак. — Залиш мене!

Тут нагодився лікар — старий дідок, який трапився просто на вулиці. Його провели до хворого.

Щойно Фірза з матір'ю вийшли з кімнати, як за дверима почулися зойки, регіт, а потім — сильний вибух. Потому щось брязнуло об підлогу — і запала тиша. Коли забігли у кімнату, в ній нікого не було, лиш розкидані по долівці уламки годинника.

А за п'ять днів біла мармурова плита увічнила ім'я, літа і дату смерті дівчини на ім'я Фірза Ангерштелль.

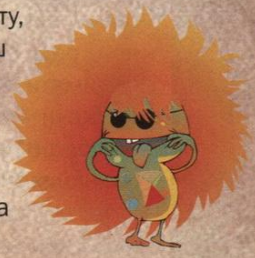

Таємничий граф

Віднедавна з Джексоном стали творитися дивні речі. То взує туфлі різних кольорів. То крейду з'їсть коло дошки. А раз випадково знайшли під його партою книжку Дюма «Жозеф Бальзамо»... Стало ясно, що Класний меломан напускає туману на власну персону, вдавшись до тактики графа Каліостро. От про нього й піде наша мова.

Рецептура слави

Довкола цієї таємничої постаті досі ходять чутки. Так, коли б усе було відомо, то чи був би цікавим легендарний алхімік. Те, що було таємним багато років, стає явним, а що було очевидне, навпаки — таємним.

Народився Каліостро в Палермо у 1743 році. Його справжнє ім'я та прізвище Джузеппе Бальзамо. Батько і дід хлопчика були заможними купцями без дворянських родоводів, але бабуся по маминій лінії пророкувала дорогому внучкові титул графа. А мамі одного разу приснився сон, що її синок одружився з графською дочкою. Крім того, якось на вулиці одна незнайома циганка сказала йому те ж саме. Пророцтв, як бачиш, хоч відбавляй. І справді, коли Джузеппе виповнилося тридцять три роки, він прийняв титул маркіза Пеллегріні і графа Александра Каліостро.

Містика супроводжувала цього чоловіка від самого народження. Він був не таким, як усі, і тому духовенство та різного роду служителі церкви не могли приймати його у своє середовище, вважали «насінням сатани» і т. п.

Каліостро просто був одним з найстаранніших учнів відомого містика XVIII століття Сен-Жермена і досяг у його школі чималих успіхів. Навчаючись одночасно у двох сицилійських монастирях, він серйозно захопився хімією та алхімією. В результаті Каліостро нібито винайшов рецепт і власноруч зготував чудодійний напій безсмертя.

Цей чоловік не був писаним красенем, але користувався шаленим успіхом у представниць прекрасної статі. Перша римська красуня Лоренція Фелічіане, категорично відмовивши багатьом знатним кавалерам, віддала свою руку і серце безумцю Каліостро, хоча той навіть власного дому не мав.

Каліостро любив мандрувати. Перебування його в різних країнах будувалося за однією схемою: прибуття — прийом при дворі — слава — нечувана слава — чудо — скандал — прокляття — поспішний від'їзд з країни або втеча.

Наприклад, у Франції король Людовик XV показав графу великий діамант, що мав тріщину. Каліостро узяв камінь і пообіцяв за три дні повернути його королю цілим і неушкодженим. Так і сталося, його величність король був настільки вражений, що люди сприйняли ці емоції за гнів. І тут же інквізиція оголосила графа слугою диявола. Каліостро швиденько накивав п'ятами — від гріха подалі.

Пригоди сицилійця в Росії

У 1778 році Джузеппе і Лоренція Каліостро прибули в Росію. У столиці Санкт-Петербурзі їх гостинно прийняла імператриця Катерина II. Вона ставилась до нього і до його прекрасної дружини з великою пошаною, і хоча сама жодного разу не використовувала магічну силу гостя у своїх інтересах, зате настирно радила своїм підлеглим більше спілкуватися з графом. Імператриця робила те, що б ми сьогодні назвали нечесною «рекламною кампанією» із забороненими прийомами.

Дуже скоро після приїзду почалися чудеса. Граф прогнав диявола з юродивого Василя Желугіна, повернув до життя новонародженого сина графа Строганова, якого лікарі вважали вже безнадійним, а також здійснив неймо-

вірні маніпуляції з грішми самого князя Потьомкіна, запропонувавши покращити його матеріальне становище. За цю «послугу» Каліостро попросив третину всього золота, власником якого стане з його волі всемогутній граф. Заради розваги Григорій Олександрович Потьомкін, який і без того був одним з найбагатших людей Європи, погодився. І великий маг дотримав свого слова — за два тижні золотих монет стало втричі більше, і ніхто не міг сказати, яким чином усе це відбулося. Чудеса та й годі!

І раптом ... Як грім з ясного неба до подружжя Каліостро донеслася «рекомендація» негайно залишити територію Російської імперії. А на сцені Ермітажного театру йшов тим часом прем'єрний показ комедії «Шарлатан», де все навмисне було шито білими нитками. Кожен глядач міг без особливих зусиль упізнати в особі головного персонажа Каліфалк-жерстона самого графа Каліостро, який на початку комедії виступав геніальним цілителем і вченим, а в кінці — пройдисвітом, баламутом і брехуном. Цікаво, що автором такого сюжету була сама імператриця Катерина II. Чому такий поворот? Можливо, відчуваючи силу Каліостро і його владу над людьми, вона сама боялася цього чоловіка, а можливо...

Жертва ревнощів

Історики понад два століття сушили собі мізки над питанням: чому раптом приязнь цариці перетворилася на таку ненависть? І лише зовсім недавно сучасні вчені змогли дати достовірну відповідь. А допоміг розібратися в усьому... лист, писаний рукою самої Катерини до князя Потьомкіна. У ньому розлючена імператриця дорікає своєму коханому за таємний зв'язок з... Лоренцією Каліостро. Хто б подумав! Ось вона, сила жіночих ревнощів! Боячись утрати в очах Європи «іміджу» освіченої цариці і не маючи змоги «науково» критикувати діяння графа, підступна Катерина не могла просто взяти і вигнати таку знаменитість і вдалася до мови Езопа. А улесливі підлеглі, зрозумівши натяк своєї «покровительки», стали проклинати графа Каліостро. І навіть граф Строганов, той, що до кінця днів своїх мав би дякувати йому за порятунок єдиного нащадка, приєднався до галасливої юрби проклинаючих.

Життя, як бачиш, не надто вже пестило легендарного Каліостро. За роки поневірянь він страшенно втомився, а жорстокість і корисливість людей його постійно пригнічували. З Росії Каліостро переїхав до Варшави, потім жив у різних германських князівствах, тоді втік до Англії... Згодом він вирішив назавжди повернутися у Рим. Та італійська влада арештувала його просто на кордоні й відправила у замок Сант-Анджело. Звинувачення, що «пришивалися» графу, з яких найголовнішим була організація масонської ложі, виглядали очевидно надуманими.

Бідолашну Лоренцію відправили до монастиря, а графа Каліостро засудили до смертної кари. Дивним було те, з якою легкістю та байдужістю сприйняв свій вирок сам «підсудний». Після такої реакції багато людей почали стверджувати, що це був не граф, а його майстерно підроблений двійник.

За годину до виконання смертної кари папа римський милостиво замінив смерть на довічне ув'язнення. До речі, як свідчить історія, таких постатей, схожих на Каліостро, як правило, не карають, а перевозять у далекі глухі тюрми і утримують до певного часу або в рідкісних випадках влаштовують імітацію їхньої смертної кари. А потім до «невідомого» арештанта постійно підсилають різних людей, щоб вивідувати всі таємниці. Так сталося і з графом Каліостро.

У 1795 році при дуже загадкових обставинах в замку Сант-Лео попрощався з життям граф Джузеппе Каліостро, а можливо, тільки зробив вигляд, що попрощався... Хто знає, чи не блукає він десь, спостерігаючи за нами, смертними?..

P. S. А чудити Джексон перестав. Щойно лиш дочитав до кінця свого «Джозефа Бальзамо» — і перехотілося йому йти слизькою стежкою чужої слави. Якою ще невідомо куди заблукаєш.

Мавзолей у Галікарнасі

За давніми легендами, Мавсол був правителем Карії (області, що входила до складу Персії) з 377 по 353 рр. до н. е. Столицею області було місто Галікарнас (нині Бодрум, туристичний центр сучасної Туреччини). Набуваючи все більшої могутності, Мавсол став подумувати про гробницю для себе і дружини Артемісії. За його задумом, це мала бути надзвичайна гробниця, яка промовляла б усьому світові про багатство і могутність царя Мавсола навіть по його смерті. Та не судилося йому дожити до закінчення будівництва, і справу свого чоловіка близько

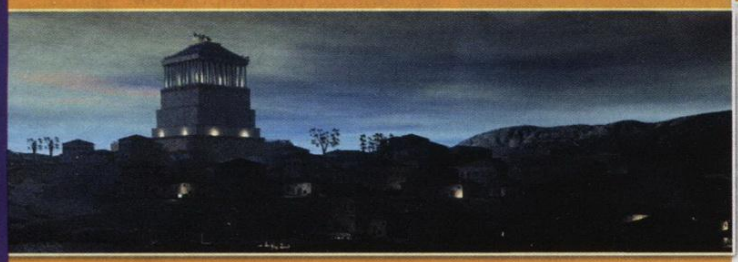

350 р. до н. е. завершила Артемісія. Гробницю назвали Мавзолеєм — на честь покійного володаря Карії.

У Мавзолеї поєднувалася сувора геометричність, масивна простота і прагнення до декоративності, легкості форм, плавності ліній. Гробниця Мавсола являла собою величну і незвичайну споруду, побудовану з цегли і облицьовану зсередини і зовні білим мармуром. Висота її сягала 60 м. Перший поверх, де покоїлася урна з прахом, мав вигляд величезного куба 20 м заввишки і площею майже 900 кв. метрів. Це приміщення сторожував ряд кам'яних левів. Другий поверх був обнесений зовні прекрасною колонадою. Наступний поверх був виконаний у вигляді багатоступінчастої піраміди і увінчаний фігурами Мавсола й Артемісії, які керували квадригою — четвіркою коней, запряжених в колісницю.

Майже неушкодженим Мавзолей простояв 1800 років, поки землетрус не зруйнував його вщент. У 1489 р. християнські лицарі-іоаніти пустили уламки Мавзолею на будівництво замку. Через кілька років вони виявили усипальню Мавсола й Артемісії. Та варто було залишити поховання на ніч без охорони, як воно було розграбоване мародерами, що позліталися на принадний блиск коштовностей.

Пройшло ще триста років, перш ніж тут з'явились археологи. Ось тоді й відкрили статуї, барельєфи, до яких ще не добралися скарбошукачі. У 1857 році знахідки забрали до Британського музею (Лондон).

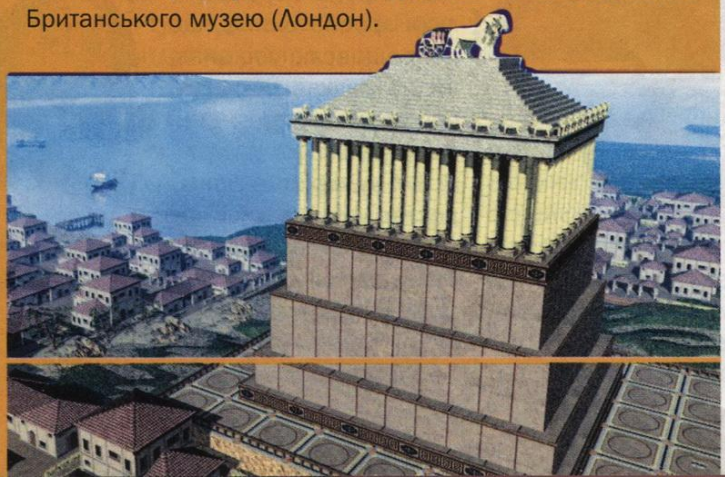

Крихте до крихти — пташині порятунок

Всім і кожному відомо, що птахи діляться на дві великі групи: ті, що відлітають на зиму в теплі краї, і ті, що залишаються з нами. І добре, якщо зима видасться м'якою і малосніжною. А якщо навпаки?..

◄ *Годівничка-сітка*

Щоб не замерзнути в зимову хугу, деякі птахи змушені за ніч «спалювати» десяту частину власної ваги. Ледь замерехтить ранішнє світло, як горобці, синички та інше птаство вже рушає на пошуки їжі. Кращої пори привчити їх до свого садочка годі й бажати, варто лиш трішечки попрацювати. Насіння, горіхи, шматочки сала, кухонні відходи не лише допоможуть нашим пернатим друзям пережити зиму, а й дозволять спостерігати за ними. І багато в кого з них із часом навіть виникне бажання залишитись тут на літо.

▲ *Мучні черви*

Годівничка-сітка

Синичкам дуже подобається несолений арахіс. Цього запасу в підвішеній годівничці вистачить надовго.

Дротяна сітка не дозволяє великим птахам об'їдати пташину дрібноту.

▲ *Кулька з насіння й жиру*

Мучні черви

Личинки мучного хрущака (або мучні черви) — улюблені ласощі комахоїдних птахів! Розводять таких «хробаків» у ящиках з висівками.

▲ *«Пташина каша» із зоомагазину*

Пироги і каша з насіння

З усіх видів їжі, які ми можемо запропонувати птахам узимку, найбагатші на енергію різні олії й жири. Будь-яке насіння має в собі олію. Якщо його спресувати, додавши жиру, вийдуть пречудові пташині ласощі. Такі пироги й каші з насіння мають ще одну суттєву перевагу: птахи не можуть забрати їх з собою, що дає чудову можливість спостерігати за їхніми трапезами.

▲ *Зернова суміш*

Зернова суміш

Суміші з різних видів насіння — корисний корм для всіх зимуючих птахів. Синиці витягують великі насінини і роздовбують їх, сидячи на гілці.

▲ *Хліб*

Хліб

Хліб — не найкраща їжа для птаства, але й він підійде, якщо напохваті немає іншого корму. Птахів краще годувати білим, а не чорним хлібом.

Насіннєвий пиріг ►

Великий вождь Довгий Спис після відвідин Великобританії викликає чаклуна племені і ділиться враженнями:
— Бачив я у Лондоні, як дощ викликають. 22 чаклуни в кольорових трусах і майках як ошпарені носяться полем за круглим шкіряним міхуром. І щоразу не збігає навіть і півгодини, як починається велика злива...

Ворожба на льоду: дівчина, яка збирається ворожити, повинна в сильний мороз залити водою сходи в під'їзді, дати їм обледеніти, потім заховатися з порожнім відром під сходовим маршем і дожидатися першого перехожого. Вона не без подиву дізнається про себе чимало нового й цікавого.

Від Страшного до Смішного

Два привиди гуляють замком. Десь рипить дошка, і один зі страхом притискається до другого.
— Ти що, — дивується той, — справді віриш у казки про живих?

— Так, я прийду на судове засідання, — каже ясновидець. — Коли воно починається?
— Післязавтра о десятій.
— Вибачте, післязавтра не зможу. На мене наїде зелений «Шевроле».

«На роботу запрошуються ясновидці. Куди звертатися, самі знаєте».

— Вам не дожити до сивого волосся, — пророчить ворожка солдатові.
— Я загину, захищаючи батьківщину?
— Облисієте.

Кашпіровський і Чумак ідуть вулицею. Кашпіровський говорить:
— Зараз із того балкона телевізор викинуть.
І прискіпливо дивиться на балкон. Вибігає чоловік і скидає швейну машинку. Кашпіровський здивувався, знову поглянув. Чоловік викинув пральну машину, пилосос, холодильник і заблагав:
— Ну не маю, не маю я телевізора!

Ворожка прискіпливо поглянула на свою клієнтку і сказала:
— У ваше життя скоро увійде молодий брюнет... Його вага буде між трьома й чотирма кілограмами.

Ворожка розкладає карти й говорить клієнтці:
— О! До п'ятдесяти літ ви страждатимете від нестачі!
— А потім?
— А потім звикнете!

E-Type Life

I've Got Life
One more time
I leave behind just burning bridges
It's a crime
I am here
There must be somewhere I can breathe
Now take me there

It's time to see
I wanna make you breathe
That life can be me whatever
What you want it to be
You need the key
I'm gonna make you see
No more make believe
You just go

Chorus:
I've got life
You're always on my mind
You gotta believe in something, alright
Forever by your side
I've got life
Just give me time to find
Whatever it is, it will be alright
Forever by your side
I've got life
I've got life

What's that sound
My destiny is bound for changes
Lost and found
You tell me
There's gonna be a showdown somewhere
It's irit

It's time to see
I'm gonna make you see
No more make believe
You just go

Chorus
I've got life
I've got life
Alright
You gotta believe in something, alright
I'm by your side

We're gonna live forever
Don't let this be whatever
I'm gonna make you believe in something, 'cause
We're gonna live forever
If you never say never
We're gonna make it alright

Chorus

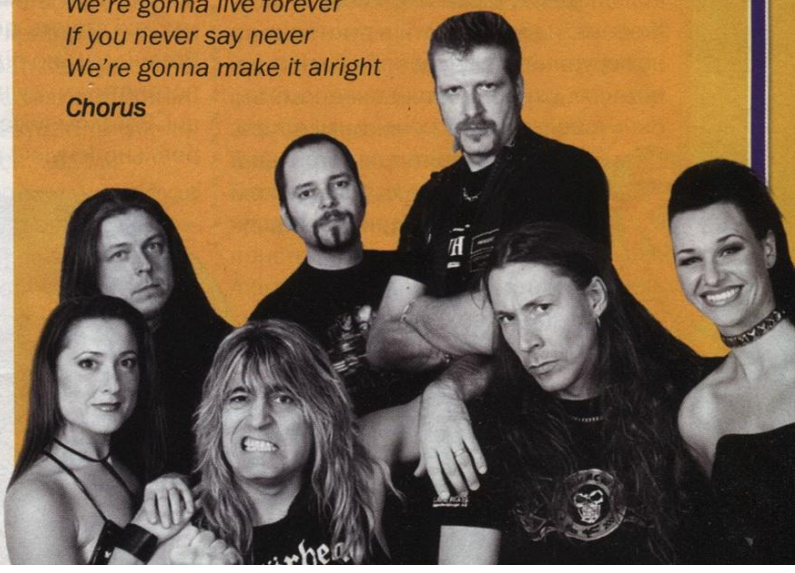

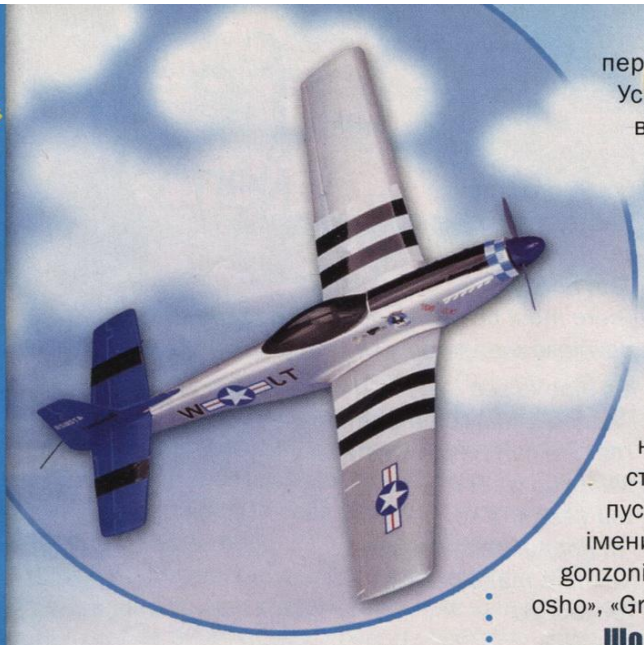

Які ж вони милі –

Дівчиська на цій сторінці можуть зайнятися своїми дівочими справами — ляльками, намистами, вишивками. Бо зараз на нас чекає розмова суто чоловіча, про техніку. Хіба що інших справ не знайдеться, тоді посидьте і послухайте. Тільки, цур, не заважати, слухайте уважно! Дивись — і сподобається.

Вже збігло понад сотню років, відколи винайшли радіо і зрозуміли всі ті переваги, які воно нам дає. Бо якби не було тих переваг, то чи стало б його винайдення поштовхом до прориву в багатьох галузях науки й техніки, пов'язаних з обміном та обробкою інформації! А сьогодні один лиш перелік усіх сфер, де застосовують радіо, зайняв би не одну сотню сторінок. У наші дні вже давно нікого не дивує можливість обміну інформацією з будь-якою точкою нашої планети за допомогою радіохвиль, а радіоприймачі, телевізори і портативні радіостанції для нас такі ж звичні, як для наших предків — серп, лопата, кочерга... Але сьогодні наша мова буде не про прилади різні, а про «радіоіграшки».

Ілюзії, породжені хвилями

Хто з нас не мріяв узяти в руки апаратне керування і відчути себе водієм потужного джипа, льотчиком-асом, що виписує в небі немислимі фігури, чи капітаном вітрильної яхти, яка з великим відривом від суперників лідирує в регаті? Усю цю гаму неповторних відчуттів дає нам величезна армія іграшкової техніки під загальною назвою «радіокеровані моделі». Нехай не вводить тебе в оману те, що техніка ця — «іграшкова». Ні, сьогодні мова наша піде про техніку серйозну, якою розважаються найчастіше люди дорослі, статечні. Та й фірми, які випускають ці «радіоіграшки», імениті, солідні: «Rimax», «Bergonzoni», «Graupner», «Robby»,«Kyosho», «Great Planes»...

Що бажаєте? У нас ралі, багі — вищий клас!

Радіокеровані автомоделі — це, як правило, зменшені копії реальних автомобілів. Перед тим як вибирати собі автомодель, визначся, для чого вона тобі. Якщо тільки для власного задоволення, то все, що тобі потрібно — це відкритий простір і годяща поверхня. Якщо ж для змагань — шукай клуб з однодумцями.

Сьогодні радіокеровані моделі автомобілів поділяють на такі класи: «Багі», «Позашляховики», «Монстри», «Вантажівки», «Формула-1», «Ралі», «Мікромоделі Mini-Z».

Всі долають перешкоди всюдисущі всюдиходи

«Багі». Ця категорія включає моделі із заднім чи повним приводом, призначені для швидкісної їзди по бездоріжжю. Багі можуть їздити по будь-якій поверхні. Автомобілі цього класу відрізняються дуже великими ходами підвіски, великими колесами з покришками, які мають потужні грунтозачіпи. Вони ідеально підходять тим, хто хоче поганяти для душі на розбитій грунтовці. Загалом позашляховики копіюють реально існуючі машини у співвідношенні 1:10 чи й 1:12.

«Монстри» — нечисленний, суто аматорський клас. Моделі даної категорії відрізняються дуже великими колесами та повним або заднім приводом. Прохідність цього класу навіть більша, ніж у «Багі».

Вантажівки теж можуть їздити по будь-якій поверхні. Вони становлять інтерес для цінителів точних автокопій.

Моделі даної категорії мають привід, розташований на задній осі. Стандартний масштаб — 1:14.

Шосейні автомобілі

Гоночні авто можуть їздити по вибоїстих трасах, але самі траси мають бути не дуже брудні. «Формула-1» — дуже специфічна категорія задньоприводних автомобільних моделей. Співвідношення — 1:12, 1:10, 1:8 чи 1:5. Категорію автомоделей «Ралі» складають машини на спеціальних ралійних шасі, що призначені для гонок по нерівних поверхнях, наприклад по грунтовій дорозі. Моделі даного класу посідають проміжне положення між машинами класу «Багі» та шосейними автомобілями. Останнім часом категорія «Ралі» здобуває собі дедалі більшої популярності, а коло власників таких моделей поступово розширюється. Мікромоделі категорії «Mini-Z» випускаються в масштабі 1:24. Джерелом живлення для них служать звичайні пальчикові батарейки АА чи ААА. Більш економні акумуляторні батареї того ж розміру. Час роботи батарей у цих моделей значно більший, ніж у більших копій, та й за ціною вони значно дешевші.

ЦІ РАДІОХВИЛІ!

Літак і сріблясте крило — не ступа і не помело

Для тих же, кого кличе небо — великий вибір повітряних моделей. Це планери, літаки, вертольоти... У більшості радіокерованих моделей планерів немає власної моторної тяги, бо немає й самого двигуна. Їхня піднімальна сила утворюється за рахунок використання аеродинамічних сил — профіль крила планера дозволяє ловити висхідні потоки повітря для ширяння. Характерна риса планерів — видовжений фюзеляж і великий розмах крил, здатних на малій швидкості створити велику підйомну силу при малому лобовому опорі і малій вазі.

Радіокеровані моделі літаків. Перша зменшена копія була виготовлена раніше, ніж літак. Як і справжні літаки, авіамоделі підкоряються законам аеродинаміки. Існує величезний вибір форм моделей, що неможливі для реальних літаків. Моделі літаків бувають двох класів — тренувальні і пілотажні. Новачкам краще починати з повільного тренувального літака. І вже набравшись досвіду, можна перейти до великих і швидких пілотажних. Керувати моделлю літака неважко, але, як і для навчання автомобільної їзди, потрібна практика. Тож якщо твоє бажання «підкоряти» небо серйозне, то найкраще знайти клуб моделістів, де тобі допоможуть зібрати модель і навіть навчать керувати нею.

Вправно ловлять хвилі моделі гвинтокрилів

Довгі роки ідея придбати модель вертольота, яку можна зібрати в домашніх умовах, була нереальною. Модель вертольота — найцікавіша і найзахоплюючіша. Вона може робити усе, на що здатний повнорозмірний прототип, навіть ті маневри, які були б неможливі чи занадто небезпечні у справжньому гвинтокрилі. З усіх моделей керувати вертольотом найважче. Майже кожен може навчитися керувати моделлю вертольота, хоча доведеться затратити більше часу, ніж на освоєння літака.

Головна і дуже суттєва перевага вертольота полягає в тому, що йому не потрібна злітна смуга для розгону, без якої тобі не зніметься в небо жоден літак. Як і в моделях літаків, радіокеровані вертольоти бувають тренувальні і пілотажні.

Я і з берега пошлю імпульс диво-кораблю

Вибираючи для себе радіокерований плавзасіб, спочатку виріши, який двигун тобі потрібен — електричний чи внутрішнього згоряння. Не забудь подумати про апаратне керування: більшість катерів потребують двоканального радіо, однак складніші задачі виявляються під силу тільки багатоканальним моделям — швидкість, підсвічування, напрямок, водяна гармата, димові завіси і ще деякі просунуті радіонавороти для шанувальників. Для електричних катерів може також знадобитися контролер швидкості, нікелевокадмієвий акумулятор, зарядний пристрій, а для катерів, які працюють на паливі, — ще й стартер. Для катерів, де швидкодія є критерієм номер один, потрібно вибирати двигун з більшою потужністю, але тоді неодмінно доведеться пристосовувати акумулятор під розмір корпуса моделі.

Для спортивних катерів кращим буде клиноподібний корпус, він добре розсікає хвилі і краще тримається поверхні на крутих поворотах. А для аматорів, яким більше до вподоби військова тематика, знайдеться досить широка гама моделей — від самохідних торпедних катерів і мініатюрних підводних човнів до точних копій рейдерів, лінкорів та авіаносців.

Радіокеровані яхти — витончені, безшумні і можуть використовуватися практично де завгодно. Головне тут — наявність водойми, вітру і навичок у поводженні з основним вітрилом. І якщо ти думаєш, що гонки радіокерованих яхт нагадують чекання рибалки у сонний похмурий ранок чи філософське споглядання водяної гладіні, то дуже сильно помиляєшся. Ні, звичайно, ставши власником такої яхти, навряд чи розумно було б розраховувати на перемогу в «Кубку Америки» чи навколосвітній вітрильній регаті, зате можна взяти участь у різноманітних змаганнях, у тому числі й міжнародного рангу, які регулярно проводяться серед радіокерованих вітрильних суден. Якщо ж тебе не дуже вабить можливість відправити свій «кораблик» у плавання, але ти цінуєш красу і вишуканість ліній вітрильних посудин, то для тебе завжди знайдеться копія практично будь-якого вітрильника.

Простір для діяльності — просто величезний. Залишилося визначитися з пристрастями і фірмою-виробником. А більш докладну інформацію про конкретну модель можна одержати в Інтернеті на таких сайтах:

www.rimax.com, www.kyosho.de, www.robby.de, www.greatplanes.com, www.graupner.de, www.bergonzoni.it

日本流柔道

柔道

ДЗЮДО — ГНУЧКИЙ ШЛЯХ ДО УСПІХУ

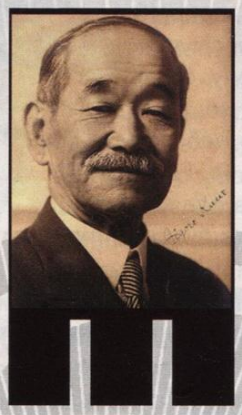

У нас суперечка вийшла з Джо, кому про дзюдо розповідати: йому, баскетболісту, чи мені, коту східної крові, який про дзюдо знає не з книжок. Вирішили: хто в чесному бою переможе, той і розповідає. Одягли кімоно, вийшли на татамі, чекаємо сигналу арбітра Пундика... Він кричить: «Хадзіме!» («Сходьтеся!»). Джо, недовго думаючи, на мене попер. Я — від нього. Він, виждавши момент, як стрибне на мене — думав вагою до татамі притиснути. Я вбік — скок! Джо за лікоть — раз і давай крутити! У дзюдо це больовий прийом такий, і тут рідко хто встоїть. Тримаю руку, чую — Джо рукою по татамі б'є. Банзай, іпон — чиста перемога!..

ІСТОРІЯ ЕДИНОБОРСТВА

Основоположник дзюдо — японський філософ, тренер і мислитель Дзігаро Кано (1860-1938). Він з дитинства захоплювався дзю-дзюцу і вірив, що його треба зберегти як культурну цінність Японії. От тільки трішечки пристосувати до нових умов, систематизувати і створити дисципліну розуму й тіла. А тому в лютому 1882 року він і дев'ять його учнів відкривають школу в храмі Ейседзі. Сьогодні це відомий на весь світ Кодокан, «Інститут вивчення шляху», величезний центр підготовки дзюдоїстів.

Дата відкриття Кодокану — це й день народження нової боротьби, яку 22-річний Дзігаро Кано назвав дзюдо («дзю» — м'який, гнучкий, «до» — шлях).

ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ

Дзігаро Кано розглядав дзюдо як систему виховання людини шляхом найефективнішого використання духу й тіла. Не одразу він сформулював свої принципи. Довгий час він вивчав правила підготовки борців у різних школах, аналізував, узагальнював. До наших днів дійшла одна історія, що трапилася з цією допитливою людиною. Та навіть і не історія, а більше легенда.

Якось увечері після великого снігопаду Дзігаро Кано вийшов прогулятися в сад. Сніг та вітер поламали багато гілок на деревах. Тільки тоненька невеличка вишня не постраждала і під вагою снігу низенько похилилася до землі. У якийсь момент сніг з неї зсунувся і вона випрямилася. «Ось такий має бути дзюдоїст!» — вигукнув Дзігаро-сан.

Головними принципами дзюдо він вважав «Найкраще застосування сили» та «Загальне благополуччя». «Найкраще застосування сили» — це коли мета боротьби — досягнення максимального результату при мінімальних зусиллях. А «Загальне благополуччя» зводиться до необхідності використання всіх своїх сил на благо власного добробуту та щастя всіх навколишніх.

Перший принцип добре розкрито у формулі, яку було викладено в інструкції Кодокану. «Допустимо, що силу людини можна виміряти в якихось одиницях. Нехай мій суперник володіє силою в 10 одиниць. Сам я значно менший, слабший і, звичайно, маю менше сили — лише 7 одиниць. Якщо він буде давити на мене всією своєю силою, то я поступлюся або навіть впаду. Але якщо я з такою ж силою, як він наступає, уникатиму його захватів, тобто маневруватиму, то він буде вимушений нахилитися у мій бік і тим самим втратить рівновагу. У цьому положенні він буде слабким. Звичайно, його сила залишиться при ньому, але скористатися нею у той момент він не зможе. Він втратить точку опори. Тоді у нього з його 10 одиниць сили залишиться лише 3. А я, не втративши рівноваги, збережу всі свої 7 одиниць сили. У цей момент я буду сильнішим від свого суперника і переможу його без зайвих зусиль». З цього пояснення розпочинав свої заняття відомий японський тренер. А потім продовжував: «Максимальний результат — це фундамент, на якому будується все фізичне виховання. Його також можна використати для розвитку розумових здібностей під час за-

нять, а також при формуванні характеру учня. Можна досягти того, що принципи дзюдо будуть впливати на манери людини, на її одяг, спосіб життя, на поведінку в суспільстві та відношення до навколишніх. Це стає мистецтвом усього життя дзюдоїста».

Окрім цього, Дзігоро Кано сформулював **п'ять принципів** повсякденного життя дзюдоїста:

1 Спостерігай за собою і обставинами свого життя, за іншими людьми та оточенням.

2 Проявляй ініціативу у всіх починаннях.

3 Намагайся зрозуміти все до основ, дій рішуче.

4 Знай, коли потрібно зупинитися.

5 Притримуйся серединки між радістю і пригніченістю, виснаженням і лінощами, безглуздою мужністю та боягузтвом.

ТЕХНІКА ДЗЮДО

У дзюдо дозволено окрім кидків проводити больові (тільки на руки) і задушливі прийоми. Для досягнення перемоги у стійці атакуючий борець має виконати кидок суперника на татамі на спину, а в лежачому положенні — больовий чи задушливий прийом або утримання (30 секунд). Дії оцінюються так: чиста перемога — «іпон» (10:0), «ваза-арі» (7:0), «юка» (5:0), «кока» (3:0).

Тренуючись, гартуючи тіло і волю, дзюдоїсти вчаться мистецтва захищатися та нападати. Класична техніка Кодокан дзюдо включає в себе 67 прийомів **п'яти технік** боротьби у стійці:

1 техніка кидків руками (15);

2 техніка кидків корпусом (11);

3 техніка кидків ногами (21);

4 техніка кидків з попереднім падінням атакуючого на спину (5);

5 техніка кидків з попереднім падінням атакуючого на бік (15);

та 29 прийомів **трьох технік** боротьби в партері:

1 техніка утримування (7);

2 техніка задушливих прийомів (12);

3 техніка больових прийомів (10).

Мета фізичного виховання в дзюдо — зробити тіло «сильним, корисним і здоровим». Усі мускули повинні розвиватися симетрично. Якщо тайквондо чи карате — це трохи суперменство («Я йому як дав!..»), то дзюдо такого не має. Та саме дзюдоїсти перемагають у більшості боїв без правил. Чому? Бо у дзюдо є захват. Що таке удар? Тут можна влучити, можна промахнутися. А от дзюдоїст як візьме тайквондиста у лещата!.. Крім того, дзюдо не вчить жорстокості і агресії. Дехто боїться, що навчившись деяких прийомів, новачок почне застосовувати їх на вулиці. Але ж перш ніж дзюдоїст набуде пристойної техніки боротьби, мине 1,5-2 роки. А за цей час у нього зміниться психологія, він багато чого оцінить. Як казав Дзігаро Кано: «Знехтуваний бій — виграний бій!» Найкраще починати заняття в 5-7 років. На перших порах тренери приділяють увагу загальному фізичному розвитку. Потім — обов'язково акробатика, навики пластичності, спритності та вміння уникати травм. Якщо тобі давно уже не 5 років, не засмучуйся. Ще не пізно! Багато відомих борців дебютували на татамі у 15-17 років, а потім займалися дзюдо до кінця свого життя. Відкидай усі сумніви і сміливіше на татамі! І, головне, повір у себе. Тоді у тебе вийде геть усе!

柔術師範学校虚実実戦武道

КЛЯТВА ДЗЮДОЇСТА

1 Ні на хвилину не забувай, що ти — представник благородного виду спорту.

2 Проводячи свої заняття дзюдо, роби це безкорисно і з повною самовіддачею.

3 Тільки наполегливість та щоденні систематичні тренування дадуть тобі сили, необхідні для впевненої перемоги над суперником.

4 І на татамі, і поза ним завжди поводься як істинний спортсмен, джентльмен і як просто добропорядна людина.

5 Не розводь пустопорожніх балачок про дзюдо, аж поки не навчишся боротися і не осягнеш усі правила цієї боротьби. Коли навчишся, то вже й самому цього не захочеться.

6 Завжди стався з повагою до кожного суперника, але також докладай усіх своїх сил, щоб перемогти його в поєдинку.

7 Пам'ятай: краще спокійно змиритися з поразкою, ніж отримати нечесну перемогу.

8 Навчися програвати з честю, а перемагати з достоїнством.

9 Пам'ятай до останньої секунди поєдинку, що твій суперник ще не став переможцем.

10 Бережи, поважай і захищай своє ім'я, престиж свого сенсея, кольори свого товариства і прапор країни, яку ти представляєш.

Костянтин Цзю: червоний — колір перемоги

«Якби твою енергію та в мирних цілях кудись скерувати!.. — відчитував професор Пундика. — Чому не спитав, що буде, коли змішати це, те і он те? — кивав він на купки порошку на столі. — Я б пояснив, що нічого доброго. Що в кращому разі вікна рознесе...» Дим у лабораторії розвіювався. Пундик закінчував прибирання, Колібрик помагав. «Колібрику, — озвався гурман. — Давай боксом займемося. Чемпіонами станемо. Я у важкій категорії, ти — в суперлегкій. Як Костянтин Цзю...»

Візитка чемпіона

Дата народження: 19.09.1969.....
Місце народження: м. Сєров (Росія)...
Місце проживання: Сідней (Австралія).
Зріст/вага: 170 см/63 кг .....
Дистанція атаки: 172 см .....
Результати: 32 бої, 30 перемог (24 нокаутом), 1 нічия, 1 поразка .....
Досягнення: абсолютний чемпіон світу у суперлегкій категорії .....

Народився наш герой в уральському промисловому центрі з населенням 100 тисяч мешканців. Зростав він дуже активним хлопчиком, батько переживав, щоб син не став шибеником, і... віддав його в боксерську секцію — хай там дає вихід енергії.

Вперше Костя вийшов на ринг дитячо-юнацької спортивної школи в рідному Сєрові в 1978 році, у неповні дев'ять років. Хлопець виявився дуже здібним боксером, до того ж по 250 днів на рік проводив у спортзалі, без цього, знаєш, у боксі теж ніяк.

Невдовзі Костик почав одного за другим перемагати старших суперників. Спочатку — на рівні міста, району, області... Через пару років уже на республіканському рівні виграв Всеросійські юнацькі ігри (1985), чемпіонат країни серед юніорів (1986, 1987), а там і перемоги в дорослому чемпіонаті СРСР не забарились (1989-1991).

З 15 років Костя Цзю стає учасником міжнародних змагань. Був призером юніорських чемпіонатів світу і Європи, боксував на Олімпіаді-88 у Сеулі, виграв чемпіонати Європи у Греції (1989), Швеції (1991), став призером чемпіонату світу у Москві (1989), тріумфально виступив на Іграх Доброї волі в Сієтлі (1990). Це був найцікавіший період у житті спортсмена. Вершиною любительських виступів Цзю стала перемога на чемпіонаті світу в Сіднеї. Боксер так уподобав австралійське місто і стиль життя у країні, що й оселився там.

Серед професіоналів

Так у 1992 році Костя Цзю перебрався на Зелений континент, щоб спробувати свої сили у професійному боксі. Першого березня того ж року він у першому ж бою переміг Деррела Хайлза. Його тренер тоді перед боєм сказав, щоб Костя у першому раунді не спішив витрачати всі свої сили. Але Цзю тоді ще не дуже добре знав англійську мову і зрозумів усе навпаки, подумавши, що від нього вимагають перемоги в першому ж раунді. Взяв та й нокаутував суперника у тому ж таки раунді.

У наступному році Костя за очками в 10-раундовому бою здолав екс-чемпіона світу Лівінгстона Брембла. А ще через два роки напружених тренувань він стає претендентом на титул чемпіона світу в напівсередній вазі (63,5 кг) за версією IBF і без особливих зусиль відбирає золотий пояс у Джейка Родрігеса. Після цього Цзю шість разів захищав свій титул. Але у 1997 році в поєдинку з Вінсом Філліпсом втратив свій перший чемпіонський пояс. Поразка докорінно змінює ставлення Кості Цзю до боксу. Він вносить корективи у тренувальну програму, дієту, налаштування на поєдинки. «До цього я був професійним боксером, але не був професійним атлетом, — каже Костя. — Тепер я знаю, що треба робити, щоб досягти своєї мети». І то були не просто слова — невдовзі він таки повернув собі чемпіонський пояс. Навіть кілька поясів.

То були пояси найпрестижніших версій. У серпні 1999 року Костя переміг нокаутом у 10 раунді мексиканця Мігеля Анхеля Гонсалеса. Маємо золотий пояс у напівсередній вазі за версією WBC. Наступного року, 29 липня, від його ударів у 6 раунді здригнувся ще один

мексиканець — Хуліо Сезар Чавес. Ця перемога відкрила шлях до ще однієї вершини у тій же ваговій категорії, але за версією WBA. З лютого 2001 року в Лас-Вегасі тодішній чемпіон Шарамба Мітчел протримався проти Кості всього 7 раундів (а кричав зазнайко, що Цзю для нього не суперник). Улітку цього ж року Костянтин відстояв обидва свої титули у важкому 12-раундовому бою з турком Октаєм Уркалом.

Вершиною слави Кості Цзю став його поєдинок 4 листопада 2001 року, у якому розігрувалося звання абсолютного чемпіона світу одразу аж за трьома версіями. Його суперник, американець Заб Джуда (чемпіон за версією IBF), не зміг встояти до завершення другого раунду. Два потужних удари Кості — і всі питання про те, хто стане переможцем, просто відпали.

Костянтину двічі вже доводилося відстоювати це звання. 18 травня 2002 року в Лас-Вегасі в затяжному 12-раундовому поєдинку він переміг ганійця Бена Такі. А 19 січня того ж року в Мельбурні довів усю марність зазіхань американця Джессі Джеймсона Лейхона. Бій тривав 25 хвилин. Спочатку була рівна боротьба, але після третього раунду перевага Кості ставала все виразнішою. Після шостого раунду 36- річний техасець здався.

Костя Цзю надалі залишається найсильнішим у своїй категорії. Найгрізніша його зброя — права рука. Двадцять два його суперники відчули це, потрапивши у нокаут. Однак він не лише володіє потужним ударом. У Кості прекрасна техніка, фізичні дані. Віриться, що цей боксер із симпатичною косичкою ще не один рік буде втішати своїх прихильників яскравими перемогами.

Поза рингом

Костя Цзю з сім'єю проживає у просторому будинку в Сіднеї. У кімнатах красуються виграні ним кубки та призи. На особливому місці за склом та, мабуть, під охоронною сигналізацією зберігаються його три золоті пояси. Сьогодні важко знайти в Австралії більш популярного боксера, ніж він. У вільний час Костянтин любить подорожувати з дружиною Наталією, синами Тимофієм (1994 р. н.), Микитою (1998) та дочкою Анастасією, якій всього 1 рочок. Він хороший сім'янин і не любить шумних вечірок. У музиці йому найбільше смакує класика. Вечорами із задоволенням дивиться старі радянські фільми. При можливості грає у великий теніс. Під час олімпіади 2000 року Костя надавав свій спортзал у Сіднеї для тренувань російської боксерської збірної.

Кожного ранку Костя Цзю бігає з дружиною крос. Коли вони познайомилися, то вона ледь один кілометр витримувала. Зараз після 10 кілометрів робить ще й 30 віджимань. Серед найближчих друзів у нього масажист Міша та менеджер Влад. Поряд живуть батьки та сестра з сім'єю. Щороку у квітні-травні, коли в Австралії осінь, Костя з друзями та родиною ходять у ліс по гриби — такі ж рижики, маслюки та білі, як і в нас. А потім смажать, солять, сушать... А ще люблять квас власного виробництва.

Костя Цзю має корейське походження. Але корейцем був лише його прадід, який народився у Китаї. Дід Тимофій після закінчення Севастопольського артилерійського училища був військовим і не знав корейської мови. В часи сталінських репресій його доля закинула на Урал, де й замешкала родина Цзю. Костя вміє тільки намалювати корейський ієрогліф, який означає його прізвище. Перекладається воно на нашу мову як «Червоний». А от «Костянтин Цзю» уже ніяк не перекладається. Ну, ще синонім так-сяк підібрати можна. Наприклад «абсолютний чемпіон». Або «володар народних симпатій». Бо кожен його бій збирає біля екранів телевізорів мільйони вболівальників. А тобі ще не доводилося за нього вболівати?

Винахідництво як сенс буття

Усі блага цивілізації, якими людство користується сьогодні, хтось колись та й винайшов. Скажи, хіба Джексонів mp3-плеєр на дереві виріс? Або Кицина помада фіолетового кольору — її ж теж не з шахти на світ Божий видобули! От я й кажу: люди — істоти мислячі, вони постійно щось придумують, удосконалюють... Я просто певен, що й у твоїй голові не раз виникали геніальні ідеї, але... Де вони тепер? Чи перетворились ці ідеї на ручки-шпаргалки з кольоровим рідкокристалічним монітором, шкільні ранці-скейти чи самокат з бортовим комп'ютером? Ні, ні і ні! А чому все? Таж тому, що з будь-якими винаходами багато всякої мороки. Мало їх придумувати, треба ще втілювати.

Людина-дискета

Ось візьмімо для прикладу все тих же японців. Скільки всього понавигадували! Один житель Країни, де сходить сонце, і взагалі за все своє життя став автором більш як трьох тисяч винаходів! Це ж подумати тільки, скільки може навигадувати одна світла голова. Власником цієї світлої голови пощастило стати людині на ім'я Йосіро Накамацу. Ще його полюбляють називати людиною-дискетою.

Накамацу-сан входить до п'ятірки найвидатніших винахідників людства, складаючи компанію давньому греку Архімеду, не дуже давньому англійцю Майклу Фарадею, француженці Марії Кюрі-Склодовській і сербу Ніколі Теслі. Ось вони — справжні генії, чиї здобутки важко переоцінити.

Сьогодні Йосіро Накамацу дуже відомий і заслужений чоловік, поважний доктор наук, йому 72 роки. Хоча, згадує сам винахідник, ще коли він був маленьким японським хлопчиком, уже тоді мама усіляко заохочувала свого синочка до активної творчості. Пощастило людині, бо якщо по правді, я не можу похвалитися тим, що знаю багатьох батьків, які вважали б винахідливість свого рідного чада більшою чеснотою, ніж послух. А шкода, дуже шкода!

Так-от, починаючи ще з трьох років, Йосіронастільки серйозно, наскільки це взагалі можливо в такому ніжному віці, займався моделюванням літаків. У 5 років він зробив свій перший «дитячий» винахід. Коли маленькому генію стукнуло чотирнадцять, він винайшов гасову помпу (насос), яка вже потягнула на справжнє «доросле» відкриття. За виготовлення помпи взялася не менш доросла японська промисловість і, як мені здається, виготовляє цю потрібну річ до сьогоднішнього дня.

Упродовж свого життя мозок Накамацу придумав стільки всього, що сам його власник не може пригадати і перелічити своїх відкриттів.

Усім відома комп'ютерна дискета, або гнучкий комп'ютерний диск, з'явилася у виробництві, коли Йосіро було всього 24 роки. Всі права на її виготовлення і використання в молодого винахідника викупила компанія IBM. Викупила — і до сьогодні не шкодує про цей крок. Загалом же ця компанія придбала в нього 16 ліцензій, це теж свого роду світовий рекорд.

Ну що тут скажеш? Поталанило людині — і мозок працює, і результати класні! І ще додаси: не кожному, мовляв, так щастить, еге ж?

Філософія і ноу-хау

А от Накамацу каже, що щастить кожному... Просто, гадає він, треба не лише щось винайти, а й сам винахід до людей донести. Не в пустелі ж ми живемо. Тільки треба навчитися це робити. Тому для всіх бажаючих великий японський винахідник винайшов власну філософію винахідливості, якою готовий поділитися з усіма бажаючими.

— Якщо людина сприйме мою філософію і зробить її частиною самої себе, то обов'язково досягне значних успіхів будь-де. Філософія ця придатна не лише в машинобудуванні чи хімії, а й в економіці, політиці... Адже винахідливі люди потрібні всюди. От, скажімо, людина, яка починає власну справу з нуля, мусить вигадувати щось геть нове, бо інакше бізнес не зрушить з місця.

Звичайно, ти скажеш, що японцям легше, вони мислять образами. Але спробуй собі уявити п'ятиповерхову будівлю. Уявив? Так оце і є вся філософія Накамацу. Перший поверх — духовність. Лише сильна духом людина пройде важкий

шлях, тоді як більшість завжди вибирає легшу дорогу. Але сильний і здоровий дух може існувати тільки в міцному й здоровому тілі. Оце і буде другим поверхом філософської будівлі Накамацу.

Третій поверх — навчання. Без освіти ти в темряві. Тут не йдеться про «паперову» освіту, коли купити можна диплом, медаль і навіть звання. Це — пізнання світу, що оточує нас. Не варто відкидати прекрасну можливість самоосвіти. Винахідник має володіти багажем знань, і не лише інженерних, він повинний мислити економічно. Окрім того, необхідно знати інші наукові дисципліни.

Сам Накамацу, наприклад, вивчав медицину. Згодом вона стала тією цариною, де винахідник найбільше втілював у життя свої інженерні здібності.

Четвертим поверхом філософії винахідливості є вміння професійно ставити експерименти. До всього, що ти робиш, треба ставитися дуже серйозно, мати відповідний підхід і можливості реалізовувати свої задуми.

І нарешті п'ятий поверх — це талант. Винахідник повинний мати щось таке, що діє, як спусковий гачок у гвинтівці. Адже винахід завершений тоді, коли він запатентований і доведений до споживацького рівня виробництва. А коли винахід залишається дослідним взірцем, то людині, яка його відкрила, можна лише поспівчувати: її праця пішла за водою. От через відсутність останнього, п'ятого рівня багатьох талановитих винахідників просто забули.

Спосіб життя винахідника

Для винахідника дуже важливо... ні, не сидіти 24 години на добу за книжками. Цього якраз і не треба. Просто живи так, щоб якомога довше зберігати свій мозок свіжим і продуктивним. Що це означає? Скажімо, не вживати того, що може завдати шкоди твоєму організму. Особливо капостять мізкам алкоголь, тютюн, кава і навіть... чорний чай.

Зробивши це відкриття, Накамацу-сан кинувся шукати заміну чаєві — і винайшов спеціальний напій із 14 компонентів, які стимулюють мозок. Заміни алкоголю, тютюну та каві шукати не довелося, бо він до них і так не був звичний.

Хтось сказав: «Ми — це те, що ми їмо»,— і мав рацію. От скажи, чому ті японці такі винахідливі? Сам Накамацу — також японець, і ось до яких висновків

він дійшов, ретельно вивчивши традиції національних кухонь багатьох народів світу. Виявляється, що японська кухня, головними стравами якої є рис та риба, найоптимальніша для роботи мозку. А всі жири, рафіновані олії та сіль надзвичайно шкідливі для людей, байдуже, якої вони національності. Коли постала проблема, як споживати їжу без солі та олії, Накамацу... Так, ти вгадав, він і цього разу вигадав їхні замінники!

Коли людина старіє, в її організмі починаються неприємні речі. Наприклад, «сідають» зір та слух, слабнуть м'язи, знижується міцність кісток... Починає давати збої мозок. Який тут вихід? Змінити спосіб життя. Дуже тут корисна щоденна гімнастика, робота з гантелями чи штангою. Займатися гімнастикою краще після обіду — це не дозволить жирам накопичуватись в організмі. Кожен м'яз повинен отримувати правильне навантаження.

Цікаво, що сам Йосіро займається підводним плаванням, але без акваланґів та іншого причандалля. На його думку, це заняття дуже корисне, бо в організмі назбирується зайвий кисень, який, окрім шкоди, нічого не приносить. А затримка дихання і рухи під водою дозволяють його позбутися. Вчений у свої поважні роки легко пропливає під водою 30-метровий басейн! Саме під водою його частенько осявають ідеї. І от щоб їх часом не забути, він придумав спеціальну ручку і папір, якими можна писати під водою.

До останніх витворів японця належить невеликий двигун, який працює на воді. Його запатентували під назвою «Енерікс». Він може використовуватися в автомобілях.

Уявляєш, що буде? Масове виробництво цього двигуна покращить екологію, вирішить проблему з забрудненням повітря. «Різко впаде попит на нафту і зміниться вся структура світового господарства», — стверджує сам Накамацу. Тепер виготовлення цього двигуна залежить лише від автомобільних концернів. Та й нафтовиробники так просто своїх позицій не здадуть, це ясно як день. Чи не придумати б пану Накамацу, як їх агресивну вдачу задобрити? Бо ж людство уже стільки напрацювало різних технологій, які припадають пилом під сукном тільки тому, що хтось більший і нахабніший хоче бути ще більшим.

Та час, мабуть, і так усе розставить на місця.

В КПК — революція знову

Компанія «Sony» дивує світ новою моделлю «Clie» — PEG-SX50, яка помітно відрізняється від звичних КПК. По-перше, оригінальним дизайном: розкладний корпус, схожий на мініатюрний ноутбук. По-друге, наявністю повноцінної клавіатури та прямокутного дисплея 480x320 точок, який відтворює до 65536 кольорів. По-третє, половинки корпуса нового КПК повертаються під великим кутом у двох площинах, що дозволяє використовувати його в безклавіатурному варіанті як мініатюрний планшетний комп'ютер. По-четверте, є вмонтована фотокамера з роздільною здатністю 640x480 точок, яку можна повертати на кут до 300°, а роль операційної системи покладено на «PalmOS 5.2». По-п'яте, розміри «Sony Clie PEG-SX50» — 130×86,5×17,9 мм, а вага — 175 г.

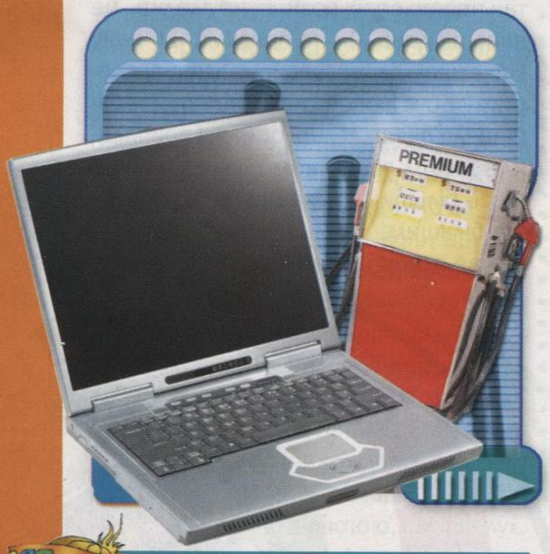

Спирт замість акумулятора

Проблема акумуляторів портативних комп'ютерів, які розряджаються надто швидко, ніж того хотілося б вередливим користувачам, скоро може стати надбанням історії. Японський концерн NEC придумав ноутбук із вмонтованою паливною секцією, що значно подовжує час його роботи порівняно з батарейними аналогами. Ранні версії цього джерела живлення могли підтримувати працездатність комп'ютера упродовж п'яти годин, а NEC обіцяє вже через пару років до 40 годин роботи без дозаправки. У невеличку паливну секцію заливається 300 мілілітрів метанолу, який розщеплюється на кисень і водень, виробляючи тепло і електроенергію. Сама по собі паливна секція важить менше кілограма, але оснащений нею ноутбук важчає на два кілограми. Справа, кажуть, не легка, але дуже перспективна. А ще кажуть, що з такими темпами розвитку технологій цілком можливо, що скоро на вулицях стоятимуть не лише автомобільні «бензозаправки», а й комп'ютерні «спиртостанції».

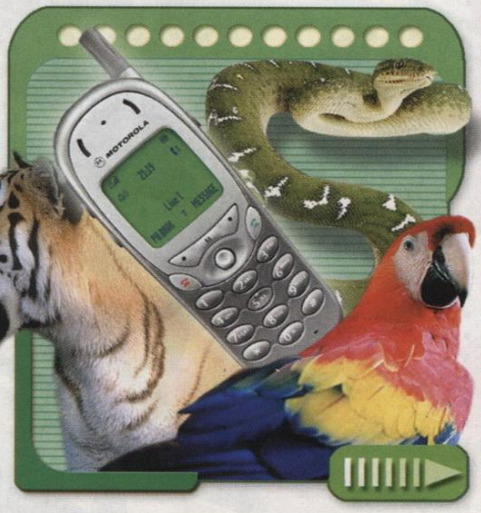

Чарункові соловейки

Скоро теперішні дзвінки мобільних телефонів вийдуть з моди. Фрагменти пісень із хіт-парадів та остогидлі музичні теми з фільмів і телепередач дадуть дорогу куканню зозулі, цвірінькання горобця, солов'їним трелям. Якщо такий задум припаде до смаку абонентам, на вулицях можна буде почути, як кричить горила, коли б'є себе у груди, лев'яче ревіння, сичання кобри, пронизливий вереск пінгвінів... Нові «мелодії», надані співробітниками архіву Британської бібліотеки, можна буде скачати з Інтернету за ціною близько 2,5 долара за «пісню». Поки що нові мелодії можна заганяти лише в поліфонічні телефони нового покоління, які забезпечують багатошаровий звук, а не звичну послідовність одиночних сигналів.

Роботодіти

Японські робототехніки звернулися до свого уряду з проханням підтримати проект «Атом», який потребує просто жахливих грошових (50 мільярдів ієн або 423 мільйони доларів на рік) і часових (30 років) затрат. Його мета — створити гуманоїдного робота із можливостями п'ятирічної дитини. Один з керівників «Атома» — професор Міцуо Кавато, відомий учений, який вивчає структуру й функції людського мозку і «приміряє» його до гуманоїдних роботів. Має Кавато-сан і власного механічного друга — DB («Dynamic Brain»). Кавато вовтузиться з ним уже понад три роки, прагнучи навчити робота наслідувати дії людини. За цей час DB освоїв танці, теніс, хокей, гру на барабанах і багато чого ще. Тож те, що ми бачили в «Матриці» чи «Термінаторі», запросто може здійснитися через 30 років! Якщо уряд Японії дасть грошенят.

Дисплей із сюрпризом

Ще минулого року японські корпорації «Toshiba» і «Matsushita» схрестили рідкокристалічний дисплей із колонками, а цього разу вони пішли далі, вигадавши гібрид дисплея із сканером — «Input Display». Невеличкий рідкокристалічний монітор з діагоналлю 3,5 дюйма має роздільну здатність 320 на 240 пікселів. На кожному пікселі екрана стоїть малесенький оптичний сенсор. Якщо прикласти «Input Display» до чого-небудь і натиснути кнопку, воно буде відскановане в картинку 960 на 240 пікселів. Поки що — чорно-білу. Сам процес сканування займає всього лиш 7 секунд.

Музичні шкатулки

«Ти часом не знаєш, кому можна було би продати мою переносну музичну шкатулку? Плюс чотири змінних валики до неї...» — «Таж ти її тільки два роки тому купив!» — «Знаю, але, розумієш, я позавчора нову модель надибав, дискову, стаціонарну... Імпортну, щойно з Пруссії привезли — і всього сто двадцять талерів. Останній зойк, технічне диво. Звучання — просто клас! Місця, щоправда, в кімнаті займає будь здоров, та на що тільки не підеш задля гарного звуку...» — «А диски які в тебе до неї?» — «Трохи Баха, трохи Бетховена і «Несе Галя воду» з реміксами... Ще полонез обіцяли через тиждень підкинути, то такі вже бальні танці закатаємо!..» Так або приблизно так міг би виглядати діалог меломана Джексона і його друга Джомолунгми, якби вони народилися років на 200-300 раніше.

Сьогодні ж музичні шкатулки можна надибати хіба на чиємусь запиленому горищі або в музеї, а не в арсеналі меломана. (Сувенірні дрібнички з лейбликами «Made in China» до уваги, звісно ж, не беруться.) Отака, значить, вдячність людська: помилувались, покористувались — і ласкаво просимо на смітник, ми тепер нічого крім «Sony» та «Panasonic» не слухаємо! А якщо хочеш знати, шкатулки — це не що інше, як голосисті свідки перших спроб людини записати звук за допомогою різного роду механічних пристосувань.

Як підказує мені Класний історик пані Ганя, перші такі спроби були зроблені ще аж у XVI-XVII століттях. Яких тільки не навигадували тоді конструкцій та форм! Тут тобі й співаючі табакерки, і величезні годинники з боєм, такі, що по півкімнати собою займали. Однак найбільше симпатій у меломанів Нового часу та доби Просвітництва завоювала музична шкатулка, яка народилася на світ у XVIII столітті.

Охоча до музики Європа не на жарт захопилася новим музичним інструментом. За якийсь час шкатулки перестали бути просто шкатулками, це було вже щось більше, ніж механічний пристрій для прослуховування чаруючих звуків, що лилися з музичної коробочки. Корпуси шкатулок виготовлялися з цінних порід деревини і дуже часто становили собою не просто корпус, а справжнісінький мистецький шедевр, який міг би прикрасити будь-чиї апартаменти, хоч самого государя-імператора!

Розміри музичних шкатулок були найрізноманітніші — від чималеньких моделей завбільшки з настінний годинник до зовсім крихітних, схожих на кишенькові табакерки. Звучали вони теж порізному — залежно від своїх розмірів. Чим більша була шкатулка, тим голосніше і приємніше звучала мелодія. Чи не таку ж саму картину маємо сьогодні з магнітофонами, CD-плеєрами, музичними центрами?..

Якщо зазирнути всередину шкатулки, то з'ясується, що доволі простий механізм її складається з металевого циліндра (або валика) зі штифтами, заводного пристрою і сталевої гребінки. При обертанні вала штифти, зачіпляючись за зубці гребінки, відтворювали від чотирьох до восьми мелодій. Такі валики можна було замінювати, купуючи їх у магазині. Набридла «Місячна соната» Бетховена — купив собі «Політ валькірій» Вагнера і слухай на здоров'я!

У деяких шкатулках мелодія доповнювалась передзвоном дзвоників. Таке солодкоголосе дзенькання робило доволі одноманітне звучання механічної мелодії повнішим і насиченішим. Ті шкатулки, до складу яких входили ще й дзвоники, були складніші і потребували дуже обережного ставлення.

У подальшому подібні механізми робили з металевим перфорованим (тобто з нанесеними по поверхні отворами) диском. Розміри дисків були різні, залежно від самої шкатулки. Ну і що з того, що ті шкатулки не записували й не відтворювали людський голос! Перший крок було зроблено, а це вже чимало!

Вся правда про шкатулки

- 1985. Музичну шкатулку персидського принца було продано на аукціоні в Лондоні за 20 тисяч 900 фунтів стерлінгів.
- 1997. Шкатулка XVIII століття під назвою «Very Private Show» пішла з молотка майже за $100 000.
- Ще одну музичну шкатулку у формі годинника з двома нескромними сценками продали за 150 тисяч доларів.

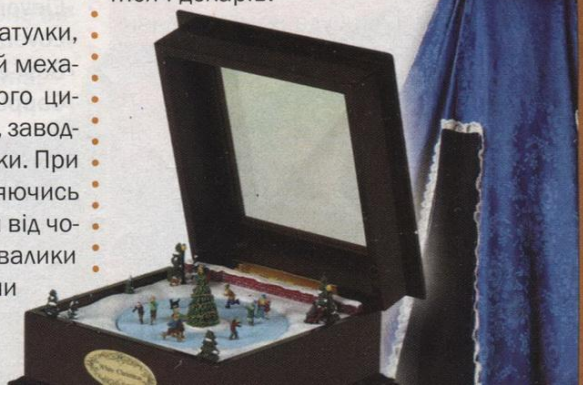

Доктор музичних наук

Лідер U2 Боно вже може похвалитися науковим ступенем. За боротьбу проти бідності йому присуджено ступінь почесного доктора наук знаменитим дублінським коледжом Триніті. Урочиста церемонія нагородження, яка залишається незмінною вже понад чотири століття і читається виключно латиною, настільки збентежила Боно, що він так і не наважився одягти традиційний докторський капелюх.

Караоке на п'єдесталі

Роббі Уїльямс та Крістіна Агілера — найпопулярніші у Британії караоке-ідоли. У чоловіків на другу сходинку популярності виліз Лайам Галлахер з «Oasis», а Агілері в потилицю дихає Мадонна. Цікаво, що разом з цими сучасними зірками популярністю користуються і голоси таких ветеранів, як Род Стюарт та Анні Леннокс.

Репер-стахановець

Емінем іде на перевиконання плану. Тоді як інші музиканти пишуть по альбому за раз, він працює паралельно над трьома. Перший — це його новий диск, другий — виступ його з групою D12, а третій — альбом для «Obie Trice», яким опікується Емінем. Допомагає йому напарник Джев Басс, співавтор основної частини текстів і музики.

Аудіожахи та відеострахи

Пісні груп «Sepultura», «Slipknot» та інших склали саундтрек до фільму про Фредді Крюгера та Джейсона — «Фредді проти Джейсона». Кіно з таким саундтреком страшно буде не те що дивитися, а й слухати, а диски з ним матимуть обкладинки для фанів:

а) Крюгера;
б) Джейсона;
в) яким обоє до душі.

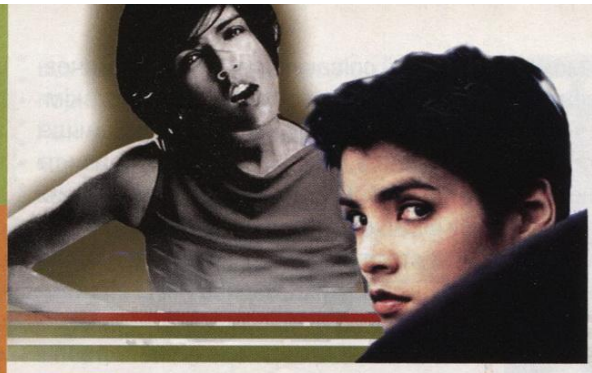

Таніта Тікарам: дівчина з перехрестя

Що потрібно співачці, щоб з першого разу впасти в око? Мати незвичну зовнішність, бажано екзотичну. Привернути увагу чимось незвичайним. Наприклад тим, що в руках у неї величезна гітара. А голос щоб пробирав до самих кісток. До цього додай зі смаком підібраний репертуар, трішечки внутрішнього шарму — і... матимеш повний портрет Таніти Тікарам.

Народилася співачка 12 серпня 1969 року в Німеччині. Своїм ім'ям вона завдячує матері, яка з Малайзії родом. Це вона так назвала дочку. Її батько — напівфіджієць-напівіндієць — служив у британській армії. Коли Таніта мала 12 років, сім'я перебралася до Англії.

Творити дівчина почала рано, вже в 16 років у неї було досить матеріалу для сольних виступів. Музику вона писала під впливом Леонарда Коена, тексти — Вірджинії Вульф. Повз неї не пройшли «The Beatles», а Джона Леннона вона й досі обожнює.

Свій перший концерт Таніта дала в 17 років. А коли дівчині було 19 літ від роду, її дебютний альбом уже повним ходом продавався мільйонними тиражами по всьому світу.

В 1987 році демо-касета міс Тікарам потрапила до рук менеджера Пола Чарльза, і той відразу відвідав її концерт в одному з клубів. Через рік з'явився перший сингл Таніти «Good Tradition», згодом — альбом «Ancient Heart». Успіх був шалений. Мабуть, через східне походження Таніта творила незвичайні та незабутні мелодії, які подобалися слухачам по обидва боки Атлантики.

А поезія Таніти (її тексти цілком можна назвати поезією) була повна не по-юнацьки серйозних роздумів.

Таніта знаходилась на абсолютно унікальному перехресті дорослого та дитячого життя, ловила емоції свого дитинства й описувала їх словами дорослої людини. Тож розуміли її і ті, і інші.

Вона попробувала себе в живописі і дизайні, в кіно, змінила менеджера, студію звукозапису і здружилася з продюсером Марко Сабіу, який працював з Кайлі Міног і «Take That», записала з ним «Cappuccino Songs».

Загалом її пісні сумні і сповнені таємничих образів. «Байдуже, продам я 10 мільйонів примірників альбому чи просто десять, — каже Таніта. — Я пишу не для цього. Просто люблю подобатись людям».

Дискографія

- «Ancient Heart» ..... (1988)
- «The Sweet Keeper» ..... (1990)
- «Everybody's Angel» ..... (1991)
- «Eleven Kinds of Loneliness» ..... (1992)
- «Lovers in the City» ..... (1995)
- «Best of Tanita Tikaram» ..... (1996)
- «Cappuccino Songs» ..... (1998)

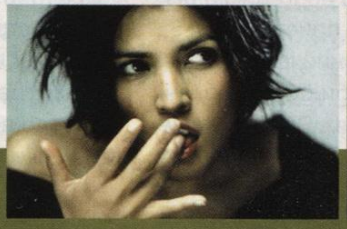

Успішний «Саша Project»

А почалося все в самій сім'ї — всі займались музикою. Саша народилася наприкінці квітня, отже, за гороскопом Телець. Її інтереси найрізноманітніші: карате, дзюдо, верхова їзда, дайвінг, малювання. І це далеко не все. Та головне — це музика! Співати вона мріяла з дитинства. Саму Сашу змалечку привчили і до танців, і до музики. Ще в дитсадку вихователі виявили в дівчинки музичні здібності. У перший клас вона пішла в школу з музичним нахилом і паралельно вступила в музичну школу у клас фортепіано.

Вже у такому юному віці Саша хотіла бути Аллою Пугачовою, і в школі на конкурсі двійників дівчина зайняла перше місце з пародією на Аллу Борисівну. Згодом вона переходить у школу-екстернат. Йдуть посилені заняття з малювання, бальних танців, карате, дзюдо (з дзюдо в Саші оранжевий пояс і кілька перемог). Також Саша йде в театральний коледж на курси акторської майстерності. Надходили пропозиції від студії Табакова, але...

Та ось прийшов 2000 рік. На конкурсі у «Planet Hollywood» Саша успішно пройшла кастинг на молоду поп-виконавицю, та... Влітку 2001 року вона отримала запрошення від продюсера, до чиїх рук випадково потрапили матеріали із записом кастингу. І почалося.

«Зараз мені дуже важко, але я впевнена, що через усе зможу пройти...» — скромно говорить співачка про свій розпорядок дня. А дні її проходять так: о 10.00 ранку — підйом, на 11.00 — на репетицію з танців (2-3 години), на 14.30 — в екстернат (зазвичай 3-4 пари кожного дня), а вже після екстернату Саша біжить у тренажерний зал, на заняття вокалом або на звукозаписувальну студію.

«Приємно знати, що люди хочуть бачити, як ти ростеш у всіх відношеннях. У нас дружний колектив, проте строгий і вимогливий до мене. Наприклад постановники танців. У мене чудова група «Street Jazz». На перший погляд взагалі видавалося, що хлопці вимагають неможливого, та зараз у мене виходить усе!»

Можна також помітити, що в нової виконавиці проекту Саші не тільки постановники танців прекрасні і талановиті люди. Приміром, вокалом із співачкою займається Теона (головний голос мюзиклу «Метро»), а музику до хітів пише композитор В'ячеслав Тюрін.

«Моє виконання будь-якої композиції буде дотримуватися стилю євро-диско як в музиці, так і в танцях».

З цього всього описаного можна зробити лише єдиний висновок: люди приходять і сходять зі сцени, а проекти залишаються. Здається, що життя цього проекту в особі Саші вдасться, адже наміри серйозні, команда сильна, а головне — є віра в майбутнє.

У квітні 2003 року з'явився дебютний альбом Саші «Очень нужен ты» — за назвою головного хіта. Пісні «Два слова о любви» та «Мне очень нужен ты» попали в перші рядки хіт-парадів. Попереду нові пісні, нові кліпи, концерти та гастролі!

Мне очень нужен ты

Музика В. Тюріна, сл. І. Нельсон

Сегодня льет как из ведра,
Смотрю на стрелок разворот.
А мне дожить бы до утра,
Уйти за первый поворот.

И ход часов хочу сломать,
Ты для меня один на свете.
Я не желаю ждать,
За моей спиной лишь ветер.

Припев:

Мне просто очень нужен ты,
Такой смешной, такой любимый.
Мне просто очень нужен ты,
Как никому еще не снилось.

Мне просто очень нужен ты,
Родной, любимый, самый милый.
Мне просто очень нужен ты,
Мне просто, просто очень нужен ты.

Ты рассуждаешь о любви
И ставишь новую кассету,
Смущаясь, путаешь слова,
Неловко держишь сигарету.

И пусть грохочет снова гром,
И небо хмурится весь вечер.
Я думаю лишь о том,
Что живу от встречи к встрече.

Припев.

ЧИ ВМІЄМО МИ ДИВУВАТИ БЛИЗЬКИХ?

Ти маєш довгі вії?

Ні

Так

Велика слава — велика морока?

Ти патріот свого міста (села)?

Квас із бочки — крутіше за «Спрайт»?

Гельмут Коль — це футболіст?

Любиш гарний посуд?

Жабу в руки візьмеш?

Тебе дратує дзижчання комара?

«Трьох мушкетерів» перечитувати доводилося?

Ти відважна людина?

Тобі подобаються строгі краватки?

Хочеш опинитись на сафарі?

Часто сваришся з друзями?

Любиш запах хвої?

Любиш взуття на змійці?

Твій улюблений предмет — малювання?

Граєш на скрипці?

Любиш хімічні досліди?

Тебе важко переконати?

Ти з природою на «ви»?

Любиш відриватись «по повній»?

Спорт — це розвага?

Маєш оранжевий рюкзак?

Собак боїшся?

Маєш розряд із плавання?

Відкладаєш гроші про запас?

Любиш цирк?

Тобі щастить у коханні?

Хто сказав, що потрібно прагнути дивувати інших? Маячня! І хто вигадав, що все життя повинно складатися із сюрпризів? Та більшу дурість годі навіть уявити! Життя — то вам не цирк. І тим паче, не кімната сміху!

Здивувати? Будь ласка! Вас чим приголомшити — по канату на руках пройтися чи в шахи із зав'язаними очима виграти? Дивовижі тут ніякої — просто взяти й захотіти. А дивуються вже нехай ті, хто сам цього не зробить!

Дивина! Навколишні застигають із кам'яними мармизами, коли ти показуєш новий фокус, але аж щелепи гублять з подиву, коли ти пробуєш дати оцінку дій американських військ в Іраку. Є від чого чухати потилицю!

Твої тато-мама оніміли б, якби одного чудового дня ти здивував їх черговим викликом до школи або новенькими джинсами, розірваними на найвиднішому місці. Та чи станеться те колись?

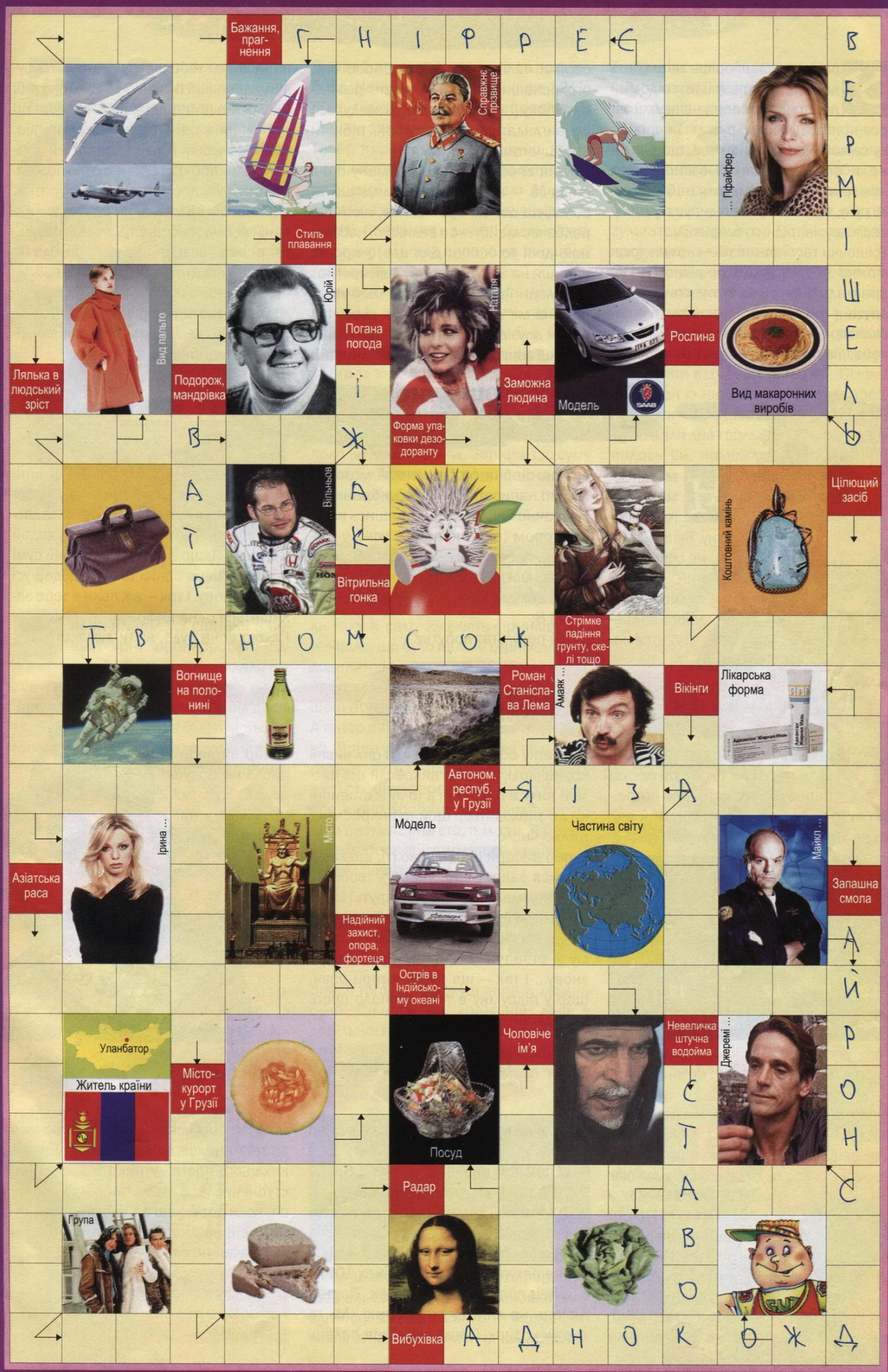
Бажання, прагнення
Г Н І Ф Р Е С
В Е Р М І Ш Е Л Ь
Справжнє прізвище
... Пфайфер
Стиль плавання
Лялька в людський зріст
Вид пальто
Подорож, мандрівка
Юрій ...
Погана погода
Наталя ...
Заможна людина
Модель
Рослина
Вид макаронних виробів
Форма упаковки дезодоранту
В Ж Л Ь
А Т Р
... Вільньов
А К
Вітрильна гонка
Стрімке падіння грунту, скелі тощо
Кошторний камінь
Цілющий засіб
Г В А Н О М С О К
Вогнище на полонині
Роман Станіслава Лема
Амаяк ...
Вікінги
Лікарська форма
Автоном. респуб. у Грузії
Я І З А
Ірина ...
Азіатська раса
Місто
Модель
Надійний захист, опора, фортеця
Частина світу
Майкл ...
Запашна смола
Острів в Індійському океані
А Й Р О Н С
Уланбатор
Житель країни
Місто-курорт у Грузії
Чоловіче ім'я
Невеличка штучна водойма
Джереми ...
Посуд
С Т А В О
Радар
Група
Вибухівка
А Д Н О К О Ж Д

Магія цифр

Усі ці фокуси скоріше нагадують досліди, де результат відомий наперед. Але вони не відомі зараз ні тобі, ні твоїм друзям. Ти спочатку самостійно виконай усе, що вказано в описах наших ілюзіоністських номерів. А вже потім, коли наб'єш трохи руку, можеш сміливо дивувати ними своїх друзів, рідних, близьких...

Трішечки твоєї фантазії — і кожен трюк можна подати якось по-різному. Наприклад, ти можеш стати спиною до друзів, які будуть виконувати твої вказівки, а потім, потерши задумливо лоба, ти просто вбиваєш їх наповал своїми «телепатичними здібностями», оголосивши в якийсь момент результат. Збоку (і згори, і спереду, і ззаду) все це виглядатиме достоту так, ніби ти вмієш читати чужі думки.

Другий спосіб напускати туману в очі глядачів — це зробити вигляд, що ти володієш даром провісника, який передбачає майбутнє з великою, небаченою досі точністю. Для цього просто напиши на аркуші паперу свій прогноз і поклади його на стіл так, щоб ніхто його не міг прочитати. Після цього попроси друзів виконати твої побажання і в кінці запропонуй їм ознайомитися з написаним тобою результатом. Усі будуть здивовані тим, наскільки вірно тобі вдалося все передбачити. Може, про тебе навіть районна газета напише. Або й обласна. А там і до статті в журналі «Life» або «People» — рукою подати.

Виконуй усі досліди-фокуси акуратно, уважно, всі дії мають іти в чітко визначеній послідовності. Отриманий результат ти можеш звірити з відповідями на звороті плаката. Приготуй усе необхідне, добренько потренуйся і можеш сміло йти розважати своїх друзів.

Успіхів тобі і великого сценічно-математичного майбутнього!

Чарівна вісімка

Напиши номер свого телефону. Якщо у тебе не семизначний номер, то допиши до нього спереду стільки двійок, щоб цифр було сім. А можеш і просто написати довільно вибране семизначне число. Скориставшись калькулятором (а ще краще — усно у стовпчик), перемнож це число на 8, а потім запиши такі три числа:

1) вихідне семизначне число;
2) 8;
3) результат добутку.

А тепер додай між собою всі цифри, які входять у записані три числа. Якщо сума становитиме число, що складається з двох і більше цифр, знову додай ті цифри. Якщо знову в отриманій сумі в тебе більше однієї цифри, додай усі цифри знову. І так — аж поки в тебе залишиться одна цифра.

І якою вона буде, як ти думаєш?

Таємнича матриця

Перемалюй зображену матрицю з чисел на окремий аркуш паперу, після чого нам потрібно буде виконати над ними цілий ряд дуже хитромудрих маніпуляцій.

28	26	30	27	29	25
34	32	36	33	35	31
16	14	18	15	17	13
4	2	6	3	5	1
10	8	12	9	11	7
22	20	24	21	23	19

Спочатку обведи будь-яке з цих чисел кружечком, а потім викресли всі числа в тому ж рядочку і в тому ж стовпчику, де знаходиться щойно викреслене тобою число.

Тепер вибери інше число (ті, що залишилися закреслені, участі у твоїх подальших маніпуляціях не беруть) і знову обведи його кружечком. Потім викресли всі числа в тому ж рядочку та тому ж стовпчику і повтори це знову і знову... І так — ще цілих чотири рази, щоб у підсумку в тебе вийшло шість випадкових чисел.

Тепер випиши ці числа на аркуш і додай. Ну і який результат у нас вийшов?

Дивний маркетинг

Для проведення цього досліду тобі знадобиться калькулятор та гральний кубик. Кинь гральний кубик на стіл. Введи у калькулятор число, яке випало на кубику. Після цього виконай ще такі дії:

1) помнож введене число на 8;
2) додай 4 до того, що вийшло;
3) додай число, яке випало на кубику.

Усе це, звичайно, можна виконати й без калькулятора та паперу, якщо вмієш добре рахувати в думці в межах 100.

А тепер поглянь на малюнок. Постав палець на клітинку з літерою «М» та скажи «один». Потім перестав палець на літеру «А» і скажи «два». Рухаючись за годинниковою стрілкою по клітинках цього прямокутника, відрахуй наступні числа: 3, 4, 5 і так далі. Зупинися, коли дорахуєш до числа, яке ти отримаєш на дисплеї калькулятора. На якій букві ти зупинишся?

М	А	Р	К
Г			Е
Н		И	Т

Карти замість кубиків

Фокус, який чудово доводить, що у вправних руках навіть банальна колода карт здатна творити чудеса і вражати глядацьку уяву. Для його виконання тобі насамперед знадобиться колода з 52 гральних карт. Карти з позначками 2, 3, 4, 5, 6 та 1 виконуватимуть у нас роль кубика. Немає карти з позначкою 1? Не біда, туз теж непогано впорається з нашим завданням!

Тепер ти ретельно перемішуєш карти і починаєш викладати їх на купку (позначимо цю купку літерою А) доти, поки не випаде карта із значенням від 1 до 6. Значення на карті будемо вважати числом, яке випало на першому гральному кубику.

Як тільки ти отримаєш якесь число на купці «А», почни викладати карти на другу купку (позначимо її «Б»). Цього разу теж зупинися, як тільки випаде карта із значенням від 1 до 6. Таким чином ти отримаєш число, яке випало на другому кубику. Сума цих двох чисел і буде числом, яке випадково випало на двох кубиках. Запиши цю суму як результат першого кидання двох гральних кубиків.

Тепер відклади обидві купки карт — «А» і «Б» — на бік і повтори ті ж самі дії, які щойно тобі довелося виконати. В аналогічний спосіб ти сформуєш знову дві купки карт і отримаєш два числа, які випадково випали на двох кубиках. Додай ці отримані два числа, а результат другого «кидання» запиши під результатом першого. Потім повтори процедуру знову і знову...

Продовжуй «кидати кубики» (тобто викладати карти на дві купки) до тих пір, поки в тебе залишатимуться у руках карти. Результати всіх «кидків» ретельно записуй у стовпчик. Тепер підсумуй результати всіх своїх «кидань». Оскільки кожен із цих результатів був абсолютно випадковим, таким, немов би ми кидали два гральних кубики, то здавалось би, неможливо передбачити суму цих чисел. Але ти обов'язково звір своє число з відповіддю!

Полічи сірники

Висип на стіл усі сірники з повної сірникової коробки. Відрахуй 20 сірників і поклади назад у коробку, а решту відклади у бік. Задумай якесь число, менше від десяти. Вийми з коробки таку кількість сірників, яка б дорівнювала задуманому тобою числу. Потім заховай ці сірники до кишені або накрий чимось, не забираючи зі столу.

Порахуй сірники, які залишилися в коробці. Додай цифри, які утворюють число цих сірників, а тоді вийми з коробки таку ж саму кількість сірників, як і те число, що було щойно отримане при додаванні цифр у двозначному числі. Забрані сірники також заховай до кишені або чимось прикрий.

А тепер вийми з коробки ще три сірники. Тепер у тебе залишиться стільки сірників, як написано у відповіді. Можеш сміливо перевіряти. Якщо ти все-все вірно зробиш, то отриманий тобою результат на сто, а може, й більше відсотків збігатиметься з наведеним показником.

Складанка

Візьми чистий аркуш паперу з будь-якого зошита і склади його навпіл чотири рази.

Потім розгорни його і позгинай по місцях згину по декілька разів у різні сторони. Добийся того, щоб аркуш паперу можна було скласти по довільній лінії у довільному напрямку. Лінії згину утворять матрицю 4 х 4, як показано на малюнку. Пронумеруй клітинки числами від 1 до 16.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Після цього склади аркуш паперу так, щоб він мав розмір величиною в одну клітинку. Складати його ти можеш по лініях згину довільним чином. Спочатку в один бік, потім в інший — як тобі заманеться. Можна навіть закладати частини складеного аркуша одна в одну, головне, щоб отримати такий собі конвертик чи пакетик розміром в одну клітинку.

Тепер візьми ножиці та обріж по краях усі чотири сторони утвореного конвертика. Ти отримаєш окремих шістнадцять карток, дещо менших за величиною від вихідних клітинок. Розклади ці картки на столі. На деяких з них будуть написані числа, а деякі будуть чистими — числа на них з другого боку.

Візьми калькулятор або усно чи у стовпчик додай усі видимі числа. Яке число ти отримаєш? Правильно, таке, як і передбачалося.

1 **Павло Клюєв з Луганська** пропонує розділити ділянку з дванадцяти квадратиків на чотири частини так, щоб вони були однакові за формою.

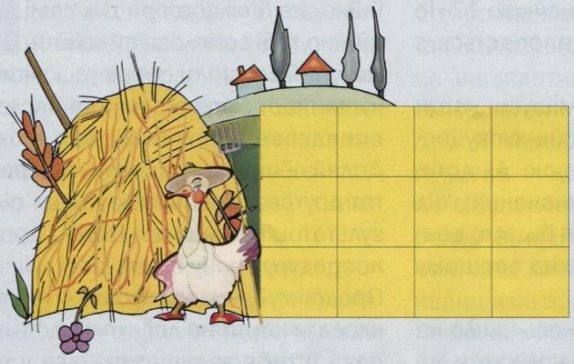

2 На свій день народження сонечко запросило деяких друзів. Розгадай чайнворд **Лідії Акришори з с. Чорногузи Чернівецької області** і знатимеш, хто вони.

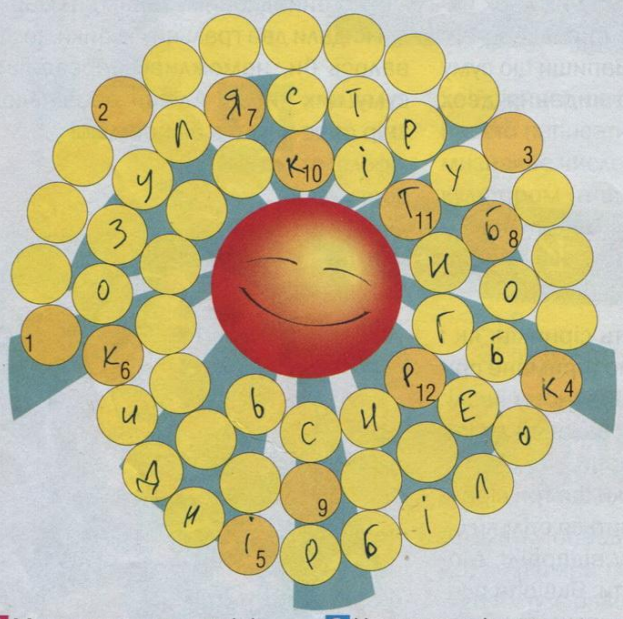

1 Мавпочка наших лісів.
2 Родич крокодила.
3 Так називають зайця весною, коли у нього сіра шубка.
4 Найменша пташка.
5 «Пихатий» свійський птах.
6 Лагідна лісова тварина.
7 Хижий птах з добрим зором.
8 Річкова тварина.
9 Це миле звірятко має голову зайця, рильце — свині, задні ноги — птаха, а хвіст — лева.
10 У нашої бабусі сидить дід у кожусі, проти печі гріється, без води вмивається.
11 Великий, смугастий, на кота схожий.
12 Кіт з «пензликами» на вухах.

3 Розв'яжи ребуси, які надіслали **Юля Іванюк із смт. Васильківка** та **Оксана Басанець із с. Бережинка Кіровоградської області.**

4 **Надія** та **Валерія Жолудеви** зашифрували планетами дівоче ім'я. Розгадай слова, впиши їх у клітинки — і у вертикальному стовпчику ти його отримаєш.

1 Гаряче космічне тіло.
2 На цій планеті, сусідці Нептуна, найнижча температура.
3 Наша планета.
4 Між Нептуном і Сатурном.
5 Планета кохання, сусідка Землі.

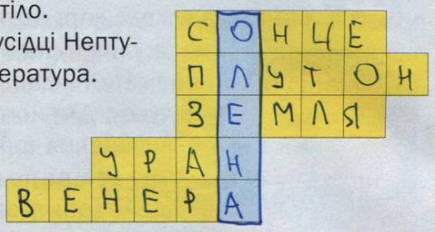

5 Розанаграмуй слова — і знатимеш, які дерева ростуть у саду **Наталі Мендель з смт. Короп Чернігівської області.**

6 У прикладі **Мар'яни Ігнатко з м. Виноградова Закарпатської області** потрібно замінити усі листочки числами від 1 до 9 так, щоб у результаті одержати найбільше трицифрове число.

7 Прямокутник, що надіслала **Ольга Скрипняк із с. Ленінське Сумської області**, потрібно розділити на чотири частини так, щоб у кожній з них була однакова сума чисел.

8	9	1	2	3
7	2	6	12	4
2	5	2	10	1
3	1	5	6	9

8 У чарівні клітинки **Марини Футер та Світлани Джунжик із с. Софіївка Миколаївської області** впиши літери так, щоб по трьох горизонталях та трьох вертикалях можна було прочитати слова (необов'язково іменники). Один квадратик для прикладу уже заповнено.

9 В угорському мінікросворді **Ганни Садікової з м. Нікополя Дніпропетровської області** викресли 13 назв дерев.

10 Розгадавши шифрокросворд **Лариси Миколюк із с. Маньківці Вінницької області**, ти довідаєшся, як японці назвали гру, що базується на складанні фігурок з паперу.

Шум				
Г	А	М	І	Р
4	5	6	3	2

Говерла – ...			
Г	О	Р	А
4	1	2	5

О	Р	І	Г	А	М	І
1	2	3	4	5	6	3

Актор Річард ...		
Г	І	Р
4	3	2

Чаклун		
М	А	Г
6	5	4

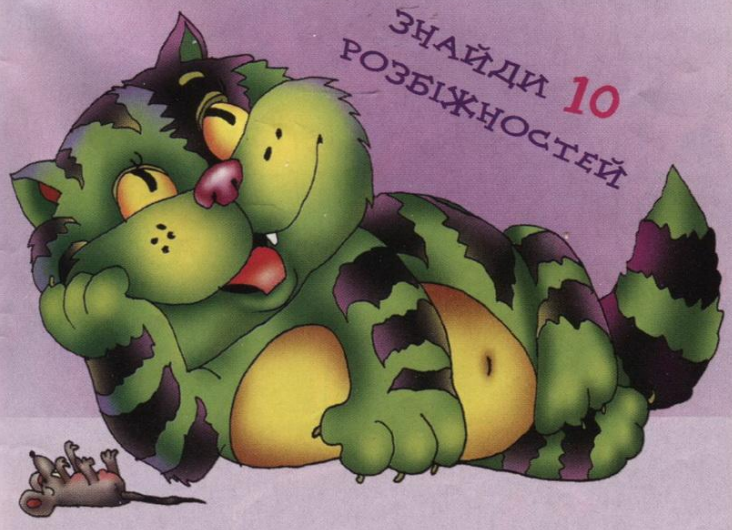

11 Відшукай спосіб прочитати друге ім'я Шерлока Холмса у трикутничку **Ірини Холявчук із с. Лівинці Чернігівської області.**

12 У прикладах **Андрія Поронька з м. Н.-Сіверський Ченігівської області** потрібно відновити числа та знаки математичних дій, замінені зірочками.

13 **Аня Степанчук із смт. Зеленогірського Одеської області** пропонує відшукати закономірності та заповнити вільні клітинки фігурами, вибравши одну з двох наведених навпроти кожного рядка.

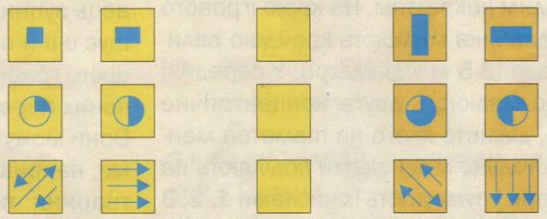

14 Впиши вірно у клітинки кросворда **Ярослава Дигала із с. Лосинівка Чернігівської області** назви зображених квітів — і отримаєш у виділеному вертикальному стовпчику назву ще однієї квітки.

Приборкувач

Частенько власники домашніх тварин намагаються навчити своїх улюбленців виконувати найрізноманітніші вправи. Змушують собак чи котів стояти на двох лапах, подавати лапу для привітання, видавати звуки за командою або придумують набагато складніші трюки. Одним словом, мучать бідолах.

У цій грі кожний зможе відчути себе у ролі своїх чотириногих друзів. Щоправда, професійного дресирувальника з цирку викликати не доведеться. Достатньо зібрати компанію з 10-15 друзів. Усі гравці стають в коло. Хтось один виконує якийсь рух. Наприклад, піднімає руку. Наступний гравець повторює його рух і додає свій, наприклад, виставляє вперед ногу. Третій гравець повторює по черзі два попередні рухи, додаючи до них свій, і так далі по колу.

Той, хто збивається, вибуває з гри. Наступний за ним у колі гравець виконує якийсь рух, і гра триває далі. Переможцем у змаганні стає той, хто жодного разу не помилиться.

Такий варіант гри можна провести для розминки. Цікавішою вона стає, коли кожний гравець, виконуючи свій рух, одночасно видаватиме якийсь певний звук. Наприклад, кланяється і каже «Ой!» чи киває головою і каже «Ні». Гра відбувається за такими ж правилами. Але тепер кожному наступному гравцеві набагато складніше повторити попередніх. А той, хто стає переможцем, спокійнісінько може претендувати на звання не просто дресирувальника, а суперприборкувача!

Стрибунці

Ця рухлива гра допомагає розвивати окомір. Проводять її на відкритому майданчику з твердим покриттям. На краю ігрового майданчика малюють крейдою велике коло (3-5 м у діаметрі). У середині нього малюють друге концентричне коло, діаметр якого на півметра менший. Кільце між колами поділяють на сектори і нумерують їх числами 1, 2, 3 і т. д. Кількість секторів повинна дорівнювати кількості гравців, що вирішили стати стрибунцями.

Одного когось обирають або призначають ведучим. Він стає у центр малого кола, а всі решта займають сектори від першого до передостаннього. Один сектор вільний. Ведучий заплющує очі і починає виголошувати у довільному порядку команди: «Пішли!», «Поїхали!», «Побігли!», «Полетіли!»... За командою «Пішли!» гравці мають переміститися на один сектор, «Поїхали!» — на два, «Побігли!» — на 3, «Полетіли!» — на 4 сектори.

Всі виконують команди ведучого і рухаються по колу, переходячи або перебігаючи із сектора в сектор. Коли ведучий дає команду «Стоп!», усі завмирають на своїх місцях (у якихось секторах). Після цього ведучий, не розплющуючи очей, називає номер якогось сектора. Гравець, що стоїть у цьому секторі, вибігає з нього і тікає геть від кола, аж поки ведучий удруге виголосить: «Стоп!» Гравець зупиняється, а ведучий розплющує очі й оцінює відстань від себе до цього гравця. Потім називає її у визначених перед грою одиницях довжини. Вони можуть бути найрізноманітнішими, наприклад:

тварини: тигр — найбільший стрибок, кінь — стрибок галопом, гуска — крок навприсядки, жабка — малесенький стрибок на двох ногах, чапля — стрибок на одній нозі, мишка — малесенькі кроки на довжину миші;

предмети: карта — крок на півступні, олівець — крок на довжину ступні, табуретка — звичайний крок, крісло — великий крок, диван — переміщення на повний зріст гравця.

Ведучий каже: «Три тигри і дві чаплі». Після цього він виконує три великих стрибки, два рази скаче на одній нозі і спиняється. Якщо з цього місця він дотягується рукою до гравця, що вибіг з кола, то він стає в коло на його місце. Гравець стає новим ведучим, і гра триває. Коли ж ведучий помилився визначаючи відстань до гравця і не дотягнувся до нього, він отримує штрафне очко і лишається ведучим у наступному розіграші. А перемагає у грі той, хто набирає найменше штрафних очок. А тому, в кого їх найбільше, можна лише поспівчувати й порадити на майбутнє бути уважнішим.

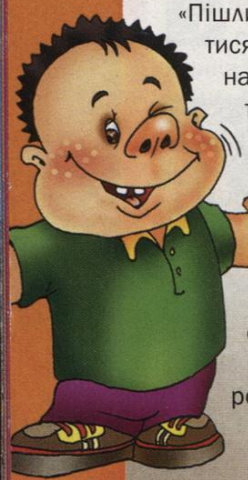

Веселі козаки

Як відомо з уроків історії, козаки вміли не лише рідну землю боронити, а й повеселитися. Уяви собі, що ви з друзями на час гри теж станете запорожцями. Ні, шароварів вам шукати не доведеться, а от цупкий папір або картон тут не завадив би. З нього наріжемо невеликих карток. Їх має бути на одну менше, ніж гравців у грі. На кожній картці напиши якесь завдання. Наприклад, помахати правою рукою 9 разів (немов шаблюкою). Або 10 разів — лівою (з булавою). Або стрибнути 10 разів на місці (на коні), присісти 11 разів, оббігти по колу 5 разів, стрибнути 7 разів на одній нозі, похитати 6 разів головою, підняти тричі голову до неба... Одне слово, широке поле діяльності для фантазерів... Одного учасника лічилкою або жеребом призначають гетьманом-ведучим. Він стає в центрі ігрового майданчика, а решта гравців — навколо нього на відстані витягнутих рук. Ведучий роздає усім гравцям-козакам по одній картці. Всі читають свої завдання і за командою гетьмана одночасно починають їх виконувати. Вийде такий собі козацький балаган. Гетьман уважно спостерігає за всіма гравцями. Після того як всі виконають належні їм вправи, гетьман починає згадувати і називати кожному козакові те завдання, яке той виконував. За кожну помилку ведучому нараховується штрафне очко.

Надалі роль гетьмана виконують усі гравці по черзі, і гра триває далі. Нові ведучі щоразу збирають всі картки, перемішують їх і роздають по одній козакам. У кінці кожного розіграшу гетьмани намагаються правильно назвати всі завдання гравців і, звичайно, іноді помиляються, за що й отримують штрафні очки. Закінчується гра тоді, коли всі козаки спробують себе у ролі гетьмана — який же козак не мріє про гетьманську булаву! Той, хто найменше матиме штрафних очок, стає переможцем із правом претендувати на роль лідера компанії або ведучого в наступних іграх. Якщо кілька гравців матимуть однаково штрафних очок, тобто претендуватимуть на перемогу, то для них можна провести додатковий розіграш, щоб виявити абсолютного переможця. Проводити цю гру можна як у приміщенні, так і у дворі. Збирай швидше своїх друзів — і до гри!

Прикольне інтерв'ю

Тобі доводилося давати інтерв'ю? А брати? Скоріш за все, ні. І не дивно, адже ти ще не суперстар і не сьомий номер «Мілана». Але готуватися до цього треба вже сьогодні. Найкраще — у грі. Ось тільки приготуємо по аркушу паперу і ручці для кожного учасника.

Для розминки можна розіграти «Бліц-інтерв'ю». Для цього потрібно обрати ведучого (ним можеш стати ти або хтось із педагогів). Він пропонує всім гравцям написати у стовпчик по п'ять тварин, предметів, овочів, чисел. Коли всі виконають його побажання, ведучий починає ставити запитання одночасно всім гравцям. Відповідями на них будуть уже написані слова. Наприклад:

Як тебе називають друзі? (*Ведмідь*)

Як тебе кличе мама, коли ти бешкетуєш? (*Мавпа*)

Хто твій кумир? (*Жирафа*)

Хто твій найкращий друг? (*Бегемот*)

Хто допомагає тобі з домашніми завданнями? (*Осел*)

Що ти найбільше любиш їсти? (*Щоденник*)

Чим розмішуєш цукор у чашці з чаєм? (*Гребінець*)

На що ти кладеш одяг, коли лягаєш спати? (*Світильник*)

З чим тобі найбільше смакує морозиво? (*Перець*)

Що любиш додавати у суп? (*Огірок*)

У скільки років ти сказав перше слово? (*Десять*)

Скільки вареників з'їдаєш за обідом? (*Триста*)

Звісно, в кожного гравця будуть свої відповіді. Їх можна по черзі зачитувати і визначати найприкольнішу. Переможця у грі не визначають, але повеселитися можна добряче.

Коли правила гри всім зрозумілі, гравців можна поділити на пари, щоб кожен з них пропонував суперникові написати у стовпчик якісь свої слова. А потім гравці по черзі ставлять один одному запитання і зачитують відповіді. Найприкольніші варіанти запитань та відповідей варто відзначити публічним проголошуванням.

Надалі гравці можуть утворювати інші пари і брати один в одного інтерв'ю до тих пір, поки всі не перезнайомляться між собою.

Щасливий вечір

На Класній вечірці з нагоди повернення Немо з восьмої навколосвітньої мандрівки у перерві між брейк-дансом і ча-ча-ча морський вовк розповів гостям таку історію:

— Коли ми стояли в порту, шукаючи заміну радисту, подався я в Лас-Вегас. Грошей було негусто, а тамтешні казино так вабили... Хотілося посидіти за рулеткою, послухати дзенькіт кульки, зачаровано поспостерігати за вправними рухами круп'є... Вхід у казино коштує $5. Зайшов я в перше-ліпше і довго грав. Потім замовив собі каву за $2 і поки чекав офіціанта, прикинув, що капітал мій подвоївся проти того, що я мав на початку. Потім я зайшов у друге казино — і знову подвоїв капітал. Випив і тут кави за ті ж $2 й подався у третє казино...

У всіх казино грала приємна музика і всюди мені того вечора щастило. Хочете вірте, а хочете — ні, але обійшов я тоді всього шість казино і в кожному з них подвоював свій початковий ігровий капітал, не забуваючи, між іншим, випивати в кожному закладі по горнятку тамтешньої кави без кофеїну. Коштувала вона всюди однаково. А яке було моє розчарування, коли того щасливого вечора я вийшов з останнього казино, а сума мого капіталу була точнісінько така, як і на початку! Тільки й того, що кавою поласував досхочу. Повернувся я після того на корабель, аби не будити кока, з'їв холодну піцу з грибами й пішов у кубрик подрімати до ранку. А вранці радист знайшовся, і ми продовжили свою навколосвітню подорож. Ось так-от. А тепер прошу вас назвати, скільки грошей я мав, коли прибув до Лас-Вегаса? Хто першим назве це число, отримає від мене кілограмову шоколадку, куплену в лісабонському супермаркеті «Choco-Poco».

Хто виграв того вечора приз, звісно ж, цікаво, але це не так уже й важливо. Ти скажи краще от що: чи вдалося б тобі претендувати на отримання шоколадки від Немо, якби ти був на місці одного з Класних героїв? Як? Та ж назвавши грошову суму, з якою Немо заявився до першого заморського казино!

Згущений приз

Пундик як ошпарений вискочив з палатки і ледь не збив з ніг Колібрика, що саме нагодився з ранковим візитом.

— Що з тобою, Пундику? Куди ти так летиш? Що трапилося?

— Ти... — запинався гурман. — Ти часом не бачив мого згущеного молока?

— Це таке з оранжевою етикеткою? Так біля твого спальника лежала банка вчора ввечері...

— Немає там уже ніякої банки! Я вже все перерив — а вона як крізь землю...

— Та не побивайся ти так, купиш собі таку саму банку, — заспокоював Колібрик гурмана.

— Другої такої вже не буде, — сентиментально схлипнув Пундик. — Така, якщо хочеш знати, в першому-ліпшому супермаркеті не продається. Ту, що зникла, я отримав у кафе «МакАронія», вона з добавками арахісового масла та екстракту аронії.

— Зажди, зажди. Це не там, де фірмові пиріжки з маком і пончики з різними джемами? — перепитав Колібрик. — Таж вона в них не остання...

— Ага, думаєш, що так усе просто! Ці макаронники нагороджують саме такими баночками лише призерів конкурсу.

— Що ж то за конкурс такий? — стрепенувся Колібрик. — На ерудицію?

— На обжирацію, — пояснив Пундик.

— Ой, знову тепер щодня об'їдатися тими пиріжками, пончиками...

— Охами та ахами горю не зарадиш, — резонно спинив гурмана вундеркінд. — Ходімо краще запитаємо у Джексона, Джо, може, вони щось чули про твій згущений приз.

І вони рушили по табору. Спочатку хлопці заглянули до палатки своїх друзів, але там нікого не було. Знайшли їх неподалік на лісовій галявині. І що ти думаєш вони робили? Правильно, грали порожньою банкою з-під згущеного молока у футбол. Пундик підбіг до них, схопив свою баночку, театрально притис до грудей і мало її не розцілував. А Колібрик обурено запитав:

— М'ячів інших немає?

— Він у нас вчора луснув, — пояснив Джексон.

— М'яча немає, а без футболу — як без апельсинів! — додав Джо, в ефектному стрибку через себе посилаючи банку в дев'ятку Джексонових воріт. П'ять-два, а тепер...

— Ну добре, — не здавався Колібрик, — але хто ж тоді вижлуктав Пундикове молоко?

Запитання Колібрика повисло в лісовій тиші і заплуталося десь у ялинових лапах. Відповіді на нього не дав ніхто. Тож доведеться тобі визначати, хто поласував згущеним призом Пундика.

Три принцеси

В одного князя було три дочки — Галя, Олена і Наталка. Всі три — красуні писані хоч з лиця воду пий. Одна білява, коса аж до пояса, у другої — голубі очі, мов волошки польові, а в третьої — тонесенька талія, тонша від найтоншої берізки у князівському лісі. Крім того, кожна з царівен була чимось талановита: одна гарно танцювала, друга пречудово співала, а третя найкраще за всіх у князівстві вміла вишивати. Їхні фото навіть у товстих журналах із глянцевими обкладинками друкували.

Старий князь уже про пристойних женихів для дочок мріяв, які в подальшому стали б достойними претендентами на царський трон.

Приїжджали різні королевичі з далеких заморських країв, прибували з сусідніх володінь. Хто на коні, хто на верблюжих караванах. Та жоден претендент не відповідав князівським вимогам. То бідний, то застарий, то замолодий, а декому й просто клепки в голові бракувало... Та ось нарешті знайшовся пристойний жених для Наталі — королевич на ім'я Добриня. Що він добрий, було видно ще здалеку. Жених вдався кремезної статури, з виступаючими м'язами. Подейкували, що мав він за плечима дванадцять двобоїв з печерними драконами, і всі виграв, вісім з них — нокаутом. Однак і черевце випиналося добряче. Добриня ж!

— Все, завтра весілля! — оголосив князь свою князівську волю і наказав про всяк випадок до наступного дня не випускати Наталю з князівських палат.

— Що робити?! — заламала руки принцеса Наталя, заливаючись слізьми. Її серцю був милий молодий лісник з князівського лісу, байдуже, що не княжої він крові!

— Годі рев ти! — сказала їй сестра, котра вміла добре вишивати і була з-поміж трьох найпрактичнішою. — Треба попередити твого коханого, і ви сьогодні ж увечері візьмете шлюб у церкві, що в сусідньому князівстві.

— Зараз же його й попередимо! — підтримала її сестра Олена.

Вона взяла в руки лук і стрілу, підійшла до вікна, яке виходило в бік князівського лісу, прицілилася і вистрілила.

Стріла полетіла, полетіла та зі співом уп'ялася у величезного дуба, що ріс поряд з будиночком лісника. Той, звичайно, одразу здогадався, що це означає, і дав знак своєму вірному псові. Собака тоді як завиє на весь голос — аж до князівського палацу було чути.

— Час! — мовила Олена. — Лісник чекає на тебе.

— Але ж як я вийду з палацу? — запитала Наталка, витираючи сльози мереженою хустинкою, і оглянулася по боках. — Кругом князівська охорона!

— Здається, я щось придумала! — вигукнула Галя, піднімаючи загадково вгору свої блакитні очі. — Де наша біла перука? І давай сюди свій плащ!

За хвилину царівна Галя в перуці, щільно замотана в сестрин плащ, вже щодуху мчала на баскому коні князівським парком.

— Тримай! Тримай! Ось вона! — закричали охоронці, сприйнявши її за Наталю, і кинулися доганяти. Тепер шлях був вільний, і через кілька хвилин Олена провела свою сестру до невеличкої таємної хвірточки у протилежному куті князівського парку.

— Бажаю успіху! — сказала Олена, цілуючи сестру і зачиняючи за нею хвіртку. — Заздрю твоєму майбутньому чоловіку: ніхто в нашому князівстві не вміє так гарно танцювати, як ти!

Невдовзі Наталка була вже біля будинку свого коханого лісника. Поряд із щасливим хлопцем стояла сестра Наталки, яка втекла від переслідувачів.

— А ти знаєш, твій жених мало не повів мене до шлюбу! — засміялася сестра, повертаючи Наталі її плащ і знімаючи перуку. — Переплутав нас від хвилювання! — і вона жартома насварилась на нього білим пальчиком.

За кілька годин молодята взяли шлюб і принцеса Наталя під руку з князівським лісником з'явилися перед палацом. На її пальці виблискувала обручка. Князь розлютився, але побачивши щасливі очі молодят, вгамувався. Колишньому жениху Добрині дістався рудий гарбуз. Зажила принцеса Наталка зі своїм лісником у щасті та злагоді. А князь далі шукав женихів для незаміжніх дочок. Хто ними став, того ми вже не дізнаємось. Та нас більше цікавить, як звали принцесу-танцівницю, принцесу, яка найкраще вишивала і яка співала? І в якої із принцес була талія, тонша від найтоншої берізки у князівському лісі?

СКАНДИНАВСЬКИЙ КРОСВОРД

КросЧайнворд

Всі слова вписуються за годинниковою стрілкою так, що весь шлях можна пройти від вертикальної риски до горизонтальної, не відриваючи руки. Остання літера кожного слова є першою літерою у наступному слові.

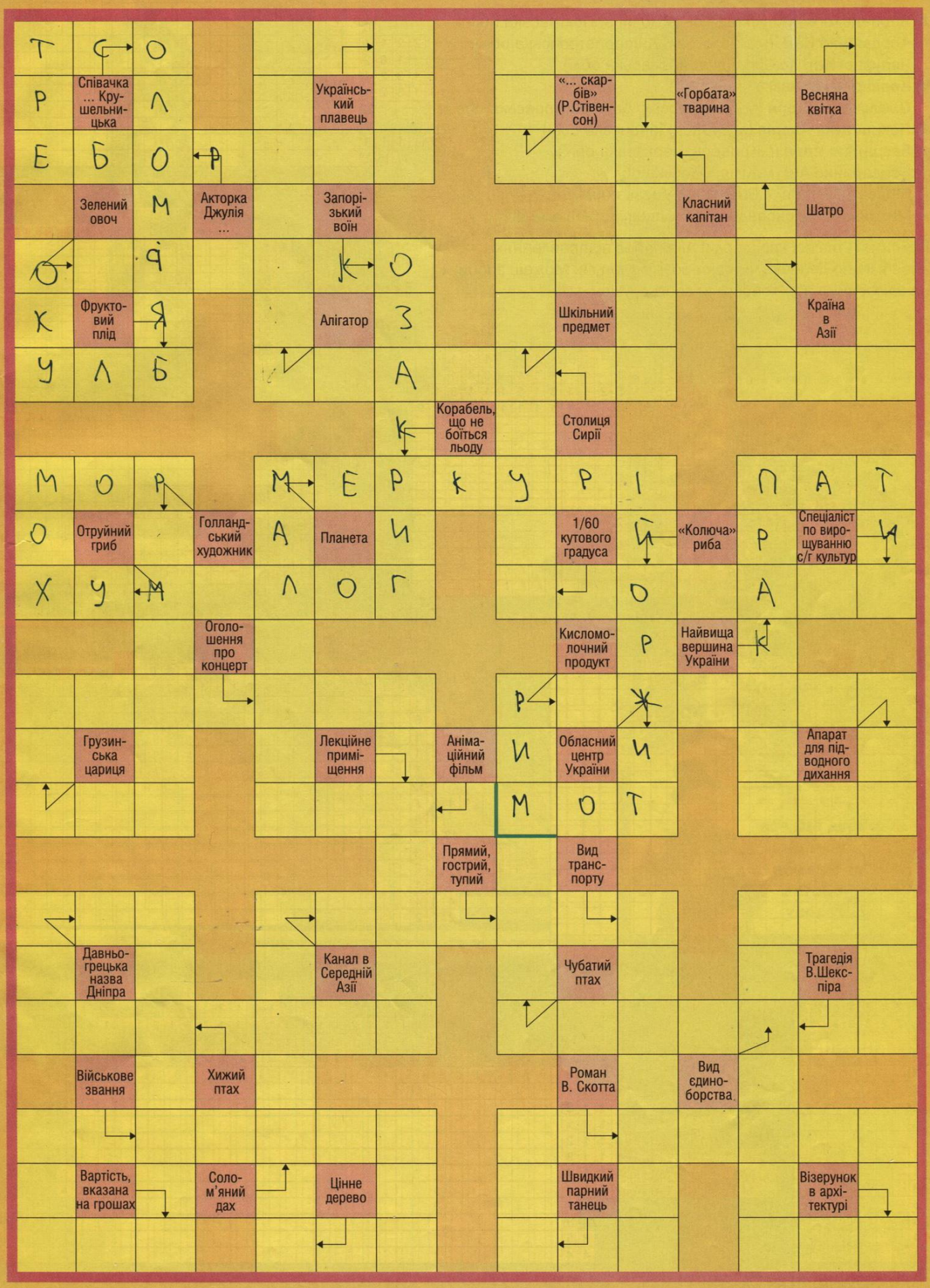

У японських кросвордах зашифровані малюнки. Завдання — відтворити зображення за числами, які зазначені зліва від рядочків і над колонками. У кольорових кросвордах групи з різним забарвленням необов'язково мають бути розділені однією чи кількома вільними клітинками, вони можуть стояти поряд.

У цьому номері використані кросворди

- **Бернацького Василя** (с.Весела Долина, Полтавська обл.)
- **Абраменко Каті** (м.Павлоград, Дніпропетровська обл.)
- **Чепурної Каті** (с.Сагунівка, Черкаська обл.)
- **Кравченко Наталі** (м.Херсон)
- **Омельченка Ігоря** (м.Вільногірськ, Дніпропетровська обл.)
- **Нечипорука Андрія** (м.Дубно, Рівненська обл.)
- **Безшийка Ігоря** (с.Кривець, Черкаська обл.)
- **Бондаренко Ані** (м.Кілія, Одеська обл.)
- **Діброви Євгенія** (с.Вовківці, Сумська обл.)
- **Михайлюка Олександра** (с.Софіївка, Харківська обл.)

Надсилай і ти свої кросворди! Але перед відправленням обов'язково перевір, чи вони розв'язуються. Можеш зробити це самостійно або попросити своїх друзів.

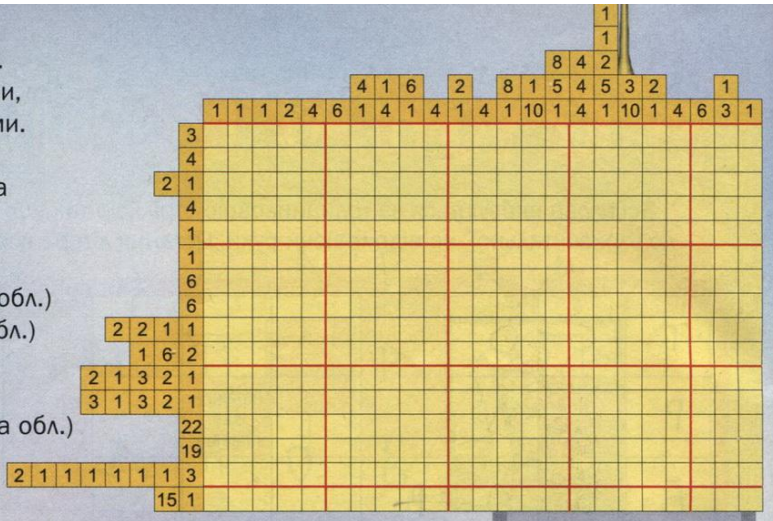

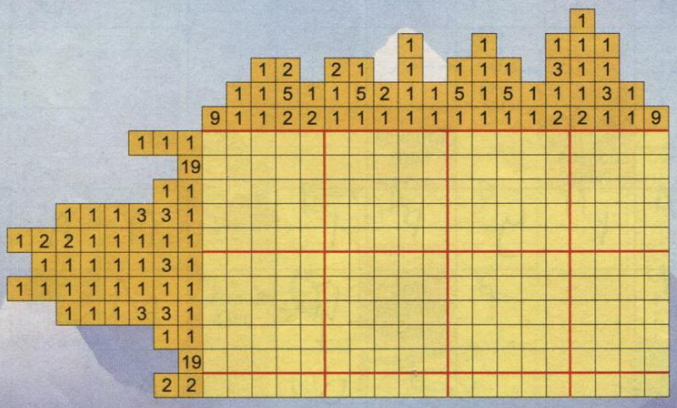

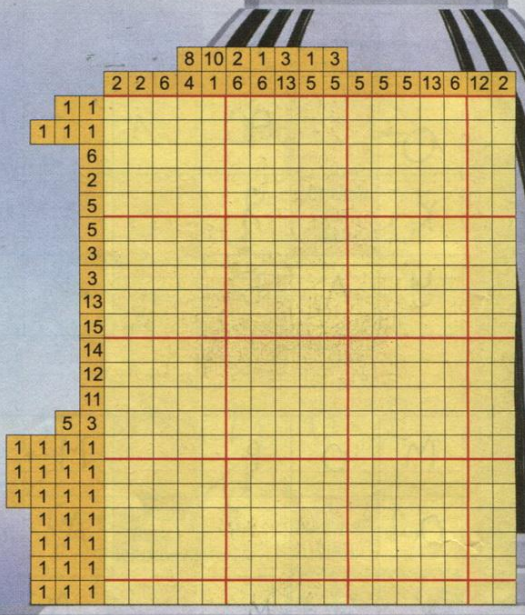

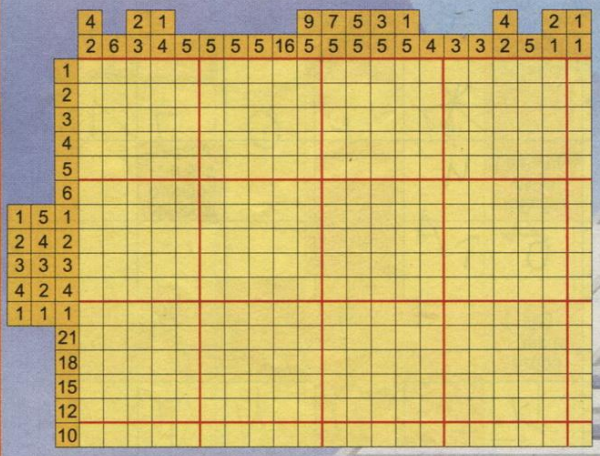

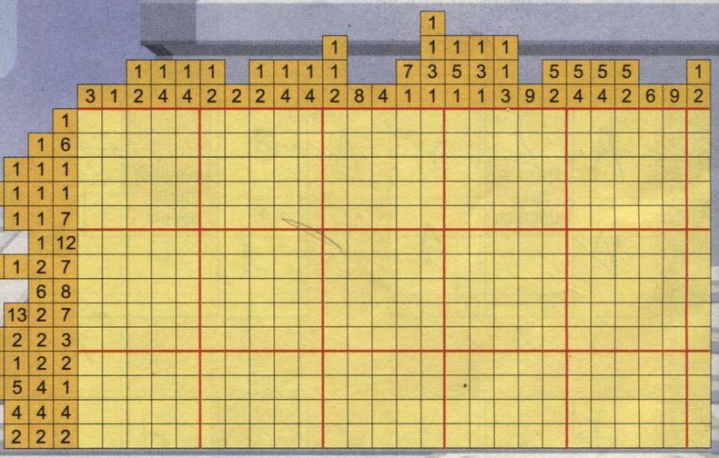

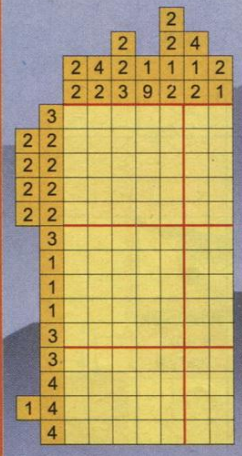

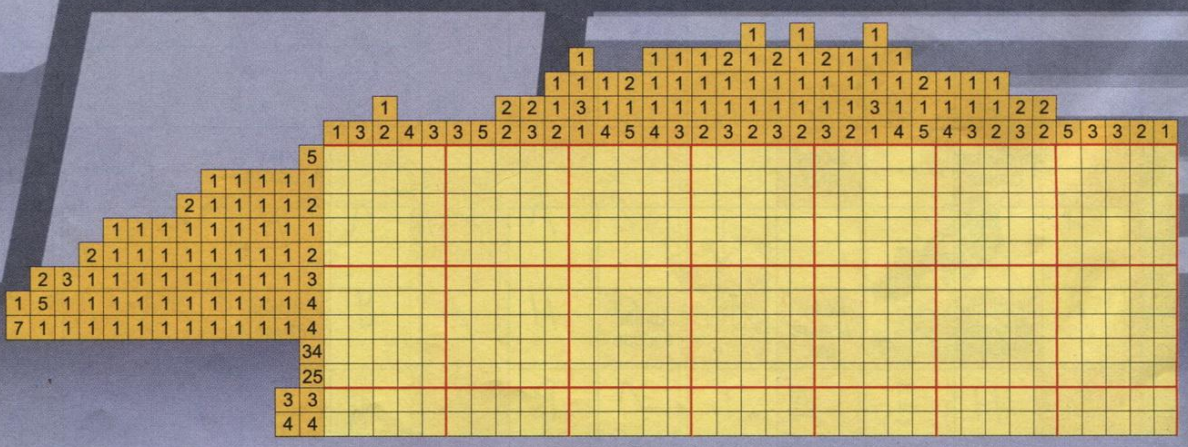

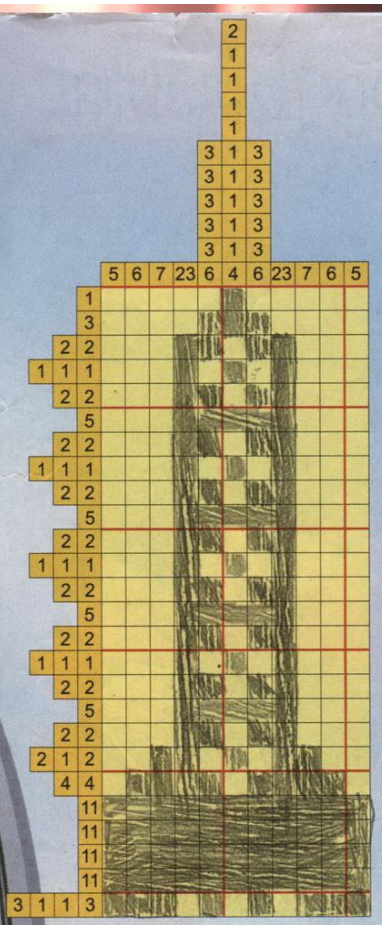

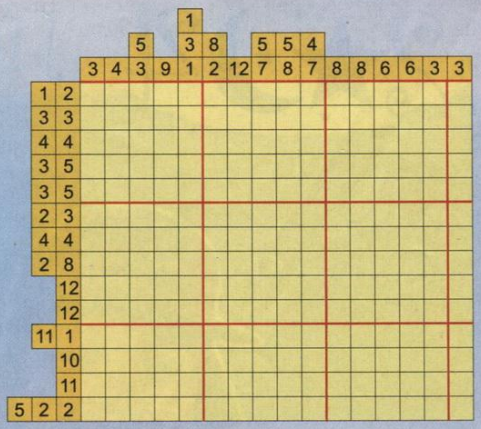

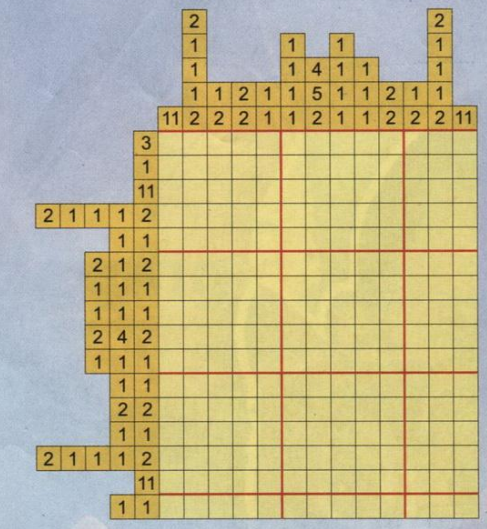

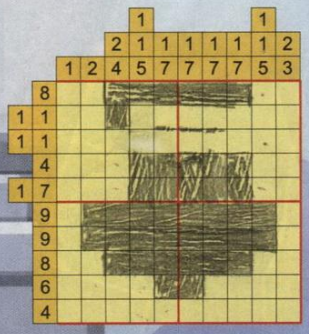

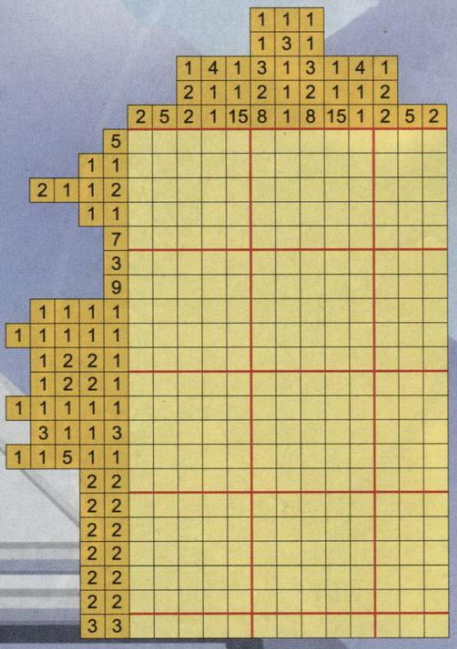

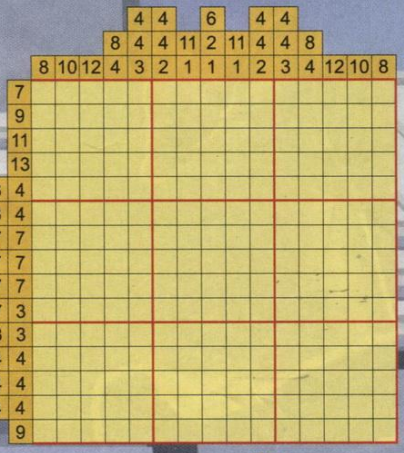

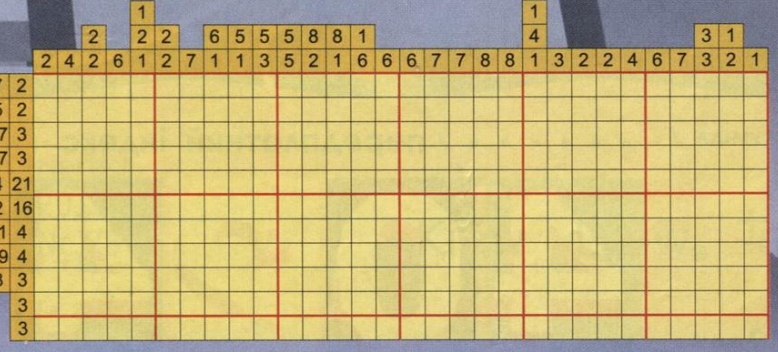

Читай у наступному «Класі»

ЛУЇ ДЕ ФЮНЕС — СЛАВА ДО НЕБЕС!
Про великого французького коміка, якого люблять і діти, і дорослі.
Who is хто?

Поряд з нами
МАЙЖЕ ВСЕ ПРО ШИМПАНЗЕ, якщо вірити Дарвіну — найближчих родичів людини.

Класний спорт
ФУТБОЛ НА ПЛАНЕТІ
Який з давніх видів атлетичних розваг став пращуром сучасного спорту №1?

Легенди спорту
«Маленький чаклун» ХУАН ВЕРОН та футболіст-гарматник РОБЕРТО КАРЛОС

Бізнес-клас
НАЙБІЛЬШІ ГЛУПСТВА СВІТУ, або Що дурного слід вчинити, аби про тебе заговорив увесь світ

Білі плями планети
СОН ФРАНКА ФОНТЕНА, навіяний прибульцями з НЛО

Лікбез для хлопців
ІЗ ПОСМІШКОЮ ПО ЖИТТІ, або ЧОМУ ЖАРТУНАМ ЩАСТИТЬ БІЛЬШЕ

Передплата! 2024 Передплата!

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ

КЛАС®

передплатний індекс

40240